

Risipirea

cea de pe urmă a

Ierusalimului

care s'a împlinit după cuvântul ce s'a ȳis că
nu va remâne piatră pe piatră.

Scoasă din cartea lui Iosif Flavie, pe scurt
și în 9 cântari în stihuri alcătuită

de

Ioan Barac

magistratual translator al Brașovului.

Editia II.

Sibiu.

Tiparul și editura lui W. Krafft.

1902.

20,133.

Risipirea

cea de pe urmă a

Ierusalimului

care s'a împlinit după cuvântul ce s'a ȃis că
nu va remâne piatră pe piatră.

Scoasă din cartea lui Iosif Flavie, pe scurt
și în 9 cântări în stichuri alcătuită

BCU Cluj / Central University Library Cluj

de

Ioan Barac

magistratul translator al Brașovului.

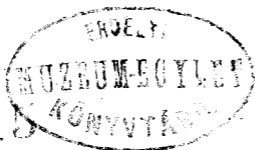
Ediția II.

Sibiu.

Tiparul și editura lui W. Krafft.

1902.

Sculase-va un neam asupra altuia, o țeară asupra alteia și va fi foamete, boale și cutremur în toate locurile. Atunci va fi nevoie mare, care n'a mai fost dela începutul lumii până în vremea aceasta, nici după aceasta nu va fi. BCU Cluj / Central University Library Cluj *Isus.*

1847

Cuvânt înainte.

Ierusalimul a vînat ochii lumii spre sine atît cu slava sa, cît și cu patimile sale cele de pe urmă. Vrednic este și astăzi de pomenire. Poate afla omul aici ca un casnic bun, și ca un creștin bun nisce învățături vrednice de a le ține. Poate vedea aici un casnic bun, câte năcazuri și câte primejdii pricinuesce zarva și rescoala cea fără de cale: drept aceea poate învăța cît trebuie a grijă pentru pacea de obște, și cum se cade a depărta zarva, care s'a obicinuit a vâpsî pămîntul cu sângele a multor casnici nevinovați. Poate vedea de aici un creștin bun: că s'a împlinit prorocia Domnului nostru Isus Christos, care a fost prorocit pentru patimile cetății aceștia și pentru stricarea Ovreilor; prin care se poate întări întru legea sa cea creștinească, vedîndu-i toate adevărurile; se poate mira deodată creștinul de înțeleapta pronie a lui Dumnezeu, care a îngăduit a se pustiî biserica Ierusalimului pentru păcatul Ovreilor. Iară făcînd sfîrșit legii aceleia, apoi a deschis Isus calea sfintei evanghelii, spre a se împărtăși tuturor învățătura cea cerească.

Spre acest sfârșit poftesc a slobođi această cärticică înaintea lumii. O am scris cu rânduiala aceea cu care Iosif Flavie o a scris. M'am ținut de slobođenia aceea: de scrisorile lui cele mai pe larg scrise, unde s'a căđut le-am scurtat; și cele scurte, unde a fost de lipsă le-am mai luminat. O am împărțit în 9 cântări, și așa o am îmbrăcat în o formă de cuvântare în stichuri alcătuită. Întemplările și curgerea rescoalelor nu le-am schimbat, ci așa le-am arătat înainte toate după locul, vremea și după chipul lor, cum au fost; ca așa în locul rânduiei cu turbureală, în locul adevărului cu minciuni și în locul adevăratelor întemplări cu o închipuire scornită a năzdravenelor măiestrii pe nimenea să nu înșel.

Nădăjduesc, că cetitorii aceia, cari vor să scie patimile Ierusalimului în chipul lor cel adevărat, vor mărturisi că nu le-am turburat rânduiala lor. Adevărat că mai temeinică și mai cunoscută întemplare este aceasta, de cât să sufere nisce jucării din năzdrăvană măiestrie scornite.

Am adus înainte împlinirile prorociilor Domnului nostru Isus Christos, unde am văđut că este cu cuviință. Acelea sânt foarte legate de primejdiile Ierusalimului. Cine scie păcatele Ovreilor, și cunoasce prorociile, nici împlinirile lor în această cärticică nu le poate șterge. Aceasta pentru aceea aduc înainte, ca să am mântuință asupra celor ce s'au

obicinuit a scrie în stichuri, niscé povești din năzdrăvana măiestrie scornite.

Am scris împrejur luările unor orașe, care pentru aceea am făcut, ca se vadă cetitorul, cum a crescut focul rescoalei și turbata pornire a resboinicilor; și pentru ca se vadă vitejia nu numai a Romanilor ci și a Ovreilor, pe care neam, mulți prea de jos a fi fost îl socotesc. Ne putem mira aici la multe lucruri și de Romani și de Ovrei.

Dacă se poate întinde prin această osteneală a mea cunoscință despre lucrurile cele vechi: dacă poate să învețe supușii, ca să fie plecați și ascultători; dacă se poate întări pacea casnicilor; și dacă poate să crească cât de cât măcar măiestria poesiei în limba românească, foarte mă voi bucura. Și potesc, ca acel scop, spre care s'a scris să poată face desăvârșită lucrare în inima cetitorilor.

Cântarea I.

Cuprinsul.

Nisce proroci mincinoși îndeamă pe Ovrei cu înșelăciuni, ca să se scoale asupra Romanilor, ca să scape de sub stăpânirea și robia lor. Flor, diregătorul dela Roma, vine trimis fiind la dînșii, sub a căruia lucrări toate răutățile se scornesc, pentru care tare striga poporul asupra-i. Deci mergînd la Ierusalim, ca să jefuiască vistieria bisericii, a făcut mare vîrsare de sânge în două rînduri. Craiul Agrippa rugînd pe popor pentru pace, aruncau unii cu pietri după el, și l-au scos din cetate afară.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Rugăciunea autorului.

Isuse prea îndurate!
Cerescule împărate!
Tu! cea ce mai nainte
Te-ai aprins Christoase sfinte!
Intru pornire cerească
Cu mila dumnezeiască.
Cînd ai vădut că înoată
Cu semînta ei cu toată
Desăvîrșit în păcate
Puternica ta cetate.
Cela ce pe păcătosul
Cel ție întors cu dosul
Cînd vrei să-l bați pe el foarte,
Și să-l pedepsești cu moarte,

Și atunci vedându-i plânsul,
Il bați cu milă pe dînsul.
Varsă-mi din ceriuri Christoase!
Mila ta cea mângăioasă
Preste duchul meu să 'nvețe
A cântărilor frumsețe,
Să poată cânta cu jale
Perirea cetății tale.
Indoiesce întru mine
Duchul, ca să cânte bine,
Să poată să îngrozească
Toată inima firească
Cântând jalea și prihana
Cetății tale, și rana.
Ierusalimul pare
Că n'a mai fost sfânt și tare:
Așa cade și se strică,
Remâne praf și nimică.
Acea cetate se stînge,
Care ți-a văpsit cu sânge
Crucea rescumpărătoare,
Și se face peritoare.
Ingăduiesce-mi Christoase!
Inimii cei păcătoase
Să-ți fiu în iubita turmă
Măcar cel mai de pe urmă
Din robii tăi, carii cântă
Rânduiala ta cea sfântă.
Fă să-ți roage lumea rostul
Înțeleptul ca și prostul,
Să-ți cunoască toți silința,
Inima și biruința,

Cum ai plâns tu prăpădirea
Celor ce ți-au dat perirea.
Curătesce tot păcatul,
Care cu întăritatul
Ți-a călcat crucea cea sfântă,
Din care jalea se cântă.
Fă ca să se îngrozească
Cela ce va să cetească,
Care sângele nu-ți vede,
Să aibă plată a crede.
Fă, și acela să vadă,
Care nu a vrut să-ți creadă
Cuvântul spre împlinire
Să vadă cu îngrozire.
Stînge oarba și sumeață
Din păcătoasa povată
Cea de adevărul goală
A poporului rescoală.
Arată jalnica soarte,
Și a Ovreilor moarte.
Și sfințindu-mi cuvântarea,
Imi sfîrșesc așa cântarea.
Ajută-mi și mă sfințește,
Să cânt cu duchul firesce.

Istoria.

Ovreei gemând cu jale
Sub jugul robiei sale
Il urăsc, și deodată
Fac rescoală sângerată.
Un mergător înainte
Având ei, orbit la minte
Vestmânt de lege îmbracă,
Ca mai pe ușor să facă
Rescoală și turburare
Cu păcătoasă lucrare.
El cu firea de bălaur
Slobozenie de aur
Le dă, și făgăduiesce,
Și pe toți îi prilostesce.
Inșă ceriul cunoscându-l,
Și curat vedându-i gândul,
I-au înecat a se stînge,
In robie tot a plînge
Așa oarba ovreime
Cu nebuna lor iuțime.
Nu va mai mult de aicia,
De a-și mai lăsa cerbicea,
Sub robia cea dedată,
Și pân' aici îngrășată.
Ei gândeau că ceriurile
Intru toate felurile
Numai lor le dă a cere,
Incredințată putere,

Cât a biruí să poată
Stăpânirea lumii toată.
Socotea pe Roma foarte,
Ca cum vor vrea să o poarte.
Și așa punând silință
Prin deșarta lor credință,
Bat resboiu pân' li-se curmă
Puterea toată la urmă.
Scoate Iuda*) steagurile,
Și se încep valurile.
Când luă în socoteală
Dajdea Râmului cu fală,
Așa strigă cu glas mare:
„Dumnezeule prea tare!
„Această dajde cumplită
„De mult nouă socotită
„Sub un vecinic jug ne prinde
„Lor supuși a ne cuprinde.
„Veniți! cu puteri să frângem
„Jugul, întru care plângem.
„Să umplem cu zarvă groasă
„Prin armă primejdioasă
„Duchul cel plin de iuțeală,
„Și încărcat de greșeală
„Al stăpânului, ce poartă
„Viața noastră cea moartă.

*) De acest Iuda Galileul pomenesce și Gamaliil în cuvântarea sa către Ovrei. Fapt. C. 5, st. 37. De care ține că ar fi încredințat în vremea scrisorii mult popor spre zarvă. Următorii acestuia au țis către Isus: „Avem un Tată, adecă pe Dumnezeu“. Ioan Cap. 8. Această zarvă s'a început în țilele lui August Cesarul.

„Că tot așa de vom geme
„Nepoții noștrii la vreme
„Se vor scula cu pământul,
„A ne blăstema mormântul.
„Armă! ca să se zdrobească
„Sabia cea râmlenească.
„Că rugând noi cu cuvântul
„Pe cerul, și pe pământul,
„Minuni făcând ne ajută
„La zarva cea începută
„Cunoscând resboiu a bate
„Cu un Domn plin de păcate.
„Și așa, cei ce cu fală
„Domnesc acum, și greșală,
„Să-i facem a se supune
„Ei nouă cu plecăciune.“
Așa Ovreii aleargă
Sub steagul Iudii să spargă
Supunerea și robia,
Încurcând împărăția.
Din tot trupul sânge varsă,
Pân' își ved' patria arsă,
Strigând: „Să scim că ne vine
„Moarte, chinuri și rușine.
„Nu încetăm a ne bate
„Într'a noastră direptate,
„Credând în nemuritorul
„Dumnezeu cu ajutorul.“
Acest cuget va să crească
În inima ovrească
A veninului iuțime,
Și a zarvelor multime.

Măcar că pe ei cu moarte
I-au tăiat Romanii foarte,
Umilindu-le mândria
Când își cerca slobodia:
Ei tot nu mai încetează,
Ci mai iute volburează.
Că mai vin câte-odată
Cu sfătuire turbată
Proroci*) mincinoși de față,
Carii mai rău îi învață.
Mai apoi pătrida plină
De sânge fără de vină,
Sub steagurile credinței
Cu firea nesocotinței
Hulesc Pravila cea bună
A Romei de împreună.
Mai pe urmă din mândrie,
Fală și din sumeție
Pârleaz aflând spre păcate,
Fac rescoală: a se bate.
Atuncia Neron tiranul
Stăpânea cu buzduganul

*) De acești proroci mincinoși era unul Theudas în zilele lui Clăudiu Cezarul. Acesta ca să i-se creadă, că el ar fi izbăvitorul robiei, a adus pe popor la Iordan, făgăduind, că se va împărți apa în două înaintea lui, ca înaintea lui Ilie. Iară Fad dirigătorul râmlenesc luându-l pe dinainte l-a omorît. Un egiptean Eleazar încă a pornit rescoală suind pe popor în muntele Maslinilor, dicea: Că vor căde zidurile Ierusalimului înaintea lui, și intrând în cetate, o va face slobodă; însă Filix dirigătorul a potolit și aceasta. Se sculară și mai mulți înșelători de aceștia, cari scoteau pe popor afară la pustie, și le băga la inimă, că ei vor izbăvi pe Ovrei de sub puterea Romei.

A Romei împărăție,
Domnind întru sumeție,
Care pe Flor așezase,*)
Și lui îi încredințase
Toată diregătoria
Impreună cu domnia
Preste multa oveime,
Și era plin de iuțime:
Că fiind fudul în sine
Pe supușii mici îi ține,
Și frâul cel de povață
La răutăți îl învață.
Inotă cu strâmbătate
Pân' la gât întru păcate;
El în cumpănă nu pune
A nimănui fapte bune.
Ci plângând dreapta vîrtute,
Nu poate să se ajute.
Că este mai bun păcatul
Luând bani dela bogatul,
Decât săracului pace
Să muncească de a-i face.
Cine vrea putea să facă
Jaf la casa cea săracă.**)

*) Cesarii Romei stăpâneau Iudea prin diregători. Aveau Ovreii și un deosebit craiu al lor pe Agrippa cel tinăr; însă acela stăpânea lucrurile Pravilei împreună cu sinedriumul (soborul cel mare), iar diregătorul păzea pacea de obște. Judeca Ovreii și de moarte, când era vina spre atingerea legii: însă tot în fața diregătorului.

***) Așa scrie Iosif Flavie: că Flor a dat slobozenie în toată țeara, ca fiecare să poată jefui, numai să-i aducă și lui o parte din câștig.

Furul dela casnic fură,
Scumpul fără frică jură
Spre a săracului pungă,
Putând ca să o ajungă.
Cu bani ucigașul scapă
Când altuia groapa sapă,
Și săracului se 'ndură
A-i scoate pânea din gură.
Mulți casnici de strâmbătate
Neaflându-și dreptate
Lăsau casa și moșia
Nesuferind lăcomia.
Se înflăcăra spre pradă
Spre resboiu și spre dosadă
Rescoala cea deodată
Din cenușe ațîțată.
Așa Florin, cărui cu sfatul
I-se cădea ca păcatul,
Și zarva să potolească,
Și pace să întărească —
S'a făcut singur de vină
Indemnătoare pricină.
Oh Doamne, dar muritorul
Și de rele făcătorul,
Pe care povăță poate
Că soartea l-a pus spre toate
Cum se aprinde la sânge
Când altul la el se plânge.
El când poruncind se vede
Așa gândește și crede,
Că preste supuși spre toate
Sufletele încă poate

După voie să domnească
Și să le chivernisească.
Carii pe alt domn mai mare,
Mai puternic și mai tare,
N'au cunoscut nicăirea
Decât pe dumnezeirea.
Acest Flor era o rană
Năpraznică și tirană
În mâna dumnezeiască
Vrënd pe Ovrei să-i rănească.
Pe poporul îl învită
Spre zarvă nenorocită;
Iar păgânilor povăță
Le dă, și el îi învață,
În ce chip să păgubească
Pe mulțimea ovreiască.
Atingându-se de lege
Acel Domn fără de lege*)
Poporul încă îndată
De rescolire se gată.

*) Sinagoga, sau școala cea sobornicească adunarea cea de obște a Ovreilor era pe pământul unui păgân. Acesta a început în ciuda lor a zidi case nouă vîndătoare tocmai dinaintea ei. Ovreii plângându-se cătră Flor de aceasta, i-au dăruit lui 8 talanți: (cari în bani de argint fac florini n. 24000) ca să-l oprească de a zidi: le-a făgăduit lor că-l va opri, însă în taină a învățat pe păgânul, ca cât va ieși el din cetate să înceapă iar a zidi: ca așa să se dea prilej Ovreilor spre zarvă. Afară de aceasta a învățat pe altul, ca să jertfească dinaintea sinagogeii paseri în ziua Sâmbetei: care lucru fiind Ovreii păcat mare s'au bătut cu păgânii, și biruiți au fugit într'altă cetate cu cartea legii. Deci s'au plâns amëndoué părțile la Flor; și el a băgat pe solii Ovreilor în prinsoare, pentru care Ovreii au fost gata a face rescoală.

Banul, carele înșală
Și mânia, și greșală
I-a orbit sufletul foarte
Ca plăcând lor să se poarte;
Dar îmbrăcându-și pe taină
Pecatul într'altă haină,
Spre biserică pornesce
A o înșela firesce.
Și întru a sa scumpete
Având de jaf mare sete
Dorea ca să jefuiască
Casa cea dumnezeiască.
A trimis el de la sine
Nisce soli făr' de rușine
La biserică să ceară
O sumă de bani afară,
Adecă șeptespredece
Talanți să-i dea să se plece.
Iar căci vrea să jefuiască
Pe comoara cea cerească
N'a putut nimic a strînge,
Nice setea sa a-și stînge.
Că Ovreii foarte tare
Străjuiau pe la altare
Și dându-și taina afară
Așa strigau cu ocară:
» Flor dacă se sumeșce,
» Și vistierii poftesce
» Să-și caute, că nu poate,
» Să domnească preste toate.
» Că dumnezeiasca casă
» Nici odată nu se lasă

„Să o domnească păgânul!
„Că alt Domn îi e stăpânul.
„Oh ceriu și dumnezeire!
„Vino cu milostivire,
„Și ne scoate dintr'o mână
„Ucigașă și păgână,
„Care vine cu păcatul
„Dela Neron împăratul
„Să-ți jefuiască altarul
„Ca furul și ca tâlharul.
„Au doară săracul, poate
„Că-i e lipsă de a-și scoate
„Milostenie spre hrană,
„Să-i dăm ceva de pomană.
„Scoateți bani fiesce care,
„Ajutați pe Flor că n'are.“
Striga un om pe uliță
Purtând în mâni o corfiță.
Această rușine mare
Răni pe Flor foarte tare.
Căci nu a putut să spargă
Vistieria cea largă,
Și-a bisericii comoară,
Rușinat gândea să moară.
Ca când viforul cel mare
Se resbolesce pe mare,
Și ridicând valurile
Cătră ceriu cât dealurile,
Invîrtit se înfierbântă
Cât firea lumii spăimântă:
Așa se umfla de tare
Inima lui Flor cea mare!

Se turbura a resbate
A Sionului cetate!
A o jertfui cu sânge,
Și mănios a o stînge.
Poporul rănit cu rană,
De firea lui cea tirană,
A ieșit lui înainte
Preste omeneasca minte
Cu slavă și cu mărire
Să-i calce turbata fire!
Inșă simțirea cea rece
Il face a nu-i mai trece,
Și așa grele cuvinte
Le vërșă lor înainte:
„Ovreurilor! fățaria,
„Care arătați voi mie,
„Face numai jucăreia
„Duchului vostru să pieie,
„După cum a pus sorocul
„Nu va stînge mie focul
„A voastră fățarnicie,
„Care arătați voi mie.
„Dar dacă din îndrăznire
„Ați deschis gura cu fire,
„Vërșăți și acum cuvinte.
„Cu ocări ca mai nainte.
„Dacă căutați domnie
„Și așteptați slobodie,
„Luptați-vă a o scoate
„Cu arma dacă se poate.
„Vă mësura pedeapsă foarte,
„Vă pedepsesc pân' la moarte!“

In ce chip turma lăsată
Vedând numai deodată
Un călător de departe
Se spăimântă și 'ntr'o parte
Fuge cătră staul iute
Cătră cele cunoscute:
Intr'acest chip se spăimântă
Poporul, și se 'nfierbântă,
Cunoscând că e stăpânul
Viclean, ucigaș, păgânul.
Năvălesc asupra porții,
Ocolindu-și ceasul morții.
Flor după dînșii răcnesc
Cu ostașii îi gonesce;
Ca stava când o spăimântă
Lupii, și o înfierbântă:
Intr'acest chip, ba mai tare
Spăimântați de frică mare
Tremurau plângând prin case,
Toată noaptea gând le dase,
Un ochiu n'au putut închide
De frica, că-i vor ucide.
Flor a doua și ridică
Judecata cea de frică,
Unde cel fără de vină
După dreptul său suspină.
Poporul plângând se strînge,
Il încungiură și plînge.
Inima cea mai fricoasă,
Firea lui cea veninoasă
Vedând-o se miră 'n fire,
Ca de o dumnezeire,

Fața lui plină de sânge,
Fulgerul nu i-se stînge,
Ci înflăcărat privesce,
Când acestea le grăiesce:
» Voi dacă gâндиți în vreme
» De jețul meu a vă teme.
» Cu de grab' să mi dați afară
» Pe ceia ce cu ocară
» S'au atins cu îndrăzneală
» De mine făcînd sminteală.
» Când vîd eu așa o vină,
» De pe mine acea tină
» Se spală numai cu sânge
» Sub prihana lor a plînge.
» Că vîlva atunci îmi cresce,
» Când legea mi-se păzesce,
» Când se dă robul afară
» Făcînd hulă și ocară
» Asupra cui îl domnesce,
» Cu dreptul se pedepsesce.
» Imi fac dar cu dreptul silă
» Bêtrînilor! fără milă
» Din sângele vost a scoate
» Câte le ascundeți toate.“
Precum Irod cu cuvîntul
Inspăimîntase pămîntul:
Așa tremura norodul
Prea cunoscîndu-i isvodul.
Preoții, învățătorii,
De obște tălmăcitorii,
Incungiu rînd cu plîns mare
Scaunul cel de perđare.

Aşa grăiau cu plânsoare
Şi lacrimi jeluitoare:
„Poporul ți-se închină,
„Care nu este de vină,
„Şi se roagă de a face
„Şi acum cu dînşii pace.
„Nu le arunca pricină
„Celor ce nu sînt de vină:
„Că de 'nalta ta mărire
„Numai nisce slabi de fire
„S'au atins întru greşală
„Fiind fără procopseală.
„Inima să nu te lasă,
„Numai pentru cinci sau şasă
„A perde nenumărate
„Suflete nevinovate.“
Flor la aceste cuvinte
Se înfierbântă la minte.
Ii fugea în frunte sânge,
Cugetând pe toți a-i stînge.
Ca când ar fi el cel mare
Dumnezeul cel mai tare:
Aşa fulgera isbândă
Spre sufleteasca osândă,
Ostaşilor săi când strigă,
Să taie și să ucigă,
Când calea li-se deschide
Ovrei încep a ucide
Taie, pradă, cât nu lasă
Sănătoasă nici o casă.
Mânile cele cruntate,
Și până 'n cot sângerate

Ostenesc pe mulți a duce
De a-i restigní pe cruce.
Pruncul cel fără prihană
Piere de străină rană.
Pentru a tată-său vină
Cade singur în pricină.
Flor uciderea privesce,
Și voios își isbândesce.
Făcând un gruiu mare foarte
Grămădit de stîrvuri moarte.
Numai noaptea viitoare
Cevași mai săvîrșitoare
Se făcuse încetare
De a sângelui vërsare.
Dimineața se strîng toate
Infricoșatele gloate,
Spălându-și cu lacremile
Rudele sau stîrvurile.
De milă, de supărare
Așa striga cu glas mare:
»Doamne! la care se plînge
»Prea nevinovatul sânge,
»Restoarnă cu tunet mare
»Scaunul lui Flor cel tare.
»Iată cei morți strigă foarte
»Resplătire pentru moarte.
»Cum e?... De n'am greși tare...
»Putere atâta are
»Unul, cât fără de frică
»Atâtea suflete strică?
»Când stăpânesci tu viața
»Doamne! de a toată fața,

» Cum poate atâta sânge
» Vărsa aceasta și-a stînge?
» Dar credem că respătirea
» Îi va fi cu pedepsirea
» Prin varga mîniei tale
» Ce nu bate fără cale.*
Acest cuvânt înfierbentă
Fierea lui Flor, și-l frămîntă.
Iar bătrîni cu strigarea
Iau muiat înfierbântarea
Pe norodul cînd îl face
Să facă cu dînsul pace.

* * *

Muză! acum zugrăvesce
Ce ucideri săvîrșesce
Flor, cînd face cea mai mare
A Ovreilor stricare.
Ovreilor! ȳice: „Pace!
» Căci v'ați potolit voiu face.
» Dar, ca Roma să se plece,
» Sabia, 'napoi a trece,
» Să ieșiți voi mai 'nainte
» Ostașilor înainte,
» Să-i slăviți întru mărire
» Intru semn de păciuire.**)
Ovreei nevedînd gîndul
Au urmat lui ascultându-l

*) Flor chiemase în taină două legioane din Cesaria, ca cu ajutorul lor să răpească vistieriile bisericii. Înaintea acestora trimite el acum pe Ovrei spre slavă. Un legion era 6100 de pedestrași și 700 de călăreți, uneori mai puțini.

Ieșind cătră legioane
Cu cântări și cu organe,
I-au întâmpinat cu mare
Mărire și închinare.
Supuindu-și ascultarea
Poruncilor și urmarea.
Vitezii lui Neron încă
Din sumeție adâncă
Urăsc această mărire
Având alt lucru în scire.
Iar unii din Ovrei: „Bine!
„Tot Flor ne face rușine.
„Îi joacă cugetul frii
„Să-și ridice resplătirii
„O măcelărie nouă
„Resvrătire făcând nouă.“
Ca când tigrii flămânzi foarte
Pornesc spre pradă și moarte,
Turbați curg spre stricăciune
La turma cea din pășune,
Rup din cap pân' în mijloace
Săracele dobitoace.
Așa strigă: „Stăi Sioane!“
Și aceste legioane!
Turbați năvălesc, aleargă
Ca cu armele să spargă
Casa cea dumneșiască
Vrând ca să o jefuiască.
Tot Romanul Ovreiu stînge
Spurcând sabia în sânge.
Flor sboară să prăpădească
Toată limba ovreiască

Cu sete de sumeție
Spre sfânta vistierie.
Iar poporul, care tare
Străjuia pe la altare,
Îi împiedica bătându-i,
Dela altariu întorcându-i:
Că de pe case cu muncă
Ploae de pietrii aruncă,
Care un pridvor sdrumică *)
Și tot ce ajunge strică.
Flor scădând, ce vrea a face?
Iar înșelătoare pace.

* * *

Sângele cât înghietase,
Care atunci se vërsase,
Flor, și Ovreei îndată
Merg la Kest la judecată,**)
Flor de rescoală pîresce,
Iar Ovreimea grăiesce:
Că ei casnici fără vină
La ucigaș nu se 'nchină.
Judecătorul trimite
Indată solii slăvite,
Ca această judecată
Cu Agrippa deodată

*) Cetatea lui Antonie era legată de biserică cu pridvoare: și Ovreei au sfărîmat unul, ca să se închidă straja Romanilor cea din cetate de cătră biserică, și de cătră răsbierea la vistieria ei.

***) Kest Galul era diregătorul Siriei cel mai mare preste ceilalți diregători. Când acesta nu putea săvîrși judecata, o trimitea la Cesarul.

Judecând s'o hotărească,
Și pacea să întărească.
Abia întrând jalba iată
Așa o aduc odată:
» Voi! Păzitorii cetății,
» Carii cumpăna dreptății
» Țineți în îndreptătoare
» Mână, și judecătoare.
» Priviți, câți ochi cu plânsoare,
» Și lacrimi jeluitoare
» Vin cu vaiete să vadă,
» Pentru ce ei lăcrămează.
» Mâna lui Flor cea pismașe,
» Și de Ovrei ucigașe,
» Ne-au vărsat iubitul sânge
» Și ne-au făcut a ne plânge.
» Cercetează sol slăvite!
» Ulițele; că s vâpsite
» De sânge și de roșeală,
» Și de pilde de greșeală.
» Impotrivă nu ne punem,
» Plecăm capul și-l supunem
» Cătră toți stăpânitorii
» Râmului și dregătorii,
» Iar lui Flor nu — ucigașul,
» Pângăritul și pismașul.
» Nu și-a sculat altă fire
» Asupră-și împotrivire,
» Decât făcând a ne stînge
» Ne-a pornit potop de sânge.“
Slăvitul sol când aude
Aceste jalnice trude

Umblă ulițele toate
Adevărul vrând a scoate.
Află fapta fără milii
Vedând urmele silii.
Pecatul lui Flor cel mare
Trage cumpăna sa tare,
In biserică se pune
La urmă la rugăciune,
Intorcând jalba lor toată
La Kest pentru judecată.
Poporul cel plin de jale
Aflând la Agrippa cale,
Striga cu lacrimi vărsate:
„Oh! Craiule înălțate!
„Te rugăm la Roma scrie
„Pentru-a noastră sărăcie,
„Să judece Neron toate,
„Și din necaz a ne scoate.
„Că Flor răul și pismașul,
„Nedreptul și ucigașul
„E gata dintr'a sa barbă
„Nou venin ca să mai fiarbă,
„Ca rana să înoiască
„Și să ne o îndoiască.“
Agrippa se temea tare
A nu face ascultare,
Să nu se ridice iară
Resboiul cel de ocară.
Ci cu sfat gândea a-i face
De a se pleca spre pace:
„Israile! Eu văd bine,
„Dice, cugetul la tine.

- » Voi urziți resboiu, nu pace
» Cu Romanii de a face.
» Vă rog să nu vă îngrășe
» Fericirea pătimășe.
» Că în loc de slobodie
» Va fi vecinică robie.
» Sciu că jugul cel cu soarte
» V'au ostenit pe voi foarte,
» Însă pe voi a vă scoate
» Putința tot nu vă poate.
» Incepând voi o isbândă
» Vă este tot spre osândă
» Că Neron de va pricepe
» Că voi gândiți a începe
» Resplătire fără cale
» Asupra slugilor sale,
» Vă câștigați cu urgie
» Cătuși noue de robie
» Dacă întru stricăciune
» Nu veți a vă mai supune,
» Greșiți jalbă a mai scoate
» Asupra lui Flor de toate.
» Că el pân' acum ascunde
» Răutatea măcar unde:
» Însă dacă se vor scoate
» La vederea lumii toate,
» Apoi mai rău vă va strînge
» Pe altarul cel de sânge.
» El credință nice n'are;
» Iar voi cugetați mai mare;
» Voi cu Neron a vă bate
» Socotiți. Ah! ce păcate!

- » Nu e cuget bun a face
» Ce spre nenoroc vă zace.
» Supusul turbat aleargă
» Supunerea ca să-și spargă,
» Și câștigă jug mai mare,
» Și mai multă supărare.
» Roma putere mai mică
» Când avea mai subțirică,
» Părinții voștri mai tare
» Se supuneau cu plecare
» Acum Roma e mai tare
» Și cu slava cea mai mare,
» Iară voi întru scădere
» Cu mai puțină putere:
» Așa greșiți preste fire
» A începe resvrătire,
» Dumnezeu a dat putință
» Romii cu de prisosință:
» Că și-a supus cu strimtoare
» Multe neamuri sub picioare.
» De ce să nu slujiți dară
» Fără patimă amară?
» Căci să vă lăsați odată
» Pruncii săraci fără tată?
» Când în cătuși vă veți strînge
» Văduvele vă vor plînge.
» Atunci păgânii vor face
» În locul sfânt, ce le place.
» Așa dar fraților! bine
» Să vă socotiți în sine.
» Întoarceți-vă la pace
» Pân' corabia vă zace

„La liman în vreme bună,
„Odichnită de furtună.“
Ca tunetul când spăimântă
Inima, și se 'nfierbântă
Și degrab' aduce ploae
Cu grindini și cu poveae:
Așa aceste cuvinte
Vărsa lacrimă fierbinte.
Tot omul, care se ține
De al neamului său bine,
Sau pe cât într'a sa minte
De a Agrippii cuvinte.
„Ne supunem, ȳicea: foarte
„Romanilor pân' la moarte,
„Iar lui Flor nu; ucigașul,
„Al tuturor pismașul,
„Noi dăjdile neplătite
„La Neron le vom trimite,
„Căruia cu plecăciune
„Vom face închinăciune.
„Sfânt cuget mă îndulcesce,
„Numai liniștea lipsesce,
„ȳice Craiul: de veți face
„Lui Dumnezeu încă place.
„Răbdați lui Flor cât se poate
„Pân' din slujbă se va scoate,
„Supusului se cuvine
„Să mai rabde întru sine.
„Ce? strigau mulți: și noi pace
„Cu Flor să gândim a face?
„Nu! noi nu primim păgânul,
„A ne domni ca stăpânul.

„Și tu, care îndemni tare
„Patrida la păcat mare,
„Nu ești vrednic îndemână
„A ține sceptrul în mână.
„Ieși afară din cetate
„Și acolo te abate,
„Unde ucigașul poate
„Face după voie toate.“
Grăindu-i așa cuvinte
L-au luat pe dinainte.
Cu pietrii l-au scos afară
Din cetate și hotară.
Pentru care lor cu moarte
Le-a venit pedeapsă foarte
Intr'acestași chip făcuse
Și Semen când se puse
Cătră David cu ocară
Cu pietrii dându-l afară.
Dar căci hula cea întinsă
De un împărat s'atinsă,
Au plătit-o ei cu moarte,
Cu amar și chinuri foarte.
Supusule! ia aminte
Ce ți-se dă înainte.
Că împăratul tău șade
În tronul ce i-se cade
În locul celui puternic
Lui Dumnezeu celui vecinic.
De-l vei vătăma trupesce
Dumnezeu te pedepsește.

Cântarea II.

Cuprinsul.

Eleazar începe zarvă nouă, și tabăra Agrippei o strimtoarează în palat. Manaim încă începe rescoală; însă de brav se ucide. Din ostașii cei închiși a tăiat Eleazar mulți cu călcarea jurământului. Flor ucide pe Ovrei în Cesaria, în Siria, în Savthopolis și într'alte locuri asemenea vërsare de sânge. Mai pe urmă a tăbërit Kest asupra Ierusalimului, a și intrat în cetate; însă lăsându-se odată și-a tras tabăra înapoi cu mare pagubă. Ovreii se gâtesc din nou.

Agrippa în fugă mare
Aflându-și a sa scăpare
Din mâna cea ovreiască,
Zarva căuta să crească.
Acum într'aceste gloate
Nice legea nu mai poate
Cu dînșii să biruiască,
Și de zarvă să-i oprească.
Firea cea spurcată 'n sânge
Și de lege se atinge.
Sub chipul legii cei sfinte
Așa cugeta în minte:
Că Dumneșeu poruncesce,
Cum fac ei așa voiesce.
Eleazar*) cel sburatec
La zarvă îndemânatec

*) Eleazar fiul arhiereului Anania, totodată povățuitorul celor ce păzeau biserica, tinăr, sburat și lesne plecat spre rescoală.

Și plin de deșertăciune
Povățuitoriu se pune.
Dela altariu își aprinde
Făclia de a-și întinde
Sfatul și învățătura,
Când așa deschide gura:
»Preoților! la voi toate
»Se ascultă dela gloate.
»Dacă arătați putere
»După a legii plăcere,
»Veți face, că de aicea
»Nu ne vom mai da cerbicea
»Sub jugul, și chinuirea
»Romii cei cu stăpânirea.
»Vă dojenesc, a nu strînge
»Ori ce vărsare de sânge
»Din junci străini pe altare
»Că este păcatul mare.
»Nu priviți așa cu frică
»Cătră Cesariul nimică.
»Ci dacă păgânul vine
»Cu junc de jertfă la tine,
»Departă-l, că nu-l primesce
»Dumnezeu: că nu iubesc.
»Când dela un Ovreiu vine
»Jertfa, se primesce bine,
»Și de sus Dumnezeirea
»Pogoară milostivirea.
»Dar Neron de ar trimite
»La voi cât de multe vite,
»Nu primiți, să se arate,
»Că noi întru dreptate

„Putem hotărî, ca nice
„Porunci să ne mai ridice.“
Acest sfat nebun scornesce
Simburul, care pornesce
Patimă de vrăjmăşie
Dintr'a Romei grea mănie.
Preoţii, carii din gură
Da sfânta învăţătură,
Incep rescoalele toate
De lângă altariu a scoate.
Juncii lui Neron departă,
Şi dela altariu îi ceartă.
Dicând: „Că dumnezeirea
„Nu primesce nicăirea
„Arderea cea păgânească,
„Că ei n'au vrut să primească
„Sfânta împrejur tăiere,
„Şi n'au bună tămâiere.
„Pe noi Dumnezeu ne chiamă;
„Iar pe ei nu-i bagă 'n samă.“
Poporul cel orb de minte
Credea acestor cuvinte,
Credea: Că dumnezeirea
Nu ajută şi airea,
Ci cu toate deodată
Numai lor le este tată.
Şi loc acolo 'şi găsesce
Israil de se pornesce,
Unde mulţi din rătăcire
Se întorc la mântuire.
Dintr'înşii cei mai cu minte,
Şi bărbaţi mai dinainte

Vedea unde va greșeala
Să-și resufle amăreala,
Și dicea: „Oh Ovreilor!
„Vedeți răul casnicilor.
„Pentru ce s'aduceți focul
„Patridii cu nenorocul?
„Ticălos cuget întindeți
„Când vitele nu cuprindeți
„Dela Neron, care vite
„Din bun cuget le trimite.
„Că și păgânul când face
„Jertfă, ce Domnului place,
„Dacă din inimă bună
„Aduc cu noi împreună,
„Cum noi cu împiedecare
„Să facem ce nu se pare?
„Moșii noștrii nici odată
„Vedând inima curată
„N'au lăpădat-o: că multe
„Daruri au dat, să-i asculte.*)
„Dumnezeu mai mult primesce
„Inima, care 'l cinstește,
„Decât sânge pe altare
„Și nici o dragoste n'are.“
Inșă credința prea multă
Fiind oarbă, nu ascultă.
Preoții, învățătorii,
Mai vîrtos înșelătorii,

*) Păgânul adevărat până la altariu nu putea să între, și numai în biserica cea dinafară îl îngăduia să fie: dar daruri, dacă aducea la altariu, le-au primit preoții și le-au făcut jertfă.

Cu înapoi lăpădare
N'au pus jertfa pe altare
Dela păgâni, ci mânia
Și-au urzit întru urgie
De sus și dela Cesarul
Insemnată cu tiparul,
Și Flor tot tăcând pândesce
Când păcatul lor privesce.
A grippa bărbați trimite
Ca cele nenorocite
Zarve să se contenească,
Să nu se nenorocească.
Și lui Darie în mână
Punând cărma îndemână,
Acela slăvindu-și tronul
Degrab a luat Sionul.
Poporul asupra-i sare
Cu un resboiu foarte mare
Ca când zăpada din slavă
Cade fără de zăbavă.
Și prin multa 'ntunecime
Dintr'a norilor mulțime
Soarele nu se zăresce,
Ci prin nori se risipesce,
Iar ninsoarea volburează
Prin vânt se împoncișază:
Așa vărsa săgețile
Amândouă taberile.
Soarele fața 'și ascunde,
Arcul tabăra pătrunde.
Săgețile aruncate
Pe jos claie încurcate.

Pe Ovreei îndrăsnirea
 Îi îmbărbăta cu firea.
Iară Darie prin minte
 Îndrăznesce înainte.
Taberile amândouă
 Se lovesc lovire nouă
Până soarele 'și răsare
 De șapte ori luminare,
N'au încetat taberile
 A tăia cu săbiile.
Eleazar nu se stinge:
 Că mai mulți soldați își stringe
Și pe Darie 'l gonesce
 Dela Sion, și-l muncesce.
Casa cea împărătească*)
 O-au aprins să se topească.
Și Antonia cetate
 Cu ostași cu tot o bate. —
Supusul, care cu firea
 Nu sufere stăpânirea
Într'acest chip se orbesce,
 Și așa se nebunesce:
De când el scăpare 'și cearcă
 Tot pe alții își descargă
Paguba și pedepsirea,
 Primejdia și perirea.

*) Într'o serbătoare a Ovreilor ducea lemne multe în biserică pentru foc. Atunci întrând mulți datornici la Eleazar cu poporul, el a aprins Archivumul (Capitolion) ca să ardă zapisele, din care pricină neaflându-se adevărul, cu sabia se respunse pentru datorii.

Vrându-și calea a-și deschide
Pe vecinii și-i ucide.
Dar Dumnezeu nici nu-l lasă
Sănătos pe el în casă,
Ci-i pedepsește cu rană
Sufletul cel cu prihană.

* * *

După Eleazar iată
Altă oaste înfocată,
Dela Manaim scornită,
Cătră Massada *) pornită,
De aici își îmulțesce
Oastea foarte vitejesce
Vrând asupra Romii toate
Oștile a și le scoate.
Ca un Craiu se învîrtesce
Și 'ntorcându-se pornesce
Să încunjure palatul **)
Al lui Irod împăratul.
Acesta se înfierbântă,
Și tot sângele spăimântă
Celor ce fugeau mai tare
In turnuri pentru scăpare.

*) Massada era o cetățuie nu departe de Ierusalim. Irod o zidise pentru casă de arme

**) Acest palat era ca o cetățuie. Aici au fugit ostașii Agrippei și ai lui Darie. Manaim a slobođit ostașii Agrippei cei ovreiesci: iar Romanii în turnurile Fasil, Cariamni și Ipicos au fugit. Aceste turnuri fiind zidite în zidul cel vechiu al cetății covârșeau toate zidirile cu înălțimea și frumsețea.

Care a lui îndrăznire
Și sumeață isbândire
Vedând partea ceealaltă
A rescoalei, la olaltă
Înainte îi aleargă
A nu mai putea să meargă,
Și când la altariu se pune
Manaim la rugăciune
L-au ucis cu pietrii iute
Scăpătând întru virtute,
Și fugându-i oastea cade
Periciunii ce se cade.
Cădând Manaim cu moarte,
Înoiește iară foarte
Eleazar o rescoală,
Cu groaznic resboiu se scoală.
Asupra oștilor bate
Celor în turnuri scăpate.
Acești Romani din prinsoare
Vedându-se la strîmtoare,
Foamea, setea 'ngălbîndu-i,
Și Ovreii necăjindu-i,
Se rugau cu plecăciune
Cu această rugăciune:
„Eleazare! privesce,
„Oh! și te milostivesce.
„Veđi-ne necazurile,
„Nu ne lua viețile.
„Îți închinăm la picioare
„Armele multămitoare.
Eleazar ȃice: „fie,
„Iert a voastră vieție:

„Vă arăt milostivire,
„Că nu vă puiu la pierire.“
Ei spre această credință,
Ca să-și afle mântuire
Pun armele cu plecare
Jos întru a lor scăpare.
Când pășesc din turn afară
Iată că ostașii iară
Stau întrarmați tare foarte
Să-i ducă pe ei la moarte.
Ca când sosese pardosul
Flămândul și măniosul
La o turmă de oi mare,
Și așa cu groază sare,
Cât de rând le ia pe toate
La junghiere a le scoate:
Într'acest chip se pornesc
Eleazar și răcnesce,
Pe robii turbat îi stinge
Cu vărsarea cea de sânge.
Și călcându-și jurământul:
Tiran a roșit pământul.
În zadar fac rugăciune;
Că nu le dă iertăciune.

* * *

Până când aicea plânge
Păgânimea și se stinge,
Pân' atunci Domnul vieții
Și cumpăna dreptății
Le cumpănea și lor plata
Așteptându-i pe ei gata.

Flor cel înflăcărat foarte,
Care le-a mai făcut moarte
Într'armatu-și-a păgânii
Întindând puterea mâinii
Și Cesaria cetate*)
Foarte mănios o bate.
Ușa morții când deschide
Douăzeci de mii ucide.
Tremura aceeași țară,
Și a ei patru hotară.
Ca focul când se aprinde,
Și de vânt cumplit se 'ntinde:
Așa flăcăra mai tare
Resboiul lui Flor cel mare,
Cât inima ovreiască
Căuta să se sdrobească
De acea cumplită soarte
Ce făcea atâta moarte.
Ca când urșii se adună
La o pagubă 'mpreună
Cădând unul la prinsoare
Într'o cursă vânătoare
Umblă toți cu mormăire
Făcând multă păgubire
Câmpurilor celor line,
Și hotarilor străine,
Așa umbla Ovreimea
După arme cu mulțimea,

*) Cesaria, cetate frumoasă aproape de marea de mijloc, zidită de Irod, s'a numit într'u pomenirea Cesiului August. Acolo locuiau Diregătorii Romanesci. Acum în locul ei sânt colibilele pescarilor.

Cu obștea se întrarmară,
Și-ale Siriei hotară
Le-au văpsit întru mulțime
De sânge de păgânime.
Multe mii scotând din lume
Cetate numai cu nume
A ramas încenușată
In pulbere resturnată.
Siria*) vedându-și starea
Incărcată cu stricarea
Locuitorii 'și silesce
A se scula vitejesce
Spre Ovrei cu isbândire
Pentru a lor păgubire.
Așa se pornesc de tare
In flacăra lor cea mare,
Cât în ulițele toate
Potop de sânge se scoate.
Tinăr, bătrân, prunc dearându-l
Ori unde pe el aflându-l
Tăia Sirienii foarte,
Și se făcea multă moarte.
Schithopol**) cetatea încă
Dintr'o mânia adâncă
Toată se înflăcărează,
Și foarte se înarmează
Asupra lor toți, măcară
Mulți lângă ei se sculară

*) Siria o țeară în Asia în partea Iudeiei spre mează-noapte.

**) Schithopolis aproape de Iordan. De aici s'au sculat și din Ovrei mulți lângă păgâni asupra neamului său.

A face o biruință
Dintr'a lor făgăduință.
Și striga lor: „Ovreurilor!
„Nu vă credem inimilor,
„Ne temem a nu vă pune
„Lângă noi cu 'nșelăciune,
„Să nu ne prindeți odată
„Oastea într'un unghiu băgată.
„Dreptaceea nu-i puțință
„A mai avé locuință
„Vouă cu noi în cetate,
„Ne temem de strâmbătate.“
Dicând aceste, păgânii
Nu le-au dat în voia mâinii,
Ci i-au scos pe ei afară
Din cetate cu ocară,
Ei apucând într'o parte
La un iezer nu departe
Tăbăresc cu oastea toată
Sau cu ovreiasca gloată.
Deci păgânii se sculară
Intr'o noapte cu ocară,
Și ieșind întru mulțime
Când era întunecime,
Dau asupra lor cu moarte
Chinuindu-i pe ei foarte.
Și de săbii ascuțite
Câte capete sărite
In iezer dând zăciuală,
Umple apa de roșeală.
Și din arme împreună
Multe lovituri resună.

Și precum Chison odată
Dând Ilie deodată
Pe popii lui Vaal la moarte
Roșindu-se riul foarte:
Așa acest iezer încă
In sine sânge-și adâncă.*)

* * *

Muză, aici te silește
De scribe și zugrăvesce
Un păcat, cât să spăiminte
Toată omeneasca minte.
Simon din Ovrei sumețul,
Tinărul și îndrăznețul
Stând în țermure fierbinte
Rușinat fiind în minte,
Vedând cum va să se strice
Scoate sabia și dăce:
„Schithopolieni! pricepem
„Că n'avem ce să începem.
„Sângele îmi vârs cu cale
„In păcătoasa mea jale
„Eu, nădejde întru mine
„Ca să aveți cătră bine,
„Eu sabia am spălat-o
„De multe ori, și spurcat-o
„Intr'al neamului meu sânge
„Cu moarte de tot a-l stînge.
„Este la mijloc pricină
„De neamul meu fără vină

*) 13,000 de Ovrei au ucis Schithopolienii lângă iezer.

» Nu vi-se milostivesce:
» Că în taină se muncesce
» Unul altuia perirea
» De a-și cumpăta cu firea.
» Vrednic sînt dar, căci mă cruntă
» Această sabie cruntă
» Să-mi dea mie pedepsirea
» Prin mîna mea cu perirea,
» Mă crunt cu mîna mea dară
» Ca să nu cad cu ocară
» În mîna cea păgânească
» Cu care să se fălească.
» Că viteazul meu trup dacă
» Va fi aicia să zacă,
» Nimenea nu se fălesce
» Că m'au ucis vitejesce.“
Așa grăind — își întoarce
Ochii, și din sânge-i stoarce.
Tot cuprinsul casei sale
Și-l cuprindea cu o jale,
Și cu o căutătură
Turbată spumând la gură,
Și schimbându-și multe fețe
Cu înfricoșate crețe,
Odată din dinți scârnesce,
O fire! te îngrozescel
Pe tatăl său fără veste
L-a tăiat și nu mai este.
Apoi pe mamă-sa iară
În țipete cu ocară, —
Deci și pe a sa muiere,
Și pruncii săi la jughere

Pe toți i-a tăiat dearându-l
Turbat arțag apucându-l.
Tigris, fiara cea spurcată
Flămândă încă turbată
Pe puii săi și-i mănâncă
Și pe soția sa încă,
Negândind cu ei nimica
Nice cuprindându-l frica.
Așa și Simon turbatul
Spurcându-și mâna spurcatul
În sânge, muștrându-l firea,
Se întoarce cu cumplirea,
Și cu sabia cruntată
Asupra-și nestempărată,
El și-a junghiat prăpădită
Inima selbătăcită
A murit fără a plânge
Acel închiegat în sânge,
Pe care l-a supt pământul
Sufându-și sufletul vântul.

* * *

Încă n'a luat sfârșire
A Ovreilor perire:
Că orașele mai toate
Arme și sabie scoate,
Și fierbând urgia veche
Toți întorși într'o ureche
Săbiile lor turbate,
Și de sânge îmbătate,
Așa se pornesc păgânii
Omorându-i ca pe câinii.

Ptolemais, Ascalonul,
Tirul, Gadara cu Tronul*)
I-au ucis Doamne feresce!
Și i-au rob it vitejesce.
Egiptul măcelărindu-i
De pe hotar curățindu-i
Și-au isbândit îndecită
Mânia cea învechită.**)
Așa a crescut resboiul
Să le prăpădească soiul.
Că-i beat de sânge pământul,
După cum țice cuvântul:
Iată un neam se ridică
Asupra altui cu frică.***)
Și așa scânteia crește
Care mult primejduesce,
Iar aprindându-se focul
Vai va fi atunci de locul,

*) In Ptolemais au ucis păgânii 2000, în Ascalon 2500 de Ovrei. In Tir și în Gadara i-au băgat în temniță și le-au luat tot, și foarte tirănesce i-au chinuit.

**) Egiptenii aveau mânia pe Ovrei din pricina, că
1. Moisi a scos pe Israil cu minuni din mijlocul lor și din robia lor i-a slobodit. 2. Pentru marele Alexandru, carele cu ajutoriul Ovreilor luând Egiptul, le-a dat lor voie a locui în Alexandria și a-și ținea legea lor acolo, care cu greu cădându-le Egiptenilor totdeauna s'au prigonit cu dînșii. Acum găsindu-și prilejul și-au isbândit asupra lor și au tăiat dintr'inșii 50 de mii.

***) Foametea, ciurma și cutremurul, țice Isus că sânt semnele prăpădirii Ierusalimului. Mat. 24, 7. 8. Acestea s'au împlinit în țilele lui Claudie și a lui Neron.

Unde vor fi ucigașii
Lui Isus, ardând vrăjmașii.

* * *

Atâta gheață de sânge
Pe K est din odichnă-l strânge,
Și asupra lor se scoală
Și el cu sabia goală.
Pe ovreiescile sate
Cu oaste cu foc le bate.
Și orașele le frânge
Ziduri derâmate 'n sânge
După el remân cenușe,
Stârvuri, fum și praf la ușe.
Pustiind multe orașe,
Nu le-au ramas nici cămașe. *)
La Ierusalim grăbesce
Apoi foarte vitejesce
Sosind acolo stătură
Și grea gătire făcură.
Ovreei la serbătoare
Adunați lângă altare,
Jertfuiău să le remâie
Biruința la tămâie.
Iar vedând tabăra 'n poartă
Fugea cu inima moartă
Dela sfintele altare
Făcând larmă foarte mare.

*) Zavulonul și alte locuri le-au supus mâinii, Ioppa o au luat-o unde au lăsat 8400 de morți. La Siforis au ucis 2000 de rebelanși. Într'un loc au pierdut și K est. Că ostașii săi prea se lăcomiseră, atunci i-au împresurat și le-au tăiat aproape la 2000.

Și cu mare îndrăzneală
Cu mulți fără socoteală
Lui K est tabăra cea tare
I-au spart-o cu turburare.
Pățimí K est cu nesporiul
Pân' i-a venit ajutoriul,
Apoi au fugit vrăjmașii
În laturi puindu-și pașii.
A grippa ajutoriul
Și-au smintit și dînsul sporiul
Că doi soli ai săi trimise
La ostașii ce sârise,
Bărbați, ca să se așeze
Și într'alt chip să urmeze.
Iar ei au tăiat pe unul,
Celalalt fugí ca tunul.
Și turbați cătră cetate
Cu pietrii porní a bate
Pe Ovreei de afară
Pentru făcuta ocară.
Așa și K est se pornesce
Și în cetate răsbesce
Pân' la biserică foarte
I-au înfricoșat de moarte.
Că-i strîmtorase ca leii
Ascunđându-se Ovreei
În locul cel sfînt urgie
Bătaie și vrăjmășie
Întorcîndu-se K est iară
Mai sigur a fi afară,
Ca nu cumva să-i înșale
Să dea de niște greșale.

Atunci Ovreeii se scoală
După dînsul cu rescoală,
Și gonind pe Kest afară
L-au dat de nouă ocară.
S'a pornit resboiul foarte
Și s'a făcut multă moarte.
Pân' a înoptat cu seară
Nici unii nu încetară.
Iar noaptea întunecată
I-a despărțit de odată.
Dimineața se porniră
Ovreeii și îi goniră,
Pe Kest din călcăiu în mână
Luându-i toate din mână.
Uneltele i-le scoate
Ale resboiului toate. *)
Și pămîntul îmbătîndu-l
De sângele lor umplîndu-l
S'au întors cu voie bună
Ovreeii grași împreună.
Deci s'a adunat norodul
Turburat cu tot isvodul,
Ofițeri tot noi punîndu-și
Și zarva mai întărîndu-și. **)

*) După aceasta s'au întrebuințat Ovreeii cu uneltele resboiului cele dela Kest câștigate cu vreme când bătea Tit cetatea lor. Au cădut atunci din Romani 5300 pedestrași și 930 călăreți, iar din Ovrei prea puțini. Aușind Damascenii sîngerata ocară alui Kest, s'au sculat asupra Ovreilor celor dintre dînșii și au măcelărit 10,000 dintr'inșii.

**) Între oficerii cei noi a fost unul Iosif Flavie, din acărui isvod scriu acestea. Despre dînsul am de a însemna aici nisce lucruri ale lui, spre mai bun înțelesul

Au deres cu bărbăție
Zidul cel știrb cu tărie
Și s'au gătit cu tărie
De resboiul ce să fie,
Și pornesce așa cu svonul
Ca să bată Ascalonul.
S'au întors cu păgubire,
Făcând jafuri preste fire

celor ce vin înainte. S'a născut de neam de preot: în vârsta sa de 16 ani a început a învăța la școală, întâiu cu Essenii 3 ani a locuit în pustie, de acolo s'a dat la Farisei; în vârsta de 26 ani s'a dus la Italia, unde înaintea lui Pompeiu a fost iubit foarte. De ocolo întorcându-se în țara sa s'a pus povățuitoriu în Galileia cea răscolită, pe carea au adus-o la bună rânduială. Orașele le-a întărit, a strâns 100,000 de bărbați, pe cari i-au învățat la resboiu după mustra Romanilor.

Deregătoria lui a răvniț-o un Ioan Ovreul, carele i-a scornit, că vrea să dea pe Galileia în mâna Romanilor, pentru că Iosif a oprit la sine nisce vase scumpe și o sumă de bani, pe cari i-au fost jefuit ostașii lui Ioan dela oficerii Agrippi, doară cu acel cuget, să le dea Craiului înapoi. Așa Ioan a dus asupra-i 100,000 de bărbați, când dormea într'o casă în Tarichia. Ostașii lui spăimântându-se s'au risipit fugind, iar el eșind înaintea lor cu îndrăzneală, tocmai când era să-i aprindă casa preste dînsul, și rupându-și vestmintele și-a presărat praf pe cap, și întorcându-și mânilor înapoi, și-a atârnat o sabie de gât. Intr'acest chip smerit vedându-l mulți s'au umilit cu milă și i-au poruncit să dea banii afară, la care a răspuns: banii i-am ținut ca să întăresc cetatea Tarichia. — Cu acest răspuns s'au mulțămît toți Tarichianii, iară Tiverianilor neplăcând acel cuget, s'au învrăjbit aceste două orașe unii cu alții, și așa s'au risipit. Mai adunându-se 2000, iarăși l'au împresurat. Iar el suindu-se pe vârful căsii, i-au amenințat să trimită soli, să-i spue ce vor? Așa au trimis la dînsul pe unii din

Umblând ca să-și isbândească,
Sau să se mai prăpădească.*)
Nu ved că zarva ce cresce,
Țeara lor o prăpădesce.
Când va rescumpărătorul
Să fie pedepsitorul,
Ucigașii săi bătându-i
Și pe dreptul pedepsindu-i.

frunțași, și încuindu-i înlăuntru în casă așa i-a bătut, încât vedându-le ranele cei de afară, au fugit toți. — Deci Ioan a vrut să ucidă pe Iosif în Tiveria, în Amfiteastru i-au fost și măsurat sabia la grumații lui, dar strigând poporul a sărit cu graba jos și cu doi ostași ai săi a fugit, și tot n'a vrut să-și isbândească asupra lui Ioan.

Ioan fugind la Ierusalim a pîrît pe Iosif, că s'a făcut tiran. De aici a trimis 250 de ostași asupra-i, carii i-au înstrăinat patru orașe, împreună și pe Tiveria, pe care cu așa înțelepciune o au întors înapoi, când a plecat cătră oraș cu vr'o 230 șeici goale și le-au lăsat într'un bărc, și s'au dus cătră oraș numai cu doi ostași fără arme. Vedând aceasta ostașii cei trimiși asupra-i, au gândit, că și-au adus mare oaste cu sine, și așa lepădând armele, și-au cerut iertăciune. El întâiu i-a înfruntat, apoi a poftit să iasă zece bărbați aleși din oraș pentru legătura de pace, pe carii puindu-i în corabie, i-au trimis în Tarichia, a poftit iară și mai mulți afară, până când a scos afară un sfat de 600 de bărbați, și i-au trimis după ceialalți. Așa au apucat pe tot orașul. Mai multe fapte de pomenire are, cari mai în jos se vor arăta.

*) Fiindcă Ascalonenii omorâseră 2500 Ovrei, au vrut să-și izbândească, dar n'au putut, că Romanul Antonie sprijinind tare orașul, în două rânduri a bătut pe Ovrei înapoi, omorând dintr'înșii 18,000.

Cântarea III.

Cuprinsul.

Neron trimite pe Vespasian asupra Ovreilor, care, între celelalte orașe numite, a luat pe Gadara, pe Iotapata după ce în 47 de zile o au încungiuurat-o și o au tăiat, pe Ioppi cu ajutorul viforului o au cuprins. Tiveria s'a închinat, Tarichia încă o au lovit și au tăiat-o.

Paguba lui Kest resbate
Până la Roma cetate
In care foc de bătaie
S'a aprins întru văpaie,
Neron care 'i stăpânesce
Duchul sângele orbesce,
Gândea să i-se restoarne
Scaunul sub el de coarne,
Asupra Iudei s'aprinde
Pe supușii a-i întinde
Sub frâu, spre pildă făcându-i
Și sub jug tare legându-i,
Trimite cu oaste tare
Pe Vespasian cel mare
Ca cu armă de isbândă
Să-i supună la osândă.
Cela ce în multe focuri
A biruit multe locuri,
In brânca dereaptă strînge
Frâul bătăii de sânge.

Ca când curge râul Lava*)
Cu foc dogorindu-și slava
Vărsând foc cu mare pară,
Când ajunge la hotară,
De fug oamenii cu locul
Pân' i-se stêmpără focul.
Așa Vespasian încă
Pân' îi pustia din brâncă,
Fugeau toți gonindu-i foarte
Puținței scăpând de moarte.
Multe cetăți sunt luate,
Și unele închinete.
Până ca cu un bălaur
Cu vulturul cel de aur**)
Căuta să facă pace,
Că alta n'avea ce face.
Tit încă, pe care firea
L-a născut spre pedepsirea
Lor, înainte pornesce
Și porunca împlinesce.
Armele lui odichnite
Și oștile lui pornite,
Pe oastea Agrippei încă
O-a luat sub a sa brâncă,
Și plecând oastea pornită
Cu putere întreită,
Asupra slăbătăcimii
Și turbatei ovreimii,

*) Lava este o materie de foc, care curge din munții, care varsă foc, afară ca o vale.

**) Legioanele Romane aveau stema un vultur de aur sau de argint, într'un vîrf de suliță, și înfipt în pămînt la resboiu. Aveau și un steag.

Prăpădenie le duce
Cu păcatul dela cruce.
Zidurile le restoarnă
Și foc cu cătran le toarnă.
Și așa se resplătesce
Indecit se isbândesce,
Paguba lui Kest avută
Și rușinea cea durută,
Cât tremura cu ocară
A Iudei patru hotară.
Deci Vespasian cel mare
Cu tabăra grea și tare,
Spre Galileia pornesce
Pe care o îngrozesce.
Ca pruncii de câni ce mușcă;
Ca paserile de pușcă;
Așa fugea ovreimea
Toți casnicii cu mulțimea,
Vedând sângele tot vale
Cu spumă și bălți în cale.
Intâiu s'a stricat Gadara,
Care s'a topit ca ceara,
Cădând zidurile toate
Cenușe și praf se scoate,
Cei ce s'au spurcat în sânge
Și s'au învățat a frânge,
Se pornesc mai mult ca lei
În părțile Galileii
Și mai toate locurile
Le stîngeau cu focurile.
Și tăiau Ovrei orbesce
Necruțat și tirănesce.

Bătrâni, tineri, feți și fete
Și femei toate tăiete. —

* * *

Era o cetate tare
Iotapata foarte mare
Sub un munte așezată,
Și de munți încungiurată,
Cu văi foarte adâncate,
Zidurile încungiurate.
Unde meșteșug lucrase
Și firea mult ajutase,
Intărind așa de tare
Această cetate mare.
Iosif aicia fugise
La cei ce înmărmurise,
Aicia ca ticăloșii
S'au adunat toți fricoșii.
Le-a suflat Iosif viață,
Inimă mai îndrăzneată,
Deșteptându-i mult la vână
Le-a dat armele în mână,
Și inima le ridică
Să nu le mai fie frică.
Deci Vespasian sosese
Și cu Roma se fălesce
Dându-i acest nume mare,
Indrăzneală foarte tare,
Pe cetatea întărită
Cu tabără întreită
O închide, și pădurea
A tăiat-o cu securea

Și făcându-și șanțurile
Mai sus decât zidurile
Cu lemnele din afară,
Toți cu frică se mirară
Toată firea e deșteaptă
Unii isbândă așteaptă:
Iar Ovreei mai nimica,
De abia pot duce frica. —
Deci fiind o zi senină
De strălucea cu lumină,
Vespasian cu gătire
Iasă la meidan cu fire.
Ca tunetul se pornesce
Și resunetul trăznesce
Tunul cel de lemn resună *)
Cât din ceriu pare că tună.
Săgețile sboară iute
Și pietrile cu vîrtute,
Cad trupuri și curge sânge,
Părea că lumea se stînge,
Atunci Iosif vitejesce
Pe Ovreei îi pornesce.
Scoțându-i pe porți afară
Ploaie de săgeți răbdară
Și de multe ori îi bate
Pe Romani dela cetate.

*) Tun de lemn am tălmăcit; unealta Romanilor ce o numiau Tormentum. Măcar că era de lemn făcut, dar mari pietri pușca din el, cu care fărîma zidurile. Atât arunca de vrășmaș, cât lovind atunci capul unui Ovreu anume Iosip piatra dintr'însul l-a aruncat preste 375 de pași. Pruncul dîn pântecule unei muieri rum-pîndu-l l-a aruncat preste 63 de pași.

Iar ei de nou cu vîrtute
Pornindu-se și mai iute
I-au închis cu șanțuri grele
Cu copaci și cu nuiele;
Din paveze înșirându-și
Coperiș de fier făcându-și,
Până s'au gătit mai bine
Cu sânge să le închine.
Vedînd Ovreii că-i stînge
Și cum înoată în sânge,
Le-au spart coperișurile
Și le-au aprins șanțurile,
Vespasian iar le face
Le ridică cum îi place,
Și de sus cătră cetate
Cu moarte cumplit îi bate.
Iar Iosif lor spre ocară
Le-a stat împotrivă iară.*)
Și mult înapoi îi bate
Gonindu-i dela cetate,
Insufletînd ovreimea
Iar s'a pornit cu mulțimea.
Iar Vespasian îndată
Iarăși cu fire turbată,
I-a închis iar în cetate
Cu foamete de a-i bate.

*) Fiind șanțurile Romanilor mai înalte decât zidurile Iotapati, Iosif a făcut asemenea, însă neputînd de mulțimea săgeților și a pietrilor ce sburau spre ei, au bătut țaruși lângă zid cu piei de bou întinsă verzi, în care înfigîndu-se săgețile s'au grămădit și s'a înălțat șanțul, și așa au început Romanii a-i bate.

Le-a luat apa de-afară
Să le dea sete amară.
Iară Iosif le arată
O apă îndestulată. *)
Ca când ar avé de toate
Și tot sumeție scoate.
Iar dacă se spăimântară
Le-a grăit lor Iosif iară:
„Fraților! acum să mergem
„Ori din lume să ne ștergem,
„Ori să biruim putere
„Acum multă ni-se cere.
„Decât să murim de foame
„Fără pâne, fără poame,
„Mai bine cu vitejie
„Și cu mare isteție
„Să ne jertfuim cu toții
„Să ne laude nepoții,
„Că am murit pentru țeară,
„Să ieșim dară afară,
„Veniți acum după mine
„Să ne purtăm foarte bine
„Să spargem tabăra foarte
„Și să-i îngrozim de moarte.“

*) Ca să gândească Romanii că Ovreeii n'au lipsă de apă, Iosif a tins tot haine udé pe ziduri, măcar că de mult numai cu apă de ploaie trăiau închiși. Iar sfirșinduli-se apa de tot, au scris prin taină Ovreeilor de afară, ca să le fure apă și cele trebuincioase înlăuntru, și așa s'au ajutat, că se îmbrăcau cu piei de gândiau Romanii că sînt câni până le-au prins de veste. Atunci s'a spăimântat Iosif, încât se sfătuia să fugă, de nu l-ar fi rugat Ovreeii cu plâns de a remas la ei până la cea de pe urmă.

Aşa Ovreeii se scoală
Inverşunaţi la rescoală,
Spărgând şanţurile foarte
Bat pe Romanii cu moarte.
Vespasian se deşteaptă,
Şi strigând numai: aşteaptă!
Cu tabăra se ridică,
Să umple pe toţi de frică,
Cu săgeţi, cu tunuri multe
Resunetul să asculte,
Cu berbecele sfăramă *)
Zidurile fără samă.
De ridica praf ca norul
Ca Sodomul şi Gomorul.
Plâng Ovreeii din cetate
Vedând că acum îi bate.
Iar Iosif se scoală iară,
Şi iar i-au închis afară.
Ca lei pornesc a-i bate
Cu foc de lângă cetate.
Cad Romanii mulţi cu moarte,
Că-i bătea cu pietrii foarte.
Unii înecaţi în sânge,
Alţii văietând să stinge,

*) Berbecele era la Romani o unealtă spărgătoare de ziduri, cu vârful era de fier. După vr'o câteva lovituri trebuia să se dărâme zidul şi turnul. Mai avea şi alta ce o numea lup. Aceasta o arunca înaintea berbecelui. Iar Iosif le arunca saci plini cu pleavă de-i împiedeca. Iară Romanii iar cu mintea preste minte îi covârşea, că le punea coase ascuţite în capul berbecelui şi tăia sacii, şi spărgea şi zidurile deodată.

Făcându-se multă moarte
Cu grămezi de trupuri moarte.
Bătând firea cea vitează
Preste un ceas încetează.
Că Vespasian tânjesce,
La un picior se rănesce.
O săgeată ostenită
L-a rănit nesocotită,
Care dacă se vestesce
Tabăra se umilesce;
Începând atunci resboiul
S'au supărat cu tot soiul,
Tit la tată-seu grăbesce
Și rana îi oblojesce.
Ca leul rănit se moaie
Simtind cevași ca să-l doaie,
Iar vindecându-se iară
Iasă la meidan afară,
Așa Vespasian încă
Câștigând puteri în brâncă
Se scoală să-și izbândească,
Cu sabie romanească,
Bătând cu putere mare
Această cetate tare
Înoindu-se resboiul,
Se sângerează gunoiul.
Vrând rana să-și izbândească
Pe Ovrei să-i prăpădească,
Această bătaie mare
Măcar că-i ucide tare,
Iosif iară se pornesce
Cu poporul vitejesce.

Iar Vespasian îi bate
Jos despre zid în cetate,
De cădea de morți grămadă
Multe mii cu mare pradă.
Cădând în adânc mulțime
În marea întunecime.
Nici noaptea nu încetară
Atât se înverșunară,
Vaiețele și strigarea
Înecă toată suflarea,
Că a morților grămadă,
Cu a sângelui dovadă
Erau mai cât zidurile
Grămădite trupurile.
Din lăuntru cu plânsoare
Și lacrimi jeluitoare
Se roagă să le dea pace,
Că n'au alta ce mai face.
Însă într'această noapte
Zidurile par' că's coapte,
Așa cad jos dărîmate,
Risipite și stricate.
Apoi mai de dimineață
Luminându-se din ceață:
Având cât-va bucurie
Întru a lor vitejie.
Vespasian, de odată
Deși scapătă, îndată
Toată oastea 'și înoiesce,
Și iar asupra-i pornesce,
Și cu foamete încuie
Cetatea, să o supuie;

Isvoarele le opresce,
Lipsa cetății doresce.
El aștepta să se plece
Lipsiți și setoși a trece
Sub vulturul stăpânirii
Cu fapta împăciuirii.
Însă Iosif din cetate
Când vreau ei a o resbate,
Și-au arătat semn de mare
Cu toate îndestulare,
Prin vestmintele udate
Face semn acea cetate,
Că n'are lipsă, și toate
Puterile și le scoate.
Iosif povățuitoriul,
Vrednicul îndreptătoriul,
Ca unul gătit spre moarte
Îndeamnă poporul foarte,
Dicând: „Fraților! să mergem
„Au să murim, au să ștergem
„Această năpaste mare,
„Și prea grea împresurare;
„Puterile se cuvine
„A le îndoii mai bine,
„Pentru patridă a scoate
„Se cade încât se poate
„Până lipsa ne va stringe,
„Și puterea ne va stinge,
„Sângele nostru mai bine
„Să-l vărsăm, că se cuvine
„Să lăsăm numai prin sânge
„Pe Romanii a ne strânge

„Să fim pildă sângerată
„Nepoților laudată.
„Veniți numai cu 'ndrăznire
„După mine cu o fire;
„Spre a sângelui vărsare
„În tabăra lor cea mare.“
După aceste cuvinte
A pornit el înainte.
Cu vitezii îndrăznesce
Rupe, bate, pustiesce.
Frânge toate lanțurile,
Și desfundă șanțurile,
Pe vrăjmașul de afară
Îl răsbesce cu ocară,
De tun, săgeată și moarte
Rîd acum Ovreii foarte.
Vespasian se 'nfiarbântă
Și rușinat se frămîntă,
Aleargă spre isbîndire
Cu a taberii simțire,
Se scoală cu tunurile
Ca să strice zidurile,
Săgeata ca ploaia sboară,
Piatra sună și omoară.
Berbecele se 'nfiarbântă,
Inimile înspăimîntă,
Și din ziduri praf ridică,
Le restoarnă și le strică.
Plâng Ovreii în cetate,
Și cu multă greutate,
Așteaptă pe cei de-afară
Biruind să vie iară,

Însă Iosif din cetate
Îi gonesce iar, și-i bate.
Se pornesce resboiu foarte,
Și se face multă moarte
Trăsnea focul făcând frică,
Fumul la ceriu se ridică,
Zăcea pe jos sânge foarte,
Și grămeți de stârvuri moarte.
Iară într'aceasta iată
Vespasian de odată
La un picior se rănesce,
Și resboiul se slăbesce.
Vestea dacă se întinde
Pe mulți spaima îi cuprinde.
Stă resboiul: fie-și care
Merge la a sa scăpare.
Tit cătră al lui părinte
Aleargă mai înainte:
El, și vitejii lui foarte
Simțtia durere de moarte,
Pân' curgea din rană sânge
Jalea la ei nu se stinge.
Ca leul când se rănesce,
Și puținel pătimesce,
Puterea dacă-i mai vine
Se 'nfiarbântă întru sine,
Și spre vrăjmaș se pornesce,
Cât mai presus îl rănesce:
Așa Vespasian încă
Din durerea cea adâncă
Se scoală cu nesimțire
Turburat spre izbândire,

Își înoiesce resboiul
Vrënd a-și strînge pe tot soiul
Într'a Ovreilor gloată
Frângându-i puterea toată
Se lovesc, și se bat foarte
Și se face multă moarte.
Resboiul se înoiesce
Vespasian se pornesce
Mânios pe ovreime
Va a-i bate cu iuțime,
Mai vîrtos să-i prăpădească,
Ca rana să-și isbândească. —
Acest resboiu, măcar foarte
Făcea Ovreilor moarte,
Iosif tot deopotrivă
Bate resboiu împotrivă.
Dă foc: vîntură dăraburi
De pietri rupte din jghiaburi.
Iară îndrăznirea crește
Puterea lor se slăbesce:
Vespasian își arată
Biruînța prin săgeată.
De pe zid cu gloată mare
Cad Ovreeii pe spinare.
Moartea prin întunecime
Petrece din ei mulțime,
In orbul adânc îi bagă
Ca resboiu să nu mai tragă,
Aici gemeau mulți odată
Intru rană sîngerată;
Când în lăuntru de moarte
Lăcrămau răniții foarte;

Sta grămada stârvurilor
Cât înaltul zidurilor.
Rîurile curg de sânge,
Toată ovreimea plânge.
Această noapte aduce
Lor pătimire și cruce,
Zidul cade și se strică
De a Romanilor frică.
Vespasian dimineța
Orânduia cu povața,
Și cetatea cea stricată
De Romani încungiurată,
O strînge cu prădătorii,
Ca pe toți locuitorii
La jug să-i strîngă și puie,
Și în cătuși să-i încuie.
Tabăra cea înfocată
Cu pavăză îmbrăcată
Iși sucesce săbiile
Ridicându-și sulilele.
Iotapata se înfrânge,
Foarte tremură și plânge.
Iosif îndrăzneț privesce
Rânduind înțelepțesce
Strejarii, să străjuiască
La știrbituri să păzească,
Insuși a stătut în cale
El cu soțiile sale,
Așteptând să vină față
Vrăjmașul, ori ce să pață.
Atunci femeiasca frică,
Și țipet mult se ridică.

Țipet mult de prunci se scoală
Maicele cu ei în poală,
Aleargă înspăimântate,
Cu lacrimile vărsate.
Cutremurul inimilor,
Vai, și glasul plânsurilor
S'au înrădăcinat foarte,
La ei toți așteptând moarte.
Intr'acestea se ridică
Resboiu îngrozit cu frică,
Care vîjje ca vîntul,
Se cutremură pămîntul
Cînd resună tunurile,
Și le răspund dealurile.
Iosif foarte vitejesce
Din mijloc nu se clătesce.
Precum Odissefs cel mare
Cu corabia pe mare,
Cînd a ajuns la Sirine
S'a dat de l-au legat bine,
Și de fiara cea spurcată
Cu urechea destupată
S'a mîntuit la strîmtoare
De cele înșelătoare.
Așa Iosif 'și astupase
Urechile, care pasă
Indrăznind cu ai săi tare
A le face turburare,
Cât de multe ori gonesce
Pe vrăjmașul vitejesce,
Dela pârleaz întorcîndu-i
Vîrtos înapoi bătîndu-i.

Iară ei dela o vreme
Au început a se teme,
Ba iată, că se slăbesce
De Romani se biruiesce
Poporul fără sprijoană
Strimtorat fiind de goană.
Vedând ei dela strimtoare,
Că poporul în picioare
S'a suit pe zid să-i bată.
Oh! perită Iotapată!
Plânge trista Ovreime,
Măcar Iosif cu iuțime
Ca un viteaz nu se lasă
Ci păzindu-și vadul pasă
Și cu două mâni pornesce
A-i întoarce vitejesce. *)
Vespasian se nferbântă,
Și în sânge se frământă,
Dar o zarvă de airea
I-au întrecut resplătirea.
A faca **) și alte locuri
Au început alte focuri,

*) Au fiert unt-de-lemn în căldări și au aruncat Romanilor celor ce năvăliau asupra lui după cap și ardea foarte. Vrând ei aceasta să-și resplătească au făcut pod să între la dînșii; dar și aceasta a stricat-o Iosif, că fierbând fân grecesc (*fenum grecum*) a vărsat zama pe pod, prin care s'a făcut alunecuș, pe care nu puteau merge Romanii, că cădeau, din cari mulți au tăiat Ovreii.

**) Afaca era oraș frumos în Galileia. Când s'a luat acesta au cădut 15,000 de Ovrei; iar 2130 s'au robit de Tit. Atunci s'au fost sculat și Samarinenii: asupra cărora a trimis Vespasian pe Kereal, care stringându-i la muntele Garizim a tăiat oastea cea de 11,600 fără milă.

Ca Iotapata se scoală
Cu resboinică rescoală
Împotriva stăpânirii
Preste rînduiala firii.
Dară Traian cu Tit foarte
I-au împiedecat cu moarte.
Și dacă se așezase
Această, ce se sculase,
Vespasian iară pleacă
La Iotapata să-și facă
Isbânda ce începuse,
Ca să o vadă supusă.
Era noapte când sosese
Întunerec se 'negresce
Când ridică șanțurile
Înalte cât zidurile.
Și când tace tot cuvântul,
Și când fumega pământul
Cu ceață întunecoasă
Romanilor norocoasă,
Când doarme toată suflarea,
Vespasian cu lucrarea
Meșteșugită prin minte
Pornind pe Tit înainte
Năvălesc cu greutate
Rup și întră în cetate.
Taie străjile, se bagă
Umplînd cetatea întreagă.
Unde ușile deschide
Ce găsesce tot ucide;
Țipet, plânsuri se ridică
Vai! tremurare și frică.

Plânsul la un loc se strînge
Unul pentru altul plînge.
Unul fuge, ca să-l treacă,
Altul în sânge se 'neacă.
La unul piatra la gură
Zace după lovitură,
La altul e înlântată
În piept trimisa săgeată
Pân' oraşul se aprinde
Tot oraşanul se prinde.
Pe femeile şi pruncii
I-au cuprins robia muncii.*)
Vespasian varsă sânge
Însuşi şi pe Ovrei strînge,

*) S'au robii 1200 şi au pierit în 47 de zile cât s'au bătut 40,000, cari mai cu samă tot bărbaţi erau. Pe Iosif l'a căutat Vespasian şi între cei morţi, dar nu l'a aflat: pentru că el cât au intrat Romanii năvălind prin mulţime a sărit într'o fântână seacă, lângă care era o gaură mare lipită. Aici a aflat 40 de bărbaţi ascunşi, cu cari a şedut două zile, a treia zi ieşind o muiere afară o au prins-o şi ea a spus unde se află Iosif. Vespasian înţelegând l'a chemat pe el în două rânduri afară prin solii săi, dar nu s'a dus. Mai pe urmă a trimis pe Nicanor la dânsul; care fiind lui mai înainte cunoscut l'a plecat pe el, ca să se dea pe sine: pentru că Vespasian voiesce să-i ţie viaţa, iar nu să-l omoare. Se făgăduiesce Iosif, că va ieşi: pentru care ceilalţi au vrut să-l omoare, dicând: că mai bine să-l omoare pe el decât să se dea pe sine. El vrea să se mântuiască de ei cu cuvinte adânci: însă ei astupându-şi urechile săriau să-l omoare pe el. Iosif atunci mai unuia îi apuca mâna, mai de cătră altul se sprijinea, mai de al treilea se ruga. Iar vedând, că nici într'un chip nu vor să-l sloboadă, i-au sfătuit pe ei, ca să arunce sorţi, şi după cum va căde soartea să

Ba și din pământ îi scoate,
Ca să biruiască toate.
Și făcându-și resplătirea,
După cum i-a umblat firea,
A ramas de tot surpată
Ticăloasa Iotapată.

* * *

De aici își îndreptează
Tabăra sa cea vitează
Spre Ioppa*) carea cerbicea
Și-a fost smuls-o de aicea
De sub jugul stăpânirii
Din prea nebunia firii.
Iată Vespasian vine,
Se înspăimântă în sine
Orașul, și fug pe mare,
Pân' la care hotar are.
O furtună se ridică
Pe apă cu multă frică,

se omoare unul pe altul. Au primit ei aceasta și omorându-se unul pe altul după cum a căzut soartea a ramas pe urmă numai el cu unul din ei, cu care învoindu-se, ca să nu se vateme unul pe altul a ieșit el cu Nicanor. Cât a ieșit afară strigau Romanii toți, ca să se omoare; iar Vespasian și Tit s'au milostivit spre el văierându-i nenorocirea lui. Adevărat l'au ținut sub pază; însă tot era el înaintea Romanilor cinstit și dăruit. Așa scrie el de sine, cumcă el a prorocit mai înainte și primejdia Iotapatei cea de 47 de zile, și aceasta cumcă Vespasian se va face Cesar. Și Svetonie scrie de dânsul. Vesp. Cap. 7.

*) Ioppa era un oraș mare și bun de neguțatorie la termurele Mării cei de mijloc.

Care își înalță valuri
Cătră ceriu cât niște dealuri,
Și bat țermurile tare
Cu foarte învolburare.
Corabia ovreiască
Silită să se lovească
De colțuri se strică toată
Prin apă Ovrei înoată:
Unul sare, ca să scape,
Altul moare pe sub ape.
Multe mii când se îneacă
Și orașul va să treacă
Sub puterea romanească
De tot să se biruiască.

* * *

Vespasian (dacă U. Stoarce Library Cluj
Pe Ioppa, se mai întoarce
La Tiveria *) cetate
Cu tabăra a o bate.
Aici n'a dat stricăciune
Pentru a lor rugăciune;
Că plângea lui toată fața,
Să nu le strice viața.
Aici lesne iertătorul
Archipovățuitorul
Iartă pe întăritatul
Dacă-și cunoasce păcatul.
Pentru puțini buni, el iartă
Pe cei mulți răi ce se ceartă,

*) Tiveria o cetate tare și vestită lângă țermurile mării;
care s'a numit desprej dînsa Tiveriadaș sau lacul Nazaret.

Pe carii îi îndreptează
Dacă sub jug îi așează.

* * *

Deci pleacă mai cu fierbinte
Spre isbândă 'ntinsă minte
Spre Tarichia cetate*)
Unde de a se abate
Ovreei toți aveau cale
Intru rescoalele sale.
Tit într'o câmpie largă
S'a trimis întâiu să meargă,
Unde Ovreei 'l așteaptă
Să-l spăimênte 'ntr'a lui faptă.
Se sparie; însă iară
Socotind că e ocară
Viteazului a da față
Inimă neîndrăzneată,
A pus mâna pe săgeată
Dicând cătră a sa ceată:
, Vitejii mei! căci e mică
, Ceata noastră, fără frică
, Să mergem spre biruință
, C'o inimă și credință.
, Romani sîntem, acest nume
, E cel puternic în lume.
, Veniți numai după mine!
, Să vă povățuiesc bine.
, Că toată lumea se teme
, De Romani dela o vreme,

*) Tarichia 'lângă marea Tiveriadei, o cetate foarte tare întărită.

„Să crescem și noi mărirea
„Imputerindu-ne firea,
„Să biruim, sau prin sânge
„Să ne vedem a ne stînge.“
Acest cuvânt îndemnează
Pe Romanii, cu vitează
Inimă se duc să bată
Tarichieneasca ceată.
Lângă al Râmului nume
Se fac cei mai tari în lume.
Pornesc asupra mulțimei,
Gonesc ceata ovreimei;
Biruința când o cearcă,
Câmpul de stârvuri încarcă.
Pân' acasă îi gonesce,
In tot locul biruiesce,
Până el aici bate,
Iată tatăl său la spate
Cu oastea sa cea vitează
Spre resboiu se încordează.
Acest Vespasian foarte
Se laudă să se poarte.
Ovreei cei orbi de minte
Li-se pun lor înainte:
Pornesc resboiul pe ape
Sau să moară, sau să scape.
Iar vitejii Romani dacă
Se pornesc, îi și îneacă,
Le restoarnă corabia
Și îi taie cu sabia,
Care-l ved ei, că din apă
Cu 'notul că mai se scapă,

Cu sabia îl adâncă
Mort în marea cea adâncă.
Lacul fără fund se vede
Acum că roșu purcede
Dându-se lângă roșeală
Mușilor pesci deciuială.
Multe corăbii stricate
Aduce apa pe spate
Cătră țermure a spune
Trista lor îngropăciune.
Făcând Vespasian moarte
Se aude țipet foarte.
De atâta risipire,
Și-a Ovreilor perire
Plângea și aceea, care
Le-au făcut a lor stricare.
Mai pe urmă zidurile
Cu toate temeurile
S'au risipit fărămându-l
Cu tinăr, bătrân dearândul.
Dac'au stricat șanțurile
Împovăra lanțurile,
Și cătușile robindu-i*)
Cătră Neron trimitându-i.
Așa și-a dat a sa plată
Tarichia cea stricată.

*) Au pierit pe uscat și pe apă 6500, și străinii, cari au venit ajutoriu Ovreilor 1200, trimitându-se la Tiveria, acolo s'au ucis 6000 de bărbați aleși, s'au trimis la Neron de dar. 30,400 s'au vîndut afară din cari a dăruit Vespasian Agrippei.

Cântarea IV.

Cuprinsul.

Romanii încungiură Gamala cetate; atâtă pierd, dar venind asupra-i de nou, au luat-o; Ioan Povăţitorul acesteia a fugit preste noapte în Ierusalim, unde a îndemnat pe popor să se scoale cu zarvă. Bătrânii Ierusalimului plâng străduindu-se a astâmpăra pe popor. Vespasian tot biruitor se face.

Cât s'a făcut biruită
Tarichia *) risipită,
Pe Vespasian îl face
Alt foc, a nu avea pace!
Nişte Ovrei răi la fire
S'au fost strîns întru pornire
În Gamala cu răscoale
Gătindu-se să se scoale.
Gamala era suită
O cetate întărită
Într'un munte înălţată
Cu făgiş încungiurată,
Adâncul gol din afară
N'avea cătră dînsa scară
Ca vrăjmaşul să se sue,
Să o bată şi supuie.
Casele în vîrf zidite
Se vedeau prea strălucite;

*) Tarichia, acum se dice Ioffeskin.

Cu care ei mândri foarte,
Sumeți, nu se tem de moarte.
Cine va să tăbărască
Asupră-i să o lovească,
Antâi prin minte să-i treacă
Ce biruință să facă.
Aici Vespasian sboară
Cu oastea sa cea ușoară,
Vitejii la chip văpaie
Și-a înflăcărat, să taie,
Toată unealta gătită,
Și asupra ei pornită
Când se vede, câmpurile
Și-au deschis mormânturile,
Ca pe Ovrei să-i înghiță,
Și la adânc să-i trimită.
Agrippa cunoscând bine
Ce sfârșit de jale-i vine,
Ruga pe Ovrei să lase
Cu răsboiu să nu mai iase.
„Oh cetate prea frumoasă!
„Duce: de sânge setoasă.
„Pune arma jos; că iată
„Vin Romanii deodată,
„Și te pun la stricăciune,
„Cerbicea sub jug îți pune.“
Abia și săvârși odată
Înteleptul sfat, și iată
Pietrile la cap îi sună
Cu blestemul împreună
Lovindu-l preste o mână
O piatră pân' îl îngână.

Se spăimântă cu amară
Inimă strigând afară
Romanilor, să cuteze
Oștile cele viteze,
Care vrënd să isbândească
Se roagă, să-i biruiască.
Tabăra se rescolesce,
Și ca norul se pornesce
Dau năvală la cetate,
Pe Ovrei urît îi bate
Când încep cu tunurile
A găuri zidurile
Se cutremură pământul
Sboară pietrile ca vântul,
Berbecele când se poartă
Prin piatră 'și deschide poartă.
Când din ziduri praf se scoală
Întă cu sabia goală,
Ucide pe cetățeanul
Ca să-și cunoască dușmanul.
Se ridică turburare
În cetatea lor cea mare.
Ovreei slăbesc la fire
De această păgubire.
Și se întorc de rușine
Dacă se gătesc mai bine
Ca ursul gonit de fiară
Luându-și fire amară,
Mormăind dacă sosesc
La gaură-și, se pornesce
Mai mănios după ele
Cruntându-le câteși trele.

Aşa se pornesc a bate
Dându-le acestea spate.
Ca oile întete
De selbatice fugite
Pe coastă primejdioasă
Fug prin sghiaburi colţuroasă
Şi cădând cu vătămare
Preste colţi dăraburi sare.
Aşa şi această ceată
De Ovrei înspăimântată
Cade pe coasta cea mare
Până jos întru stricare,
Trupurile sunt rănite
În fundul văii oprite.
Unul strigă vai! şi plânge,
Altul fuge plin de sânge,
Mulţi au intrat într'o casă,
Unde moartea tot nu-i lasă:
Că precum chedrul de vânturi
Când se smulge din pământuri
Strică şi cele mărunte
Lemne când cade pe frunte:
Aşa şi această casă,
Unde mulţi Romani întrasă
Când au cădut cu povară
De ea multe se stricară,
Se clătea pământul foarte
Când cădu casa cu soarte,
Trupurile cad sdrobite
Preste case risipite.
Terînă, praf ce se scoate
Au umplut gropile toate.

Zac Romanii morți pe coastă
Cu perirea cea mai proastă.
După cei vii din cetate
Vin pietrile aruncate,
Și săgeți întru sburare,
Ca ploaia din norul mare.
Pier biruitorii iată
Intru cea neașteptată.
Fù resboiul foarte mare
De a birui cercare.
Mânia când se pornesce
Toată mintea covârșesce,
Vespasian trist învață
Din greșeala sa de față.
Că el cela ce cu moarte
A ucis mulțime foarte,
A cădut cu îndemână
Intr'a vrăjmașilor mână;
L-a încungiurat o ceată.
Singular cum va să o bată?
Ce să facă? vede toate,
Că nu-l mai pot alții scoate.
Se învață el pe sine
De virtute și rușine;
Vedând sângele cel rece
Al vitejilor săi, trece
Cu mintea la ale sale
Fapte, își mai află cale,
Strângând sabia în mână
Se 'mbărbătează la vână,
Și vîrtos se spriginesce
Când cu dînșii se lovesce.

Ca doi nori când ei în slavă
Se lovesc fără zăbavă
Cu tunet și fulgerate
Se 'nfierbântă a se bate;
Așa se lovesc de tare
Cu lovire foarte mare.
Vespasian se 'nvîrtesce,
La strîmtoare vitejesce;
Sabia neostenită
In mâna lui învîrtită
Lasă foc și scânteiază,
Și el se îmbărbătează.
Vrăjmașii, răniți dau dosul
Când îi taie el cu grosul,
Dau năvală ca să-l taie,
Sau măcar numai să-l spaie;
Iar el înapoi cu dosul
Se trăgea bătînd cu grosul,
Pân' a scăpat singur iară
La ostașii săi afară.
,Fraților! dice, lovirea
,Așa 'și face săvîrșirea.
,Lauda cea ostășească
,Până să se dobîndească
,Numai cu sânge se poate
,La cunună a se scoate:
,Fricos e, cine la vreme
,De rele, de tot se teme:
,Dară inima vitează
,Măcar unde să se vadă
,Nu plînge, ci se aprinde,
,Și la sabie se 'ntinde.

„Indrăzniți a nu vă teme
„Ori în ce ajunsă vreme,
„Ni-se cade după fire
„Pentru cei morți respălătire
„A face cu vitejie
„Și cu îndrăzneală vie.
„Veniți! și stați lângă mine
„Ca noi această rușine
„De pe noi mai bărbătesce
„Să o spălăm vitejesce.
„Să le tăiem capetele,
„Cruntându-ne săbiile,
„Cât să curgă de pe ele
„Sânge cu picături grele.“

Aceste dise cuvinte

Au înfierbântat la minte

Pe ostașii; le-au adaus

Inimă după repaus.

Trimbițele când resună

Iar se scoală împreună,

Sub povăța lui Tit pleacă

Să 'mplinească și să facă

Lui Vespasian porunca

Cu toată sila și munca.

Pornesc cu arme de moarte

Asupra lui Hares foarte.*)

*) Hares era mai marele Ovreilor, care zăcea atunci de boală. — Mai avea și alt povățuitor, anume Iosif, care s'a suit la muntele Itavurie. Asupra acestuia a trimis Vespasian pe Plachid, care biruind pe Ovrei o parte a tăiat, o parte a silit a fugi în Ierusalim.

Abia au întrat; și iată
Țipetele deodată
Străbat ceriul și văsduchul
Când își dau Ovreii duchul.
Moare Hares, și se stinge
Mai tot ovreiescul sânge.
Mai apoi prea vitejesce
Și Vespasian sosesc
Cu armă biruitoare
Spre isbândă stricătoare.
Dumneșeu, carele poate,
Și de care se tem toate,
Unuia vânt poruncesce,
Care așa se pornesce
Intru volbura cea mare,
Și întru a sa suflare,
Sboară ca un sol prea iute
Cu tărie și virtute,
Și umflat cu vijelie
Plin de cereasca urgie
Ce putuse să apuce
Tot trupul ușor îl duce,
Și săgeata cea adâncă
A lui Vespasian încă
Luându-o împreună
Cu mai groaznică furtună
Au împresurat cu moarte
Pe Ovreii foarte foarte.
Această 'ndoită rană
Și primejdie tirană
A îngălbinit pe toată
Acea ovreiască gloată.

Tot Ovreiul ca fricosul
Fuge iute să dea dosul;
Însă Tit toată cărarea
Le-au închis cu îngrijarea,
N'au să scape: ci la moarte
Cad toți Ovreii cu soarte.
Așa se sting și aicea
Cei îngroșați cu cerbicea,
Unde pruncul fără vină
Dintr'a tată-său pricină
Se face părtaș la moarte
Pățimind durere foarte.
Stârvurile aruncate
În nisce văi adâncate
Zac în sânge și recite,
În mii de părți risipite.
Într'acesta chip se stinge
Gamala plină de sânge,*)
Făcându-se resplătirea
Începută de airea.

*

* * *

Tit de aici își pornesce
Toată oastea vitejesce
Cătră Giscala. Cetate
Cu putere a o bate.
Aceasta se ridicase,
Și cu arme se 'mbrăcase

*) Numărul celor tăiați 4000. Iar al celor ce au sărit în valea cea adâncă, sau al celor ce s'au omorât însuși pe sine 5000. Numai două femei au fost remas cu viață, cari s'au fost ascuns într'un loc de taină. Această cetate s'a risipit după încungurare de 32 zile.

De un voivod îndemnată *)
Spre resboiu înfierbântată.
Din a căruia povață
A se scula se învață
Și cu zarvă se ridică,
Măcar au putere mică.
Tit cu sabia cea beată
De sânge, și prea turbată
A cerut acea cetate
Ancă pân' a nu o bate
Dela acel orb de minte
Voivod pornind înainte.
Ne mai vrând atâta sânge
De a vërsa, și a stînge.
A ȃis lor: „Fățarnicilor!
„In lege nepraznicilor!
„Rău cuget și păcat mare
„A face nestempărare
„Ca ale Pravilei frâne
„Dela voi să se îngâne.
„Acest cuget fără cale
„Din rânduielile sale
„Va avé dintr'o mânia
„Un sfirșit greu de robie.
„Că multe cetăți sumețe,
„Și ca voi de îndrăznețe
„Am risipit cu resboiul. —
„Și aceasta ca gunoiul
„O stricăm a o supune,
„Împotrivă de se pune.

*) Acest Voivod era un Ovreiu anume Ioan, mai mare în Giscala în Galileia.

„Frumos e cu socoteală
„A cerca fără greșeală
„Slobozia a o scoate
„Încât puținții se poate;
„Dar păcat, pe lângă care
„Cași în robie mai mare.
„Nu-i rău gândul dar greșeală,
„Căci e fără socoteală:
„Că mai greu va de aicea
„Să ți-se stringă cerbicea,
„De aveți virtutea față,
„Și inimă îndrăzneată,
„Nu vă vor căde zdrobite
„Aceste ziduri slăbite,
„Sau de vă închinați mie
„Ca supuși de omenie.
„Dar pe sabie de puneți
„Mâna, și nu vă supuneți,
„Ostașilor mei le place
„Pe voi jertfă a vă face.“
Acest cuvânt tot nu pleacă
Pe Ovrei pace să facă;
Ci cu armă se ridică
A se bate fără frică
Necunoscându-și pierirea,
Că vine cu pedepsirea.
Porțile cu străji viteze
Le închid, ca să urmeze,
Să urmeze cu resboiul,
Măcar piară cu tot soiul
Așa este omenirea
Adesea-i oarbă cu firea.

Când norocul și-l gândește,
Și în vėsduch și-l zidesce.
Orbului cuget urmează
Umblând însuși, ca să cadă.
Poporul măcar cu firea
Rîdea de milostivirea
Lui Tit: dar Ioan cu multă
Bucurie îl ascultă,
De frică: că vedea bine
Lucrul la ce cale vine,
Și dice cu fătărie
Pentru a sa vieție:
, O prea lăudate Tite!
, Și spre noi milostivite.
, Îți cunoaștem mila foarte,
, Că vei să ne scapi din moarte,
, Portile îți sînt deschise,
, Robii tîi rugânduți-se,
, Ca să-i ierți, și se închină
, Cu fața de lacrimi plină;
, Dar scii de astăzi o veste
, Că la noi Sâmbătă este?
, Întru carea nice pace
, Nu ne e slobod a face.
, Pe noi legea ne opresce,
, Și tare ne poruncesce,
, Astăzi nici de cum a face
, Nice resboiu, nice pace.*)

*) Legea aceasta nu o a fost dat Dumnezeu anume, ci numai Ovreii singuri au făcut-o. Că ei tâlcuiau aceste cuvinte, Să nu lucreți nimica în ziua Sâmbetei, așa, că în ziua aceea este și pacea și resboiul oprit.

„De va fi să se ridice
„Oștile noastre să strice
„Hotărîrea serbătorii,
„Se scoală ceriul cu norii
„Și pe amîndoi ne bate
„Cu tunete înfocate.
„Ne rugăm cu plecăciune,
„Calcăți mânia, și pune
„Altă dî pentru a face
„Cea de tine dîsă pace,
„Cu care când împreună
„Ne îmbii de voie bună
„Credem, că nouă perire
„Nu cugeți spre resplătire.“
Pe Tit cel plin de dreptate
L-au stîmpêrat de a-i bate
A lui Ioan rugămînte,
Și fățarnice cuvinte.
Și acela ce-și culege
Cugetul numai din lege

Dar fiind că lângă înțelesul acesta mai cu samă tot în ziua Sâmbetei veniau vrăjmașii asupra lor: așa au hotărît în zilele lui Matathia: Cine se va scula asupra noastră în ziua Sâmbetei cu resboiu să ne batem cu el. Următorii Ovrei înțelegeau după aceea așa: că e slobod a se sprijini; dar a se gătî de resboiu nici într'un chip nu era slobod. Fiindu-se ei de aceasta și atunci când încungiurase Pompeiu Ierusalimul în zilele craiului Aristovul, mai bucuroși erau a lăsa să-i omoare făcînd ei jertfa, decît a împiedeca pe Romani dela facerea șanțurilor, sau a eși din cetate asupra lor.

A fugit cu sănătate
Preste noapte din cetate:
S'a dus cu mulți împreună
Aflându-și scăpare bună,
Intindându-și cale lungă
La Ierusalim s'ajungă. —
Oh Dumnezeule sfinte!
Câți păcătoși fără minte
Au făcut înșelăciune
Cu legea care o pune
Mărturie, pân' și-ascunde
Pecatul pe oare unde.
Ce sfințenie arată
Sub fața lui cea schimbată,
Sub larfă de sfânt se vede
A fi și așa se crede,
Că e cuvios: măcară
Se joacă pe din afară
Cu legea și cu scriptura,
Lăudându-se cu gura.
Pleacă Tit de dimineață
Cu inimă îndrăzneată
Spre Giscala cetate,
Și în porțile ei bate.
Gândea că după scriptura,
Ce Ioan sfințea cu gura,
Nu este nici o schimbare
După cugetul ce-l are,
Poporul cel din cetate,
Vedând că la poartă bate
A deschis cu bucurie
Porțile, dicând să vie.

Și înduplecându-i plânsul
Toți aleargă către dînsul
Incepînd cu graiurile
A-și vîrsa ponosurile:
„Stăpâne prea înălțate!
„Intră, intră în cetate,
„Să ne fii domn și părinte
„Luând de nou înainte
„Toate, care fără cale
„Ne-au pricinuit o jale.
„Am avut mai înainte
„Un voivod fără de minte,
„Care ne-a lăsat cu plânsul,
„Nu ne certa pentru dînsul.
„Dar s'a dus, oh mulțămită!
„Noi cu inimă smerită
„Sîntem toți cu plecăciune
„Râmului a ne supune.
„Pune-ți a ta resplătire
„Spre cei ce cu a lor fire
„Ne-au adus pe noi la jale
„Punîndu-ți-se în cale.
„Iar pe noi ne iartă bune,
„Căci slujim cu plecăciune.“
Tit spre aceste cuvinte,
La inimă și la minte
Avînd milă spre iertare,
Le-a dat mîngăiere mare.
Iar pentru Ioan fierbinte?
S'a pornit într'a sa minte!
După el pe călăreții
Cu rîpunerea vieții

I-a trimis, ca să-l ajungă,*)
Și să-l întoarcă la strungă.
Iară pe el neputându-l
Dinapoi neajungându-l
Numai pe ai lui tovarăși
I-au adus acasă iarăși
Două mii uciși lăsându-i,
Și pe ceialalți robindu-i.
Tit stricând un zid, se bagă
Cu oastea lui cea întreagă
În cetate; dar nu strică
Cetățenilor nimică.
Dicând: „Tremure mai bine
„Tot protivnicul de mine,
„Decât din ei a se stînge
„O picătură de sânge.
„Că de voiu porni vîrsare
„De sânge cu groază mare,
„Cade și cel fără vină
„În păcătoasa pricină.
„Dar uciderea se face
„Unde nu poți face pace,
„Unde supusul se pune
„Slujbei a nu se supune.“
Voi ai' lui Iacov rudenii!
Puternice căpetenii.
Ascultați pe Tit a pune
Cătră el închinăciune,

*) Pe Ioan nu l-au putut ajunge vitejii lui Tit, pentru că cu foarte mare fugă fugise în Ierusalim, dar pe oamenii lui ajungându-i dinapoi au tăiat dintr'înșii 2000 și 3000 au robii; din cari mai cu samă femei și prunci erau.

Care cu milostivirea
Biruieste toată firea,
Arată îngăduință
La tot omul cu credință.
Intoarcă-se păcătosul
Să-și ia dela el folosul

* * *

Ioan întrând cu scăpare
In cetatea cea mai mare
A suflat duch nou în toată
Israilteneasca gloată.
„Ce tremuri? oh ovreime!
„Duce: Ierusalime!
„Mai puțină păgubire,
„De cât a lui Tit mărire
„Să dea foc mai înainte
„Cetăței noastre cei sfinte.
„Lipească-și măcar vrăjmașul
„Aripi mari la tot ostașul,
„Tot nu poate să resbească
„Ființa cea păgânească
„In sfânta noastră cetate;
„Păgânul nu o va bate,
„Căci a luat celelalte
„Cetăți nu așa înalte,
„Ce folos e? că mult sânge
„Și-a vërsat pân' a le stînge.
„De a veni, cu ocară
„Il vom scăpëta afară.“
Acest cuvânt făcù mare
La Ovrei înfierbântare

Necunoscându-și perirea

Așa încep toți cu firea:

- „Când va veni Tit, aicia
 - „Li vom îngropa cerbicea
 - „In șanțurile cetății
 - „După cumpăna dreptății.
 - „Că Dumneșeu mai pe urmă
 - „Pentru a sa iubită turmă,
 - „Va clăti pornit cu duchul
 - „Ceriurile cu vėzduchul,
 - „Și spre ajutor, (oh Tite)
 - „Un ânger ne va trimite.“
- Așa grăiau toți stăpânii,
Toți Ovreei; dar bătrânii
Plângeau, fiind mai cu minte,
Și privind mai înainte
A neamului său perire
Dintr'o proastă resvrătire.
Și le diceau lor cu jale:
„Oh sfaturi fără de cale!
„Ticăloasă ovreime!
„Oh! vai Ierusalime!
„Cum te vor jelii nepoții
„Când vė veți robi cu toții.
„Ce vėnezi tu cu greșeală
„Atât inima-ți înșeală,
„Până va să-ți pună ție
„Roma un jug de robie.
„Ce hule și ce blăstemuri,
„Ce sudalme cu cutremuri
„Vor da neamurile tale
„Când vor fi remași în jale.

„Pân' acum se vîd în cale
„Ridicații stâlpi de jale
„La cetățile stricate
„Din temelii sîngerate.
„Cînd remășițele tale
„Vor privi la ei cu jale,
„Plîngînd vor lua în minte
„Cetind aceste cuvinte,
„Care sînt pe dînșii scrise
„Așa cu plîngere dișe:
Acești stâlpi de pomenire
Jalnici sînt spre resplătire
Strămoșilor deodată,
Acelor cu mintea beată,
De cînd cu rescoală toată
Aici adunați cu gloată,
Lîngă-al lor păcat aicea
Li-s'a fost tăiat cerbicea,
Unde toate zidurile
Le-au căduț cu trupurile.
„Acum Iotapata plînge,
„Gamala zăcînd în sânge.
„Tarichia cea vestită
„Acum zace risipită
„Și alte cetăți frumoase
„Cât de tari și de vîrtoase,
„Jelesc toate resturnate,
„Și din temelii stricate.
„Căirea cînd lăcrămează
„Căți săraci împovărează
„Pentru păcatul cel mare
„Neavînd nici o iertare.

„Dar încă dacă vom face
„Ancă a nu pune pace?
„Dumnezeul dreptății
„Ca un stăpân al cetății
„Cu tot neamul ne va șterge
„Și toți în mormânt vom merge.
„Ne vor râde veacurile,
„Că din toate neamurile
„Ne-am stîns noi cu moștenirea
„Cu sânge aflând perirea. —
„Oh ce nădejde vicleană!
„Care ne aduce rană.
„Iată Tit sub jug ne strînge
„Toată Galileia plînge;
„Că i-a cuprins tot ținutul
„Li sporesce începutul,
„Ca pe toți să ne supuie
„Și sub cătuși să ne puie.
„Mâna lui Tit cum se poartă
„Acum va bate la poartă,
„Și va zdrobi turnurile
„Cetății cu tunurile.
„Și faptele ne vom plînge,
„Când ne vom scărda în sânge
„Unde acum ard mai tare
„Sfintele noastre altare,
„Atunci oameni, iar nu vite
„Ucise și jertfuite,
„Oameni uciși vor să fie
„Versând sânge cu urgie,
„Puțin, și vor fi păgânii
„Cu curgerea septemânii

- „Pe sfântul Sion cu gloată
„Sfărîmând cetatea toată.
„Voi dară, oh tinerilor!
„Voi! voi! oh prea grabnicilor
„Ștergeți vaietul, ce sună
„Din strigarea cea nebună,
„Vaietul, cu care sfântul
„A îngrozit tot pământul,
„Care minunat s'ascultă
„De ovreimea cea multă.
„Pe tatăl ceriurilor
„Dumnezeul veacurilor
„A deschis gura cea mare
„A lui Isus*) spre strigare.
„Care strigă vai mulțime!
„Vai ție Ierusalime!
„Măntuiți dără cetatea
„De vaiet cu dreptatea,
„Ca să se milostivească
„Mila cea dumnezeiască
„A nu ne da la perire,
„Să cerșiți milostivire.

*) Acest Isus a fost fiul unui țeran anume Anania. Cu patru ani încă înaintea resboiului, când era cetatea încă în pace, striga acesta pe ulițe și prin biserică, mai virtos când era serbătoare, într'acest chip: Vai! Vai! Ierusalimului cuvânt a ieșit dela răsărit, cuvânt a ieșit dela apus; cuvânt a ieșit dela patru vânturi; cuvânt a ieșit asupra Ierusalimului și asupra bisericei. Pentru cuvintele acestea de multe ori atâta l-au bătut, cât îi cădea carnea de pe oasele lui; însă nici nu plângea, nici nu se ruga, fără la toată lovitura striga Vai! Vai! Ierusalimului. — Milostenie dela nimenea nu lua, și nimenui nimica de vaietele lui nu spunea.

„Ascultați, că e mai bine,
„Până Tit încă nu vine
„Să ne 'mpăcăm cu înaltul
„Dumnezeu, apoi cu altul,
„Ca să nu îngăduiască
„Pe Roma să ne sdrobească.*

Așa le da înainte

Bătrânii cei mai cu minte.

Iar cei ce se 'ntăritasă

De acestea nu le pasă,

Ci striga vrând să-i omoare

Judecându-i cu strînsoare.

Nu s'a lăsat pân' la moarte,

Până s'au prăpădit foarte.

Pân' așa creștea păcatul

Cel rău pe întăritatul,

Vespasian nu departe,

Se poartă de altă parte.

Iamnia și pe Azotul*)

Încă le-au surpat cu totul.

Și le-au supus sub robie

Băgați în jug de vecie.

Așa o rană tirană

Cătră firea cea vicleană

Râmului cu îndemână

S'a dat ca un biciu în mână,

Care pe Ovreei foarte

I-au pedepsit pân' la moarte.

Căci asupra stăpânirii,

Și-au pornit iuțimea firii.

*) Iamnia și Azotul au fost cetăți bune; una în pământul seminției lui Dan și alta în al lui Simeon.

Cântarea V.

Cuprinsul.

Incep a se aduna tâlharii și furii în Ierusalim, je-
fuiesc șiucid. Și întrând în biserică, unde i-au strîns
Anania preotul cu cetățenii, și tăind pe mulți dintr'înșii,
i-au strîmătorat în biserică cea mai din lăuntru, au chie-
mat pe Idumeni într'ajutor, cari multă moarte au făcut; însă
afînd minciuna lor, s'au întors înapoi. — Ioan a în-
ceput zarvă nouă, prin care multă vîrsare de sânge s'a
făcut. — Vespasian își respălătesce spre Ovrei, și vrînd
a se apuca de luarea Ierusalimului, s'a ridicat împărat
romnesc. — In Ierusalim se face rescoală întreită.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Până Vespasian face

Alte bătăi, cum îi place —
Ierusalimul strigă:

Să taie și să ucigă.

Se 'ntărită ovreimea,

Și se scoală cu mulțimea
Tinerimea de o rudă,

Iar la fire foarte crudă.

Resboiu nou începînd iară

Ieșind la cetăți afară,

Fac ucidere și moarte

Inferbentându-se foarte.

Omorea toată ființa,

Care își ținea credința

Sub slujba cea romanească,

Ca să nu se zătignească.

Sub păcat cu câtă trudă
Se muncesc ei și asudă
Între ei făcându-și moarte
Se stîng ei de eiși foarte.
Așa e Isuse sfinte!
Scim ale tale cuvinte,
Când ai ȃis, că ucigașii
Ței la vreme, și vrăjmașii
Ei de eiși se vor bate
Când pân' la ceriu va străbate
Păcatul spre pedepsire
Venindu-le respătire.
Iar a tâlharilor oaste
Cu pildele cele proaste
În Ierusalim încă
Cu rescoala cea adîncă
Intră, ca să-l jefuiască
Și să se îmbogățească.
Cu pricină cum le vine
La praznic să se închine,
Și cât au intrat pe poartă
Înt'acesta chip se poartă,
Cât întreg nimica nu stă,
Ca mulțimea de lăcustă
Mătura dela fricosul
Avuțiile cu grosul,
Iar la cine nu aflate
Oare ce averi prin case,
Pe toți în cătuși îi strînge
Ca pe nisce robi îi stînge
În temnițe judecându-i
Le ȃicea lor omorîndu-i:

„Veți muri voi vîndătorii
„Nostrii! oh și vîndătorii,
„Carii cu al nostru sînge
„Rîmului veți a vî plînge.
„Dar cu această perire
„Vî dăm și noi respîltire.“
Acestea dîcînd cu moarte
Ucidea pe robii foarte,
Ba nici se îndestulează
Cu aceasta, ci cutează
In biserică se bagă
Cu tabăra lor întregă,
Și unde era altariul
Acum furul și tâlhariul
Umblînd înoată cînd strînge
Până la genunchi în sînge.
Oh cîți pîcătoși aicea
S'au sîngerat cu cerbicea!
Sfîntul obicei lăsîndu-și
Ovreei fac alegîndu-și
Un arhieriu prin soarte*)
Preste trebuință foarte.

*) La Ovreei era archieria legată de oarecari neamuri, adică : cari se trăgeau din fiii lui Aron, ai lui Eleazar și ai lui Iftamars, măcar că după cuviință numai neamul lui Eleazar era preoțesc. Cu trecerea anilor s'au făcut multe schimbări cu alegerea preoților. Se însemnează și aceasta, precum că arhieriu cel adevărat era numai unul: însă mai avea și un namesnic, care tot arhieriu se chema, ca și cel dintâi ales. Așa fiind că David a împărțit preoții în 24 de stări, de multe ori avea acela titlul de arhieriu, care era mai mare între ei. Așa dar lesne se poate scî de unde vine numele arhieriuului.

Fanis, un om prost de minte,
L-a făcut soartea părinte,
Ne'nvētat părinte foarte,
Care dintr'o oarbă soarte
S'a înălțat preste fire
La preotească mărire.
El și-a pus mai înainte
Mâna sa pe cele sfinte;
Dar cădelnița în mână
Nefindu-i îndemână,
In vremea slujbei cei sfinte
Sări obștea înainte
Moartea întrarmați a face
Cui acest preot nu-i place.
Iar preotul Anania
Sprijinind archieria
Striga, ca să se așeze
Zarva, să nu mai cuteze.
Dicēnd cătră Ziloti: „Pace!*)
„Că de nu acum voi face
„Ca în sânge să înoate
„Cei ce le-au început toate.
„Că noi să perim mai bine,
„Decât cum nu se cuvine.
„Să ne uităm cu minune
„La atâta spurcăciune
„Ce începe să mai crească
„La casa dumnezeiască.

*) Ziloti se numiau în limba grecească aceia, cari se arătau mai credincioși și mai tari a fi în lege, cari au cuprins biserica spre a o păzi de cătră vrājmași: măcar că ei au turburat toate făcēndu-se pricina risipirii bisericii și a Ierusalimului.

- » Antâiu mie se cuvine
» Să îmbrac pavěză bine,
» Și voiu să-mi vërs spre minune
» Sufletul cu rugăciune
» Cătră Dumneḏeu cu jale,
» Că faceți fără de cale.
» Cetățenilor! începeți
» Acum dacă vă pricepeți
» Urmați acum pildei mele,
» Pricinele cele grele
» Ale Patridei când pierе
» Legea dela voi le cere,
» Pân' acum câte păcate
» Ne-au supus cu greutate,
» Și noi de aici afară
» Nici un ucigaș măcară
» N'am gonit cu îndrăzneală;
» Oh cetățeni! ce greșeală!
» Că de povățuitorii
» Aceștia și stricătorii
» Se vor ține de rescoală
» Remâne și sfânta goală.
» Și zarva precum se pare,
» Intre noi va mai fi mare.
» Că Ovreiul cum se vede
» Măcar cât în lege crede
» E gata să risipească
» Casa cea dumneḏeiască,
» Unde păgânul să vadă
» Nici a întra nu cutează.
» Zilotii luați de fire
» Acolo au îndrăznire

„A risipi și a stînge
„Și de a vîrsa la sânge,
„Unde și sfinții cu dreptul
„Lăcrămînd își bătea pieptul.
„Așadar acest sfânt cuget
„Cunoașteți, precum eu cuget
„Să îmbrăcăm pavezele
„Pentru domnul și armele,
„Cînd vom slobođi săgeată
„Se putem vedé scăpată
„Casa cea dumnezeiască
„De greșeala omenească.“
Cetățenii înainte

Sar spre aceste cuvinte
Luându-și la a sa fire
Dela lege îndrăznire
Iau armă după preotul
Și încep resboiu cu totul.
Se lovesc cu săbiile
Amêndouă taberile,
Se umple cetatea foarte
De țipete și de moarte.
Zilotii cum se spăimîntă
Spre fugă se înfierbîntă,
Preotul îi umilește,
Și 'n biserică 'i gonesce,
Și acolo la strîmtoare
Ii ține ca la prinsoare,
Băgînd sabia în teacă
N'a vrut ucideri să facă
In locul cel sfânt, ci pace
Sau de nu, mai rău va face.

Acest cuget el avându-l
Ceilalți înțelegându-l
S'au sfătuit ca să chieме
Până este mai de vreme
Intru ajutor la sine
Pe Idumeii mai bine.*)
Aceștia vedând solia
Și-au arătat omenia.
Credând cu toți împreună
A soliei lor minciună.
Ca când pe sfânta cetate
Dela Romani o pot scoate
Așa lângă ei aleargă,
Dar nu i-au lăsat să spargă.
A nania oblicesce
Și pe ei îi opăcesce.
Incuie porțile toate
Și oh ce zarvă se scoate!
Zidurile vrând să strice
Preotul Isus le ȃice:
, Voi, ceia ce sunteți gata
, A da resboiu cu săgeata
, Socotiți-vă în sine
, Antâiu de vi se cuvine.
, V'a chieमत oastea hoțească
, Să-i ajutați să sdrobească
, Legea, carii la altare
, Intind jefuire mare,

*) Idumeii erau din neamul lui Isac. Dintâi au fost păgâni, dar i-a întors Iuda Macavei la legea ovreiască, mai virtos spre Ierusalim erau aceștia cu foarte mare rîvnă și credință. Drept aceea au venit în ajutorul Zilotilor 20,000.

„Oh! Cum v'ați puté voi pune
„Cu furii la stricăciune?
„De le ajutați orbesce,
„Dumneḃeu vè prăpădesce.
„Vedeți aici câtă jale
„S'a făcut fără de cale.
„Acum locul cel sfânt nu e
„Dela jertfă îl încuie,
„Toată ulița e plină
„De sânge fără de vină.
„Ajutați-ne voi nouë
„La această zarvă nouă,
„Ca să curățim altariul
„De furul și de tâlhariul.
„De nu ne ajutați nouë
„Eu vè spun acuma vouë
„Să vè 'ntoarceți a nu plânge,
„După ce toți vè veți stînge.“
„Ba nu — nu ne vom întoarce
„Sângele de ni-l-ați stoarce.
„Că cetatea sfântă este
„Și noi am și prins de veste,
„Că voi vreți a o supune
„Râmului spre stricăciune:
„Voivodului să încheie
„Cât el caută să pieie.“
Grăind ei așa, preotul
Se întristează cu totul,
Atuncea se scoală firea
Poruncind dumneḃeire a.
Mează-ḃi scornesce frică,
Mează-noapte se ridică,

Apusul și resăritul
Scornind vânturi cu sucitul,
Se scoală nori împreună
Vijelie și furtună,
Pornindu-se fulgerele
Pe noapte cu tunetele.
Cutremură tot pământul
Dându-i ajutor și vântul.
Iar Zilotii în cetate
A altarelor lăcate
Le strică și le sdrobesce,
Pecat mare se urzesce.
Porțile cele închise
Înapoi se ved deschise
Idumeii în cetate
Intră noaptea a o bate,
Când tuna vremea mai tare
Tăcând fac a lor intrare,
Taie străjile, fac moarte
Vărsare de sânge foarte.
Și atunci se ridică
Țipet, plângere și frică,
Că atâta om se stînge,
Cât se face rîu de sânge.
Dimineața pe lumină
Zilotii cu armă plină
Se scoală să prăpădească
Toată ceata preotească.
Fug după ei să nu scape,
Urgia nu mai încape.
Pe Isus și Anania
Ajungându-i cu urgia,

I-au omorît trași afară
In uliță cu ocară.
Deci făcându-și calea largă
După obștea toată-aleargă.
Bêtrân, tinêr, prunc muiere,
Pe care 'l ajunge pier.*)
Stârvurile în cetate
Se împut neîngropate,
Și până la ceriu se suie
Putoarea, scăpare nu e.
Idumeii prind de veste
Mai pe urmă, tot cum este.
Ved greșeala, rău le pare
De a sângelui vërsare.
Ved că Tit cătră cetate
N'a venit de a o bate,
Vedënd că n'au făcut bine
S'au întors dar cu rușine.**)

* * *

Ioan, cela ce fugise
Din Giscala, se ivise,
Și ca un sumeț se scoală
Scornind iar de nou rescoală,

*) S'au tăiat din oamenii Ananiei 8500 în noaptea aceea. A doua zi împreună cu Idumeii au pierit 12,000. Intre aceștia a fost un cetățean anume Zaharia, pe care l'au tăiat în biserică. Căci nu i-au putut lua avuția, asu-prindu-l pe el, precum că ar fi vrut să vëndă cetatea Romanilor.

**) Când s'au întors acasă ântâiu au slobođit 2000 de cetățeni din prinsoare. Dar mulți au și remas din-tr'ênșii între Ziloti: de cari de aici înainte se mai face pomenire.

Se bat întru sumeție
Pentru diregătorie.
Această zarvă din locul,
Unde i-s'a aprins focul,
In tot ținutul se 'ntinde
Și foarte rău se aprinde.
La Massada se adună
Toți tâlharii împreună,
Jefuiesc întru mulțime
Toate dela sărăcime,
In tot locul varsă sânge,
Toată vieța se stînge.
Pe omul și dobitocul,
Unde 'l află în tot locul
Intru asemenea 'l taie.
Oh ce tirană văpaie!
Mulți cu spăimântată fire
Fug de casnica perire,
Ca pe la păduri să scape,
Că Patrida nu-i încape,
La această zarvă mare
Vespasian cel prea tare
Cu tabăra se ridică
Vestindu-le multă frică,
Intrecând pe Idumeii
In tot pământul Iudeii,
Cu fulger de isbândire,
Cu arme de îngrozire,
Infricoșând toată țeara
A încungiurat Gadara,*)

*) Cetatea aceasta o risipise Vespasian deodată;
ar ridicându-i Ovreei zidurile au început din nou rescoală.

Vrënd iarăși ca să o strice
Și 'n văzduh să o ridice.
Cei orbiți întru rescoală
Impotriva lui se scoală,
Iară Placid îi gonesce
Și urît îi umilesce,
Cu vërsarea cea de sânge
Bate multe mii, și-i strînge
In Iordan de-i îneacă,
Așa siliți îi împacă.
Erau toate câmpurile
Umplute cu stârvurile,
Iordanul trist la nume
Sângerat fiind la spume,
Marea, care înecase
Pe a Sodomului case,
E plină de stârvuri moarte
Cruntându-se foarte foarte:
Așa oastea cea vitează
A Romanilor cutează
Și cătră domnul său vine*)
De jaf cu mânilor pline.
Și dacă trecù o iarnă
Vespasian va să cearnă
Iudeia cu arme iară
Ingrozind-o, ca să piară,
Ascuțindu-și săbiile
Pëtrunde cu taberile

*) Vitejii lui Placid au tăiat 12,000 de Ovrei, au robit 2200 de bărbați și mergënd până lângă marea cea sărată, multe orașe și sate au luat. Și întorcëndu-se aduceau cătră Vespasian cămile, boi și oi fără de număr.

Ale Iudeii hotară,
Sângerând-o cu ocară.
Când ori unde biruiesce
Pân' la Ierihon resbesce.
Având această cetate
Nisce măguri înălțate,
Fug locuitorii foarte
Acolo scăpând de moarte.
Fug pentru-a sa mântuință
Și cei cu acea credință,
Carii credeau în cuvântul
Cum a ȃis Isus preasfântul.*)
Isuse! ce fericire
Are întru izbăvire,
Care credincios e ție
Ii scapi a lui vieție.
La necaz vedându-i plânsul
Il scapi cu pildă pe dînsul.
Il scoți de mână afară
Ca pe Lot, ca să nu piară.
Vespasian cât sosesc
La Ierihon, izbândesc.
Sângele, care 'l vërsase,
Cu praful cel dela case
Il presăra să nu-l vadă,
Ci zidurile să cadă.

*) Isus ȃise ucenicilor sėi și creștinilor printr'ėnșii, ca cȃnd vor vedė semnele cele ȃise ale perirei Ierusalimului: »Cari vor fi în Iudeia să fugă pe munți.« Mat. 24, 16. Poate cȃ și din Ierihon atuncia au fugit creștinii: pentru cȃ după istoricii cei vechi nu numai Pella, ci și alți mulți au fost spre scȃpare creștinilor.

Și de aicea pornesce,
Cu vulturul năvălesce
A pustii locurile
Din toate temeurile.
Foc, sabie, sânge, moarte
Cade Iudeia cu soarte.
Ierusalimul are
Acum odată scăpare,
Că întrând moarte firească
La curtea împărătească,
Pe patru chesari îi pune
Trecuți cu îngropăciune.
Atunci oastea se împacă
Băgând sabia în teacă
Pân' chesar să se aleagă
Cu puterea cea întreagă,*)

* * *

Pân' moartea la Roma 'și pune
Puterea spre stricăciune,
Cresce păcatul cel mare
In Ierusalim mai tare.
Un tinăr anume Simon
Din îndemnarea lui Dimon

*) Neron într'al 13-lea an și a 8-a zi a împărăției sale s'a omorît cu mâna sa. Auđind aceasta Vespasian a încetat resboiul și a trimis pe Tit la Roma ca să se închine Galbei, chesarului celui nou, și să aducă poruncă pentru resboiu: însă abia a plecat cătră Italia, aude că Galba la 7 luni și 7 zile s'a ucis. In locul lui s'a pus Oton, care biruindu-se de Vitellie de rușine s'a slobođit în sabia sa în luna a 3-a a împărăției sale. După aceasta vrea Vitellie să șadă în scaun, care auđind ostașii lui Vespasian, s'au jurat asupra lui și au strigat

Incepù rescoală iară
Spre a Patridei ocară
Pe slugile adunându-i,
Așa dicând îndemnându-i:
„Slugilor! țineți cu mine
„Să scăpați din rău la bine.
„Jugul robiei să-l frângem,
„Pe domnii noștrii să-i stîngem.
„Să nu ne mai stăpânească
„Și să ne mai chinuiască.“
Spre acest cuvânt s'adună
Toate slugile 'mpreună
Incepînd cu Simon foarte
A face nespūsă moarte.
Jaful, care 'l căștigară
Intr'o peșteră 'l băgară;
Pustiiră locurile
Ca lăcusta câmpurile,
Cât pe urma lor cu jaful
Numai cenușea și praful.
Intr'acelea nu departe
Ioan despre altă parte

pe Duxul lor să fie împărat. Intr'acestea Vitellie a făcut foarte multe tirăni la Roma, pentru care și Vespasian a trimis oaste asupra lui și locuitorii Romani apucând arma i-au bătut ostașii și pe el l-au legat cu mâinile înapoi: mai pe urmă legându-i o funie de grumază l-au tras în tîrg și cu multe chinuri l-au omorît și l-au aruncat în Tiveria. Și așa s'a pus Vespasian chesariu. Săvîrșindu-se aceasta pe Iosif (cum scrie în sus) l-a chemat la sine și căci i-a fost prorocit de aceasta, l-a slobođit din cătuși; însă ca să remănă la oastea romanească.

Cu Zilotii iar se scoală
Cu mai groaznică rescoală.
Pe biserica o spurcă,
Altarele le încurcă
Pe câți casnici îi omoară
La picioare îi oboară.
Mulți sub larfă femeiască
Din partea cea bărbătească
Ucid și fac mari păcate
Trăind în lucruri spurcate.
Idumeii iuți la minte
Cei remași mai dinainte
Ne mai biruindu-și jugul
Se pun cu tot meșteșugul
Pe Ziloti să-i umilească
Din casa dumnezeiască.
Pe Ioan l-au strâns ei foarte,
Care se căsnea de moarte
Și vrea iarăși să pornească
Resboiu ca să-și isbândească.
Ovreei vedându-i gândul
Se tem de rău blăstemându-l,
Și au chiebat pe vrăjmașul,
Care sta să ia orașul.
Simon care la cetate*)
De afară vrea a bate
S'a pornit cu tirănie
Spre Ioan și cu mânia.

*) Simon cu oastea sa de 40,000 luase Idumea și acum venise și la Ierusalim. El era mâniaș pe Ziloti, că-i prinsese muierea nevrând să o dea afară până nu va face pace cu ei. Dar el din mânia aceea, câți Ovreei afla afară din cetate le tăia mâinile și le porunca lor,

Ca doi vieri selbategi foarte
Se bat amândoi de moarte,
Și dacă se bat în parte
Sunt siliți a se desparte.
Ca ciurma când se pornesce,
Și tot moarte prorocesce,
Se pornesce înainte
Ca să sape la morminte;
Apoi își varsă otrava
Neîngăduind zăbava
Preste toate trupurile
Luându-le duchurile.
Ierusalimul bate
Așa boale înfocate!
Crescea fără de zăbavă
A rescoalelor otravă
Până la a sa sfârșire
Și năpraznică perire.
Eleazar, care sânge
Intr'ascuns varsă și stînge
De Ioan se despărtesce
Și alte lucruri gândesce,
In biserică s'apucă
Alte ucideri s'aducă.
Ca când el să isbândească
Spre păcat să-l canonească
A început alte moarte
Cu duchul lui cel rău foarte.

că tot așa va face, până nu-i vor da muierea afară. Infricoșându-se de aceasta Ziloti, i-au trimis muierea afară, însă cu aceasta nu s'a îndestulat Simon, ci vrînd să-și facă isbîndă a început a bate la cetate.

Doamne! tremură în mine
Sufletul meu când îmi vine
Și aceasta înainte
Și mă 'nfricoșez la minte,
Cât sânge și câtă moarte
Fac acești voievozi oh soarte
Eleazar după spate
Pe Ioan de sus îl bate;
Ioan își varsă otrava
Spre Simon lăsând zăbava.
Toți de toată partea moarte
Fac și varsă sânge foarte.
Când ardea jertfa adusă
Pe altariu cu cale pusă,
Atunci sburau aruncate
Pietrile pe după spate.
Lovea juncul cu ocară
Despre jertvelnic afară,
Și 'n locul lui pe preotul
Il punea pe foc cu totul.
Sânge de om și de vită
Curgea vale năpădită
Din preasfintele pridvoară
Căutând la mulți să moară.
Ioan cu Simon se bate
Multe sânghiuri fac vërsate,
Mai pe sus au ars cu focul
Tot ce a fost, în tot locul,
Intrucât în loc de pace
Mare foamete se face.*)

*) Din bucatele cele arse de acum s'a făcut o foamete neasemănată, de care mai jos se va face pomenire.

Acum a venit o vreme,
Cât tot cetățeanul geme,
Și partea cea ucigașe
I-a ucis ca o pismașe.
Pe ulițe stârvurile
Putrețeau cu hâlmurile.
Ziloti în loc de isbândă
Le risipea cu osândă,
Pân' la cea neașteptată,
Cereasca lor judecată.

Cântarea VI.

Cuprinsul.

Tit pornind asupra Ierusalimului a început în muntele Maslinilor ziduri a face, despre care se bată cetatea; Ovreeii îl împiedecă pe el și el încă a fost în două rânduri în primejdie. Ioan a omorât din Ziloti pe mulți în biserică. Tit începând a bate cetatea, a luat zidul cel dintâiu, după ce de câteva ori l'au bătut înapoi: a stricat și pe al doilea nu cu puțină pagubă. Mai pe urmă începând și la al treilea a închis cetatea toată. Pe Ovreeii chinuia foametea, chinurile și boala.

Tit, cât pe al său părinte

L-a vădut mai înainte

În scaun de 'mpărăție,

Se gătea cu vitejie.

Tabăra 'și împuterează

Spre armă o îndreptează.

Ierusalimul plânge

Încă nerecînd la sânge,

Cînd Tit pleacă, ca să-l strice

Și în vîzduch să-l ridice.

Ca cînd tunetul resună,

Din nori fulgeră și tună,

Și dă tuturor de scire

De furtună și perire;

Așa vestea lui Tit încă

Întru frica cea adîncă

Spăimântă să se sdrobească
Toată firea ovreiască.
Tun, praştie şi săgeată
Cu vulturul se arată.
Trimbiţele când resună
Toată inima detună.
Tit cu foamete şi boală
Viteaz spre Sion se scoală.
Doamne! tu vezi aici bine
Câţi viziri ar fi în sine,
Acum gata de a bate
La pedepsita cetate.
Iar Tit cu înţelepciune
Toate lucrurile 'şi pune,
El dă sângelei mărire
Mai mult ca la izbândire.
El mai ântâiu cercetează
Decât tabăra 'şi aşează,
Ca fără armă să poată
Supune cetatea toată;
Inşă de abia sosesc,
Nice nu se odichnesce,
Şi sburau lui aruncate
Săgeţile din cetate.
Cu răutate se poartă,
Ca câinii cei dela poartă,
Carii la toţi călătorii
Sar şi latră muşcătorii,
Până când vedând că muşcă,
Işi câştigă glonţ din puşcă.
Aşa săreau din cetate
Ovreei la Tit a-l bate,

Până căuta să-și crunte
 Sabia într'a lor frunte.
Ca fulgerul când pătrunde
 Pe norul pe măcar unde.
Așa Tit deschide cale
 Prin ei cu oștile sale,
Și dintr'înșii sânge stoarce,
 Pân' la tabără se 'ntoarce.
E un munte cu verdeață
 Infrunzit plin de dulceață,
Unde unt-de-lemn se stoarce
 In teascul ce se întoarce
Dintr'a maslinilor gloată
 Spre seama a obștei toată.
Aici de unde cu jale
 Isus întru a sa cale
Plângând spre Sion privise,*)
 Tit cu tabăra venise.
Nu scia că restignitul
 I-a povățuit venitul
Aici cu oștile sale,
 Unde a fost plâns cu jale,
Cela ce ajutorează
 Râmul și-l împuterează,
Ajută să-și isbândească
 Spre semença ovreiască
Pentru lacremile sale,
 Care au vărsat cu jale.

*) Apropiindu-se Isus din muntele Maslinilor către cetate, vedând a plâns. Luca 19, 41. Aici era și grădina Getsimani în carea Isus cădând cu fața la pământ s'a rugat. Mat. 26, 39.

Romanii la șanțuri sapă
La cetate vrënd să 'nceapă,
Fac ziduri prea înălțate,
De pe ele a o bate.
Cetățenii la strînsură
Așa sgomot dau din gură:
,Ovreilor! Tit gătesce
,Șanțuri și ne prăpădesce.
,Până înșine în sânge,
,Ne ucidem a ne stînge,
,Acela ne ia cetatea,
,Ne mai cresce greutatea.
,Să stăm dară toți la una
,Cu inima totdeuna.
,Să-i risipim zidurile
,Și să-i umplem șanțurile.
Ca lupii cu rânza goală,
Când la o turmă se scoală,
Și stricându-o tirănesce
O cruntă și risipesce;
Așa face ovreimea
Risipind pe păgânimea
Acum oastea cea vestită
Se veduse biruită.
Vedënd Tit a sa rușine
Se 'nferbântă întru sine,
Și spre isbândiri slăvite
După ajutor trimite,
Și în inimă le bagă
O vitejie întreagă,
Dicënd: „Gătiți-vă bine
,Vitejii mei! că-i rușine

„A face Romei o veste,
„Cumcă biruită este.
„Așa să-i mânjim mărirea
„Cum n'a mai fost nicăirea?
„Când cununa ne așteaptă
„Să ne slăbim noi la faptă?
„Oh voi inimi îndrăznețe!
„Voi n'ați venit cu blândețe,
„Ci ați venit să vă vadă
„Firea voastră cea vitează.
„Nu vă lăsați dar, ci iute
„Vă întoarceți cu vîrte
„Și secerăți cu mulțime
„Din sumeața ovreime
„Spălați-vă rușinarea
„Versând sângele ca marea.“

Tot ostașul înainte

După aceste cuvinte
La sânge se înoiesce
Și se 'ntoarce vitejesce.
Se înfierbântă la urmă,
Ca înspăimântata turmă
De păstorul îndreptată
Și de frica ei scăpată,
Și se 'ntoarce la cetate
La șanțurile lăsate,
Unde numai deodată
Așa viteji se arată,
Cât rîu de sânge pornisă
Din ovreimea ucisă.
Muntele, cu șanțurile
Lui Tit, și cu zidurile

Din măgura lui în vale
Cădeau Ovreei cu jale:
Atunci Ovreei ferbinte
De otravă scoși din minte
Ieșiau sângerăți afară
Să facă lui Tit ocară.
Ca când tunetul trimite
Intr'o ciradă de vite
Puterea sa, de fug toate
Incătrău care cum poate;
Așa oastea ovreiască
Spârgea pe cea romanească.
Impotriva lor se pune
Singur Tit cu isteciune,
Pe care 'l încungiurară
Pe măgură cu ocară:
, Voivodule! unul strigă,
, Nu sta lor să te ucigă.
, Fugil nu-ți face morții silă,
, Fie-ți de viață milă.
, Că a ta dregătorie
, Nu-i de jos, să nu se scie.
, Fugi de a ta stricăciune,
, Cu nebunii nu te pune. "
Pe Tit aceste cuvinte
Nici că l-au slăbit la minte.
Ci sciind că el cu sporul
Este povățuitorul,
Iși ținea virtutea vie
Intru a sa vitejie.
Și striga el: , Așa este
, Viteazul cu a sa veste

„Nu-și caută cort în frunză,
„In care să se ascundă.
„Ci ostașul cel prost încă
„Strînge sabia în brîncă.“
Așa tabăra vedîndu-l
Ovreei pe el ducîndu-l,
Rușinându-se se 'ntoarce
Din strînsoarea lui a-l stoarce.
Se înferbîntă ostașii
Și departă pe vrăjmașii,
Ii bat cu foarte gonire
Spre a lui Tit izbăvire.
Tit apoi iar îi trimite
La cele neisprăvite
Șanțuri să le săvîrșească
Și bine să se gătească.

* * *

Cînd păcatul biruiesce
Pe sufletul și-l domnesce,
Calcă Pravila cea sfîntă,
De care nu se spăimîntă,
Stricînd firea ovreiască
Pravila cea romanească,
Ei de eiș iar se scoală
Întru cea dintâiu rescoală.
La serbătoare s'adună
Tot Ovreiuil împreună.*)

*) Atunci era serbătoarea azimelor, care o începeau Ovreei din 14 zile Aprilie întru pomenirea ieșirii din Egipt. În ziua aceasta tăiau și mielul pentru Pasci și în șapte zile mâncau nedospit. La praznicul acesta se adunară Ovreei afară din samă mulți, pe cari Tit i-a închis în cetate. De aicea s'a împuterit foametea și ciuma între dînșii.

Și se pun cu plecăciune
La jertfă și rugăciune.
Eleazar când descuie
Biserica să se puie
Toată jertfa pe altare,
Ioan în diua cea mare
Sub larfa cuvioșiei
Face loc ticăloșiei.
La mijloc de rugăciune
Incepea la stricăciune
A face resboiu și moarte
Vărsând sânge foarte foarte.
Nu se uită la altare
Când fac ucidere mare.
Poporul ce se ucise
De resboiu nu se gătise,
Ci cu însuși al său sânge
Jertfuiesc mulți sfinți a plânge.
Pân' acest păcat urmează
Intre Ovrei Tit cutează
A fi gătit la cetate
De pe șanțuri a o bate.
Cum făcuse înălțate
Ziduri sus înturnurate,
De acolo pentru pace
Chiema pe Ovrei a face,*)
Iar ei la această milă
Aruncau săgeți în silă.

*) Impotriva unui turn anume Psenifis s'au pus întâiu între apus și între miază noapte: însă nu s'au apucat a bate până nu au îmbiat pe Ovrei cu pace prin Iosif și Nicanor.

Iar bunul Tit de mânia
Se umple și de urgie,
Șanțurile le încarcă
De viteji, și-a bate cearcă.
Ca când fulgerul cu tunet
Cade dela nori cu sunet,
Cât cutremură pământul
Când se repede ca vântul;
Așa se pornesc a bate
Romanii cătră cetate.
In coastele zidurilor
Da sunetul tunurilor
Cu berbecele 'mpreună
Cu cutremur le detună.
Și săgețile ca vântul
Sboară și umple pământul,
Zidurile de lovire
Din temeiuri dau clătire,
Lângă care țipet, frică
Ovreurilor se ridică,
Și iar la un gând s'adună
Cei ce se bătea 'mpreună.
Eleazar se 'ngrijesce,
Ioan, Simon se pornesce,
Iar toți trei se împreună
Asupra celor ce tună.
Pornind toată ovreimea
Varsă sânge cu mulțimea.
Incep ca să biruiască
Pe Tit, ca să-l isgonească.
Iar Tit alte legioane
Duce strigând stăi Ioane!

Care perind, ovreimea
Iși păgubise mulțimea.)*
Atunci Tit triumf când duce
A și restignit pe cruce
Pe un Ovreiu, dintru care
Se scornesce spaimă mare.
Și strigă Tit: „Ovreurilor!
„Puterea puternicilor
„O simțiți dacă nu puneți
„Arma jos, să vă supuneți.“
Iar în ziua cealaltă
Tit cu ai săi laolaltă**)
Indoind virtutea 'n două
Făcându-și tabăra nouă,
Au început la cetate
Așa de vrăjmaș a bate, Cluj
Cât zidul cel din afară
L-au resturnat cu ocară.***)
Ca când dintr'a mării undă
Iazurile se desfundă,
Și nădulind apa rumpe
Zidurile cele scumpe:
Intr'acest chip se desfundă
La cetatea cea rotundă

*) Atunci a perit Ioan povățuitorul Idumenilor celor remași; care era un viteaz îndrăzneț și învățat. L-a săgetat pe el un săgetător Arap de moarte. Și Tit însuși lovindu-se cu 12 Ovrei, i-a biruit și i-a tăiat.

**) Cădând un turn de pe șanțurile, care le făcuse Romanii, s'au fost înspăimântat, cât dând fugă de abia i-a întors pe ei Tit înapoi.

***) Ierusalimul era încungiurat cu trei rânduri de ziduri. Cel din afară încungiura Acra, al doilea Vezefta și al treilea biserica.

Pârleaj, prin care resbate
Sgomotul cătră cetate,
Rumpe Tit cu zarvă groasă,
Vai de inima fricoasă;
Că tremură ca o vargă,
In care duchul aleargă.
Robind pe necredincioșii
I-au umilit ticăloșii.

* * *

Tabăra cea romanească
Luând Acra ovreiască*)
La celalalt zid se pune
Tit să-i facă stricăciune.
Aici Tit cu ovreimea
Fierb în sine cu iuțimea,
Iși tem vestea să n'o peardă,
Se păzesc să nu se ardă.
Iși pun viețile 'n soarte,
Sfârșitul să fie moarte.
Cinci zile păzindu-și locul
Ardea întru zarvă focul.
Se mira și ceriurile
Ce lucruri da taberile.

*) Ierusalimul era împărțit de Ovrei în partea de sus și de jos. Cea de sus era pe muntele Sionului și cea de jos pe al Acrei zidită. Dar mai bine este a gândi această cetate mare a fi fost în patru părți împărțită, adică pe patru munți zidită. 1. Acra, spre miază noapte, cetatea de jos, între zidul cel dintâiu și al doilea. 2. Vesefta, cetate nouă, între al doilea zid și între biserică. 3. Moria, pe care era biserica zidită. 4. Sionul, care era mai înalt decât toți munții, încungiurat cu ziduri minunate: ca cetatea lui David.

Tit lucrează tot din minte.
Mergând foarte înainte.
Și bate cu tunurile
Până sparge zidurile.
Pulberea și prafurile
Inegreau văzduhurile,
Nădulind întrau Romanii
Ingropând pe cetățenii.
Tit la mulți viața iartă
In cetatea lor cea spartă,
Carii lui cu plecăciune
Iși vărsa o rugăciune,
Dicând: „Înțelepte Tite!
„Și nouă milostivite,
„Tu scii că acea povață
„Dela alții ne învață
„Zarvă și resboiu a ntinde
„Cât ne vedem a ne vinde.
„Vinovați dar noi de moarte
„Pentru ce să fim cu soarte,
„Când ne-au căutat a face,
„Ce mai marilor le place.
„Ai tăi suntem: dă-ne pace!
„Domnesce-ne cum îți place.
„Măcar robi legați în lanțuri,
„Ca munca cea dela șanțuri,
„Să fim, tot ți-se închină
„Inima cea fără vină.
„Roma cea 'naltă la veste
„Totdeuna cap ne este.“
Puțin ar muia la minte
Aceste jalnici cuvinte

Pe nisce Duxi plini de focuri
Tocmai la de așa locuri,
Carii biruiesc să stîngă
Pe alții și ca să plîngă.
Iară Tit nu se îndură
A lua pânea din gură
Dela mulți Ovrei cu plînsul,
Carii se rugau de dînsul.
Iar Zilotii din strîmtoare
Ies cu guri gâlcevitoare
Asupra lui Tit afară
Isgonindu-l cu ocară.
Tit vedîndu-și rușinată
Tabăra și sângerată,
După patru zile iară
In Vezefta cu ocară
Rumpe, bate și o stînge,
Și tot cel dintr'însa plînge.
Un biruitoriu cum este
Dintr'a bunătății veste
Și acum spre ei cu milă
Se arată fără silă.

* * *

Acuma spre Ovrei vine;
Numai un zid se mai ține,
Asupra cărui ridică
Tit șanturi mari pân' îl strică.
Iar inima lui cea bună
Bunătatea-și împreună,
Și-i îmbie mai 'nainte
Iar cu pacinice cuvinte.

Iosif pentru Tit se pune
Cu foarte cuvinte bune
Cătră neamul său plângându-i
Și așa graiuri ȃicându-i:
, Oh neam fără de credință!
, Ai turbat de prisosință.
, Sfirșitul îți e aproape
, Ca de tot să te îngroape.
, Așază-ți firea turbată,
, Cea pân' la ceriu ridicată.
, Că iată Tit te îmbie
, Cu o milă de vecie.
, Ce aștepti? nu-ți e plăcută
, Fata la ceriu, nici te-ajută.
, Pune arma jos, și-ți pleacă
, Capul, și te mai împacă,
, Scoate-ți din sufleturgia
, Și-ți mai moaie tirănia.
, De nu ți-e milă de tine
, Fie-ți dar de prunci mai bine,
, Să nu-ți poarte ei păcatul
, Pătîmind nevinovatul.
, Așază-te pân' nu-ți scade
, Puterea, și pân' nu cade
, Casa cea dumnezeiască
, Vrënd ca să vë prăpădească.
, Și te stêmpără mai bine
, Până foametea nu-ți vine,
, Să te chinuiască foarte,
, Și să te stîngă cu moarte.
, Pune arma jos din mână,
, Și sufletul în țărîna

„Plecându-te de a face
„Cu Roma cea mare pace.“
Iar Ovreii înainte
 Auđind a lui cuvinte
Toți îl blăstemau cu gura
 Spurcându-i învățătura.
Atunci Județul cel mare
 Pentru a sângelui vărsare
Porunci să se ridice
 O foamete și să-i strice.
Multe mii de fețe grase
 Se îngălbinesc în case.
Seca isvoarele toate,
 N'au apă de a mai scoate:
Nu-i apă la nici o moară,
 Toți de foame vor să moară.
Calcă legea cu osândă
 Mâna cu rânza flămândă.
Părintelui nu-i e milă
 Vedându-și pruncul în silă,
Și maica când nu mai poate
 Din gura prunçului scoate
Fărâma cea de mâncare
 Măcar pentru-a sa scăpare.
Bărbatul nu împărțesce
 Cu muierea sa frătesce
Bucata, ci dela gură
 De apă o picătură
Îi răpescce pentru sine,
 Și cu puterea se ține.
Atunci ucigașa parte,
 Neavând nici într'o parte,

Toată casa rescolesce,
Și tot pradă ce găsesce.
Mulți ducându-și cătră gură
Cea din urmă bucătură,
Pereau cu sila simțirii
Cu patima flămândirii.
Căutând la stârv flămândul
Il măcelărea mâncându-l
Pe bătrânul și pe pruncul
Il tăia ca și pe juncul.
Și-i mânca cărnurile
Bându-le și sânghiurile.
Blestem și țipet de moarte
Spre ceriu se ridică foarte,
Pân' foametea chinuiesce,
Pe Ovrei îi tirănesce,
Până atunci Tit afară
Făcea gătire amară,
Pe tot fugariul îl prinde,
Și pe cruce îl întinde.
Tot locul atunci cu soarte
Era plin de stârvuri moarte.
Când Ovreei la strînsură
Incâiniți striga din gură:
,Oh Roma! a ta mărire
,Măcar câtă chinuire
,Să ne dea cu sumeție,
,Noi tot nu-ți vom slugi ție.'
Acest cuvânt îl iușesce
Pe Tit, care se pornesce,
Și pentru să-i și mai spaie,
Mâinile la toți le taie,

La câți eșise afară
Intorcându-i cu ocară.
Gândind că se vor supune
Spăimântați de stricăciune;
Tit vedând că nu se lasă
Și nici așa nu le pasă,
Patru șanțuri mai întinde
Sub putere a-i cuprinde,
Acum venia cu iuțime
Pedeapsa spre Ovreime;
Inșă ei pentru scăpare
Le-au dat foc cu groază mare*)
Ardea flacăra cu frică
Fumul la ceriu se ridică.
Ies Ovreii din cetate
Oastea lui Tit a o bate
O risipesc ei cu focul
Vărsând sânge în tot locul.
Se păgubeau toți pe coaste
Până sosi Tit la oaste,
Și pe Simon plin de sânge
L-au întors gonit a plânge.
Vedându-și încenușate
Șanțurile la cetate,
O-au încungiurat mai tare
Cu ziduri și cumpăt mare.

*) Ioan bătându-se pe sub șanțurile dela Antonia cu rășină și cu alte meșteșuguri le-au dat foc. Iar Simon după două zile ieșind cu făclii aprinse, a aprins și celelalte șanțuri. Atâta frică s'a ațâțat între Romani, cât se îndoiau pentru biruință.

Au închis cetatea toată
A scăpa să nu mai poată.
Venind dreapta judecată
Dela ceriu acum să-i bată
In cetate îi închide,
Și cu foametea-i ucide.
Ingălbînind toată fața
Și-au uitat toată povața,
S'au făcut mai înainte
Toate casele morminte,
Unde viermii și mirosul
Strică vîsduchul cu grosul,
Toate ulițele pline
Sînt de stîrvuri nu puține.
Tîner, prunc, bărbat, muiere,
Bêtrân, tot de foame pierе,
Cât nu aveau stîrvurile
Loc să facă hâlmurile,
Ovrei loviți cu boarea
Nemai suferind putoarea
Umpleau văile cu morții
Trăgîndu-și puterea sortii.
Vedînd Tit atîta moarte
Insuși se scîrbise foarte,
Zicînd: „Ceriule! privesce,
„Judecă și socotesce,
„De sînt eu aici de vină:
„Că destul le-am dat pricină,
„Să facă cu mine pace;
„Iată că eu n'am ce face.“
Această foamete mare
Crescea la păcat mai tare,

Că de cerea o bucată
Cel cu gura leșinată
Dela altul să-i întinză
Ca moartea să nu-l cuprinză,
Ziloti sărea îndată
Și-l omorea prin săgeată,
Și pe cel ce poștea pace
Când nu avea ce mai face
L-au ucis fără de cale *)
Vărsându-i sângele vale.
Ei, pân' alți săraci cu scire
Ajungeau pân' la perire
Cu soartea cea pătimășe,
Pântecele își îngrașe.
Și îndrăsnesc înainte
De se tind la cele sfinte,
Strigă Ioan: „Se cuvine
„La cele sfinte mai bine
„A ne tinde, pentru care,
„Lui Dumneșeu rău nu-i pare,
„Că cu sabia și plânsul
„Te bați acum pentru dînsul.“

*) Simon prepuindu-se pe un preot anume Matia, care l-a sloboșit pe el în cetate, că ar vrea să fugă la Romani, l-a ucis împreună cu trei fii ai lui și cu 16 locuitori. Și pe un viteaz al lui Iuda, căci a vrut să dea lui Tit un turn pentru pace, l-a ucis cu 10 soți ai lui împreună și i-a aruncat preste zid afară. Pe părinții lui Iosif încă i-a băgat în temniță, n'a vrut a-i omorî nădăjduind că și pe el îl vor căpeta printr'ênșii. Aceasta n'a putut face; însă atâta l-a pândit, până l-a lovit cu o piatră în cap, cât a cădut jos, iar Tit l-a scăpat prin ostașii săi și tot nu cutezau ei să omoare pe părinții lui.

Dară cine poate scrie
Păcatul ca să se scie?
Suma cea de foame moartă*)
Scoasă numai pe o poartă.
Mulți căutau cu guri căscate
Și prin eșitori bucate,
Alții balegă de vită
Mănâncă cu mulțămită.
De mai ținea oare câtă
Vreme foamea cea urită.
I-ar fi înghițit pământul
De vii dându-le mormântul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*) Dela 14 Aprile până la Iulie numai pe o poartă s'au scos 115,800 de stârvuri ale săracilor; care s'au îngropat cu cheltuiala de obște; afară de aceștia erau aceia, pe cari i-au îngropat rudeniile. Iar pe porțile celelalte s'au scos 600,000, nenumărându-se aici aceia, pe cari i-au aruncat preste ziduri afară, nici aceia, pe cari nemai putându-i îngropa, i-au închis în nisce case goale. Ar fi mult și numărul acelor, cari s'au ucis în resboiu sau pentru bani. Că unii din Ovrei vrând să fugă la Romani își vindeau moșiile și banii îi înghițeau. Ostașii Siriani prindând de veste de unde string Ovreei galbenii, așa pe toți câți îi căpetau îi spintecau și într'o noapte au spintecat ca la 2000. Tit îi oprea destul, însă pofta banilor era mai mare decât porunca.

Cântarea VII.

Cuprinsul.

Romanii strică și al treilea zid, prin al cărui pârleaz
întrând au gonit pe Ovrei în biserica cea mai din lăuntru,
însă i-au bătut înapoi. Tit îmbie pe Ovrei iar cu pace,
cari neprimind ei într'o noapte au dat preste ei. Incepe
foametea între Ovrei iar a se întări, de care silită fiind
o muiere și-a omorât însuși pruncul său. Ingrozindu se
Tit de această întâmplare și-a înnoit puterea și a început
a aprinde pridvoarele bisericii. Simon cu Ziloti au ieșit
asupra Romanilor și au făcut mare vărsare de sânge...
Tit și-a tras oastea înapoi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pecatul și cel mult sânge,

Care închegat se stînge

Striga acum resplătire

La ceriu la Dumneșeire.

Foametea și boala iară

Incep foarte cu ocară

A grămădi trupuri moarte

In năprasnica lor soarte.

Dând ceriul lui Tit putere

Ovreibor moarte cere,

Că întindend înainte

Patru șanțuri întărite,

S'au sculat ei toți ca unul

Cu berbecele și tunul,

Svîrlind piatră și săgeată,

Iată pierirea îndată,

Când zidul odată-l strică
Praful la ceriu se ridică.
Tit ostașilor săi strigă:
Să taie și să ucigă,
Dicând: „Fraților! acuma
„Să lăsăm jos toată gluma.
„Fiți cu vestea cea vitează
„Voinici, ca toți să ne crează,
„Avem pârleaz, nu vă pasă
„A intra în ori ce casă.
„Măcar moarte să v'ajungă
„Stringeți-i pe toți la strungă.
„Nu vă temeți, că pierirea
„Sosesce cu resplătirea
„Dela ceriu spre ovreime.
„Să-i prăpădim cu iuțime. Cluj
„Și de veți putea a-i șterge
„Sufletele vă vor merge
„Sus la stele pentru plată,
„Fiți viteji acum odată!
„Cine moare 'n pat nu are
„Nice o laudă mare,
„Ca cea ce cu virtute
„Și-a făcut lucruri vedute.“
Spre acest cuvânt se pleacă
Tot ostașul, ca să facă
In noaptea cea viitoare
Ovreilor o strinsoare.
Stricând zidul, dau a bate
Preste noapte la cetate.
Strimtoresc pe Ovrei foarte
In biserică spre moarte.

Insă acuși ovreimea
Sculându-se cu mulțimea,
Ca leul când îi odată
Peștera încungiurată
De primejdii și de sânge,
Cu mânia se înfrânge,
Și când peștera-și deschide
Pe câți află toți ucide.
Cu asemenea rescoală
Simon și Ioan se scoală
Nu numai vărsând mult sânge,
Ci și pe Tit încă-l strânge
La Antonia cetate
Scăpătându-l a mai bate.
Vedându-și Tit păgubirea
Incepù cu risipirea
La Antonia cetate,
O sfărîmă și o bate.
Și pe Ovrei îi ucide
Altă cale își deschide;
Insă Tit n'a vrut a face
Rău, ci-i îmbia cu pace,
Și prin Iosif le grăiesce
Să se 'mpace omenesce;
Insă inima încinsă
De păcate și învinsă
Uresce buna 'nvoire,
Și se 'ntoarce la pierire.
N'au ce rele să mai poarte,
Ci fac păcate de moarte.
Ziloti pe la altare
Sub prihana lor cea mare.

Toată jertfa încetasă
La dumnezeiasca casă*)
Și tăia pe cei ce pace
Căuta la Tit a face.
Ne mai gândind înainte
Intra cătră cele sfinte
Cu picioare sângerate,
Și cu mânil 'ncruntate,
La carii sfinții odată
Și cu mâna cea curată
Tremura să săvârșească
Jertfa cea dumnezeiască.
Vedând Tit acea nefrică
N'a putut să nu le dică
Cu cuvinte înfruntându-i
Intr'acest chip dojenindu-i:
, Oh voi suflete orbite!
, Și voi inimi încâinite!
, Blestemul când vă va bate
, Pentru-ale voastre păcate?
, Voi ați oprit jertfuirea
, Dela cei mai buni cu firea,
, Și voi tămâierea noastră
, O-ați întors cu mintea voastră
, Dicând, că a noastră vită
, La voi nu este primită.
, Acum voi cu legea unde
, Veți jertfă a mai ascunde?
, Oh necredincioși în lege!
, N'aveți cum vă mai alege;

*) A încetat jertfirea din 17 Iulie, ne mai aflându-se bărbați pentru a săvârși aceasta.

„Că voi lângă cele sfinte
„Ucideți făcând morminte.
„Unde loc păgânul n'are
„Să calce cătră altare,
„Acolo călcați voi morții
„Uciși de păcatul sortii,
„Oh ceriu! judecă dreptate
„Pentru aceste păcate,
„Unde eu nu sînt pricină
„Nici la aceasta de vină.
„Și de-mi vei da biruință
„Făgăduiesc în credință
„Nu voi fi eu spre stricare
„Acestor sfinte altare.“

Dicînd aceste cuvinte

Sar Ovreii înainte.

Inferbântați foarte strigă

Să taie și să ucigă.

Și fiind noapte se scoală

Cu înegrita rescoală.

Vărsând sânge foarte foarte

S'a făcut prea multă moarte.

Se bat oștile fierbinte

Pân' la ziua înainte,

Cât și răsăritul soare

Cu raza strălucitoare

Mirându-se cu 'ngrozire

Le-a văduț a lor sfirșire.

Atunci dela ceriu venise

O hotărîre, ce dișe:

„Eși foamete, pustiescel

„Că Dumneșeu poruncesce:

„Voi ucigașii mei! fie,
„Cum ați țin cu sumeție
„Când mi-ați judecat pierire
„Și pe cruce restignire
„Cum ați poftit să vă fie*)
„Plata voastră să se scie.
„Privesce plângând pămînte!
„La o maică fără minte,
„Carea cu rânza flămîndă
„Cu năprasnica osîndă
„Și-a dat pruncul rânzei sale
„Cruntându-l în dinți cu jale.“
Pornind să se împlinescă
Hotărîrea cea cerească
S'a întins foametea foarte
La Ovrei spre multă moarte;
Tot trupul flămînd slăbesce,
Toată fața 'ngălbinesce.
Pântecele de bucate
Lipsit, s'a lipit de spate,
Mintea, firea deodată
De foamete leșinată
S'au orbit să nu priceapă,
A mânca și a bea apă.
Unul cu fân se hrănesce
Dacă pîne nu găsesce,
Altul pielea de pe teacă
De sabie o desbracă,
Din carea 'și făcea bucate
Rânzei ceii leșinate,

*) Respondînd toți Ovreei lui Pilat au strigat: „Sîngele
lui asupra noastră și asupra feciorilor noștri.“ Mat. 27, 25.

Mulți cu balegă în gură
N'aveau altă 'nvătătură
Pentru a-și călca mormântul
Dacă le-a secat pământul.
Doi prieteni deodată
Stau de moarte să se bată,
Pentru-o fărâmă de pâne
Se ucide ca un câne.
Cei ce au poftit rescoală
Umblă cu inima goală
Prin mormânturi după oase
Mâncând cărnuri puturoase.

* * *

O muiere, oh păminte!
Oh! cutremură-te minte!
O maice cu prunci în brață!
Vărsați lacrimi jos pe față,
Spre păcatul cel de moarte,
Al muierii cei cu soarte
Maria cea deodată
Pentru-aceea măritată,
Ca să-i cunoască bărbatul
Intru fiul său păcatul.
Când din gură i-se curmă
Fărâma cea de pe urmă
Leșină... rânza-i fierbinte
Amețesce prea la minte...
Tremură... fierbe la sânge
Flămândă de tot se stînge.
Un pruncuț al ei răcnesce,
Vail întru mii pătimesce,

Jalnicul lui glas arată
Foamea lui cea adâncată,
Cât inima maicii sale
O rumpe plângând cu jale.
Vedându-i maică-sa plânsul
Plânge și ea pentru dînsul
Indoită supărare
Având, nici repaos n'are ...
De multe ori glas ridică
Cătră ceriu cu multă frică.
Ne mai putând să înghiță
Patima, necaz sughiță,
Și când amar flămândește
Cu duchul așa grăește:
, Doamne! ia-mi mie aminte
, Cea ce mai înainte
, Vedi și pedepsesci păcatul,
, Și pe Ovreei cu sfatul
, Privindu-mă părințesce
, Mie te milostivesce
, Și pruncului, ce leșină
, Ca un rod fără de vină.
, Dar o maică pedepsită
, Așa să fiu mulțămită,
, Ca să rabd acum firesce
, Două chinuri sufletesce?
, Oh să mă ajungă răul,
, Pentru ce mi-a deschis zgăul?
, Să fu avut ușurare,
, Nedând și la prunc oftare.
, De n'ași avea cunoscintă
, De dînsul, eu în credință

» Nu m'ași vedea îndoită.
» Intru chin, și pedepsită,
» Nici m'ar îndemna pe mine
» Cugetul cel de rușine,
» Ca dintr'un prunc fără vină
» Să-mi fac mie prânz și cină.
» Vădându-mă supărată,
» Și de foame leșinată.
» Oh Doamne! trimite tunet
» Spre aceștia cu sunet,
» Pentru carii mă silesce
» Un clin spre păcat trupesce.
» Oh! tremur, căci sunt silită
» Măcar să fiu pedepsită
» A-ți călca sfânta poruncă
» Intru cumpłita mea muncă.
» Dar nu-ți uita Doamne sfintel
» De aceasta mai 'nainte.
» Că sunt maică și flămândă
» Să nu-mi socotesci osândă.“
Până acestea grăiesce
Intru firea sa orbesce.
Cugetând la prunc turbată,
Să-și facă din el bucată,
Luând un cuțit se pune
La o grea deșertăciune,
Să-l junghie, o omenire!
Oh! cutremură-te fire!
Ca tigrul când flămândește.
Și nu se milostivesce
Flămând puii să-și sugrume
Să-i mănânce făcând spume.

Aşa și aceasta încă
Intru pornire adâncă
Va să-și junghie cu păcatul
Pentru mâncare băiatul.
Iar când mâna își ridică,
Iată... pruncul fără frică
Ride tare maicii sale...
Oh lucru fără de cale!
El aștepta pedepsitul
Luând maică-sa cuțitul
Să-i taie pentru mâncare
Pânea, carea nu o are,
Sta ticăloasă muiere
Mult la această vedere...
Strigând cu inima 'n sine:
„O cuget făr' de rușine!
„Oh tu maică prilostită!
„Carea ești încremenită.
„Căci n'ai pierit sângeroasă
„Când l-ai fost născut din oasă?
„Oh! care cu chin din tine
„A eșit să-l aibi de bine.
„Cum să-l junghi tu nebunită
„De satana prilostită?
„Lapădă-ți oarbă, cuțitul
„Și-l ridică pedepsitul.“
Atunci toată se 'nfurnică
Dând cuțitul jos de frică;
Inșă iar de grab' își uită
Și iar îl ia și se uită
Și la prunc se repeșce,
Să-l spintece tirănesce,

„Fiul meu! — dice — pe tine
„Cui să te păstrez la mine?
„Ved că trăind mai adâncă
„Durere vei avea încă,
„Sau Ziloti te vor vinde
„Sau Romanii te vor prinde,
„Așa chinurile tale
„Îți vor da mai multă jale.
„Fii dar pildă de bucate,
„Maicii celei leșinate.
„Să ai mormânt de vecie
„Unde ți-am gătit eu ție;
„Cum ți vor arăta pieritul
„Dinții mei și cu cuțitul.*
Așa grăind cu o vale
De lacrimi foarte de jale
Il sărută . . . și-i înfige
Cuțitul, ca nici să strige,
Tremurând îngălbinesce,
In bucăți îl împărtesce.
Il fierbe ea, și-l mănâncă
Negândind la greață încă.
Așa fù nesocotită
Această maică cumplită,
Când fù Samaria foarte
Intr'o foamete de moarte.
Fiind închisă în casă
Jumătate îl mâncașă,
Când la ușe din afară
Bat cu larmă și ocară.
Ca leul când va a stînge,
Simțind un miros de sânge,

Unde ce ajunge strică,
Rupe, frânge și respică.
Așa Ovreei flămândii,
Simțind cu leșinul rânzii
Miros de sânge grămadă,
Vin ca să găsească pradă.
Ea vedându-i dice: „Iată
„Partea voastră nemâncată,
„Iată partea jumătate
„A junghierii sângerate,
„Din pruncul meu, pentru hrană
„L-am ucis ca o tirană.
„Și acest miros de sânge,
„Pe voi la mine vă strânge.
„Mâncați partea cea rămasă!
„Au să ieșiți toți din casă!
„Ce tremurați? se cuvine
„Să faceți și voi ca mine,
„Lăsați dar, să nu se poată
„Că o voi mânca eu toată.“
Vedând Ziloti, de frică
La suflet se înfurnică,
Și cădea jos întru soarte
Unul preste altul foarte.
Și răcnind fugeau afară,
Dela această ocară,
Să nu mai vadă păcatul
Maicii, ce-și mânca băiatul.
Cât a ieșit cu gâlceavă
Vestea cea făr' de zăbavă,
Indată fû ovreimea
Tremurând cu păgânimea.

Tit încremení de moarte ...
Și plângea cu lacrimi foarte,
Și umplându-se de frică
Mânile la ceriu ridică,
Dicând: „Oh Dumneșeire
„Care ai de toate scire.
„Tu scii că nu sînt de vină
„Eu la această pricină,
„Eu bat resboiu, căci de pace
„N'am avut ce le mai face.
„Le-am făgăduit viață,
„Și iertare lor de față:
„Inșă ei orbi de prihană
„Au poftit mai bine rană,
„Și urgisind a mea milă
„Și-au făcut mai bine silă,
„Ca toți de foame să moară
„Infricoșându-mă doară.
„Acest păcat al muierii
„Cu biruința puterii
„Să-l dai întru isbândire
„Spre a lumii pomenire.“
Așa grăind... lui de jale
Li curgea lacrâma vale,
Și mănios de urgie
Se pornesce cu mânia,
Și așa își încordează
Tabăra sa cea vitează:
Biserica *) cu strînsură
Foarte greu o încungiură.

*) Fiind că biserica Ierusalimului nu era tuturor cunoscută pentru frumsețea ei cea mai de frunte în țările

Biserica cea vestită
Tit și tabăra gătită,
O încungiură a bate
Cu șanțuri prea adâncate.
Și pornindu-se cu armă
Se scornesce foarte larmă.
Taie Tit ca din picioare
Luând două foșoare.
Ovreei se înfierbântă
Păgubiți se înspăimântă.

acelea, așa de lipsă este aici cu cuvinte a o zugrăvi, ca rânduilele luării și a risipirii ei mai bine să se poată înțelege. Și așa se arată în trei părți împărțită, adecă: pridvorul cel din afară, pridvorul cel din lăuntru și însuși biserica.

I. Pridvorul cel din afară. Era un rând în patru cornuri de stîlp al foșoarelor, care încungiura muntele Moria; unde lărgimea din lăuntru era de 500 de coți lungul: de cătră coastele spre miază-zi și spre răsărit a făcut o foarte adâncime mare și aceasta a fost aripa sau vârful bisericii, de unde a silit ispititorul diavolul pe Isus a se pogori. Intrarea în foșoare avea cinci porți, unde era slobod la toți ori de ce lege erau a intra. Intre acestea era și foșorul lui Solomon, din care a gonit Isus pe precupeți. Era aicea și sinagoga sau școala; în care s'a dișputuluit cu cărturarii.

II. Pridvorul cel din lăuntru. Acesta era în loc mai înalt decât cel din afară, avea 12 trepte la întrare. Un zid înalt stă între el. Se numia și tinda muerilor; că lor nu era slobod a intra mai înlăuntru. Și acesta era jur împrejur tot cu foșoare împodobit, aici erau și casele unde țineau pentru jertfă lemne, unt de-lemn, vin și altele. Dintr'acest pridvor era a suî 15 trepte până în pridvorul cel mare: a căruia o parte era rânduită Israiltenilor și una preoților. Avea porți pentru întrare, curtea era pardosită cu marmoră. Aici era și jertfelnicul. Iproci.

III. Biserica însăși era în trei părți împărțită:
1. Foșorul cel dintâi, deasupra căruia era un turn

Atunci se îmbărbătează
Cu inimă mai vitează,
Asupra lui Tit afară
Dau cu inimă amară,
Și cu frica cea turbată
Bătea resboiu deodată,
Afară și în cetate
Fac resboaie necurmăte.
Iar Tit, măcar plin de sânge
Pe Ovreei tot îi strînge.
Un foișor le aprinde*)
Când în necaz se cuprinde

de 60 de coți de înalt. Intr'acela țineau ei multe lucruri scumpe, mai ales vița de vie cea de aur, carea o a dăruit Irod: aici intra din pridvorul preoților pe 12 trepte. Așa dar acesta era vedut și preste pridvorul cel din afară și preste cel din lăuntru.

2. Locul cel sfânt, pe care îl despărțea o catapeteasmă de foișorul cel dintâiu. Aici era sfeșnicul cel de aur, altarul cel de tămâiere și masa cea de aur, pe care stau cele 12 pâni. Aceasta a luat-o Tit.

3. Sfânta sfintelor, care se deosebia de locul cel sfânt prin o catapeteasmă sau perdea de o palmă de groasă. Aici a fost chivotul păcii la ridicarea bisericii cei dintâi: acum era o piatră mare în locul lui, de care multe scorniau Ovreei. În jurul Sfintei sfintelor erau căsuțe mici cu ferestri aurite. Această biserică o înfrumusețase mai cu samă Irod. Vîrfurile ei erau cu străluciri aurite acoperit, de care lovindu-se razele soarelui cuprindea ochii privitorilor. Iar pe alte părți era zidită din cea mai albă și mai frumoasă marmură, care mai cu samă era la lungime de 45, la lățime de 6 și la grosime de câte 5 coți. Această albeață se vedea de departe ca un munte cu zăpadă.

*) A aprins foișorul, pe care l-au fost aprins și Ovreei, ca să le despartă biserica de Antonia.

Ovreei privesc la focul,
Care le-a îngrozit locul,
Iar când era să lovească
Tit, și ca să-i biruiască
Au aprins și ei în silă
Un foisor fără milă*)
Unde pe mulți Romani focul
I-a topit cu nenorocul.
Tit vedându-și păgubirea,
Plângându-și nenorocirea,
Alt foisor le aprinde,
Și cenușe le întinde.
Că pornindu-și oastea iară
A da foc pe din afară,
Și a resuna cu tunul
A săgeta toți ca unul,
Știrbea zidurile foarte
Și se făcea multă moarte.
Vedându-și Ovreei starea
Că au ajuns-o stricarea,
Iar s'au luat înainte
După-a lui Simon cuvinte,
După a căruia gură
Cătrăniți de 'nvătătură
Se pornesc să prăpădească
Toată oastea romanească,
Și văpsind zidul cu sânge,
Incep pe Romani a strînge.

*) Ovreei puseră aschii și piatră pucioasă între grințile cele din sus ale foisorului lui Solomon și așteptau numai să se suie Râmlenii pe scări în foisor, atunci i-au dat foc și s'a păgubit Tit.

Tit vedându-și păgubirea
Se înduplecă cu firea.
Oastea înapoi chiemându-și,
In sine așa dicându-și:
„Acum am ajuns la silă,
„Ca mai mult cu a mea milă
„Să nu-mi mai fac supărare
„Ci cu putere mai mare
„Să-i biruiesc după vrere,
„Cu romaneasca putere
„Dacă au rîs ei cu fire
„De a mea milostivire,
„Să mă pornesc cu mînie
„Care sciu că ceriul mie
„Nu-mi va cresta, căci am cale
„După dreptățile sale,
„Pe cel păcătos a bate,
„Pentru ale lui păcate.”

Cântarea VIII.

Cuprinsul.

Tit dă foc la porțile bisericeii: ieșiau Ovreeii, însă îi bătea înapoi și îi închidea în biserică cea mai din lăuntru. Un ostaș roman a aprins biserică, la a cărei ardere se făcù larmă, pustiire și vërsare de sânge foarte mare. Tit arđënd Acra, a cuprins Sionul, unde au fugit Ovreeii, pe vrăjmași tăindu-i, mulți dintr'înșii au robît. Mai pe urmă stricând biserică a arăt locul ei, unde a zăcut, și cu mulțime de robi s'a întors la Roma, unde a ținut triumf cu pompă mare. După aceea a așezat toate rescoalele.

Atunci sfânta dreptate
In calea sa se abate
Strigând la ceriu respălțire
Pentru atâta perire.
Se cutremură pământul
Ieșind dela ceriu cuvântul:
„Scoală-te sabie iară
„Peste Ovrei cu ocară,
„Inghite-i de vii păminte
„Ieși cu moartea înainte.
„Iar tu biserică sfântă!
„Te sfărîmă și spăimântă.
„Că cât ai fost de înaltă
„O piatră una pe altă
„Nu poate să mai rămâie
„Nici să-ți mai arză tămâie.“

Când acest cuvânt să cântă
Din cereasca carte sfântă,
Tit își pune hotar milei,
Luându-și puterea silei.
Cugetul își săvîrșesce
Și ostașilor grăiesce:
, Vitejilor mei! acumă
, Am isprăvit toată gluma.
, Mila mea nu mi se prinde,
, Ci încă blestem întinde
, Ticăloasa ovreime
, Asupra mea cu iuțime.
, Așa dar cu tot adinsul
, Sfărîmați-i tot cuprinsul.
, Stricați porțile, să cadă,
, Nici temeiu să nu se vadă
, Iar / biserica întreagă Cluj
, Să rămâie, că-mi e dragă.
, Că mai bine înainte
, Să gândim la cele sfinte,
, Nu la proasta sumeție
, La ovreiasca prostie.*
Spre acestea tari cuvinte
Sar Romanii înainte.
Inarmați pornesc să bată
Cu vîrtute deodată.
Dau foc porților să ardă
Dau la Ovrei, ca să-i piardă.
Ovreei reciți la sânge
Ved focul și nu-l pot stînge.
Alergând nu-și află locul,
Pe toți îi cuprinde focul,

Care face tot cenușe
Din temeiul până 'n cătușe.
Stinsu-s'a tot foisorul
N'a rămas cât pui piciorul.
A doua zi se adună
Toți Ovreii împreună,
Și mai morți cu sufletele
Iși înoiesc tunetele
Din mijlocul chinurilor
Aflând loc veninurilor,
Și-și scoală puterea toată
Asupra lui Tit cu gloată.
Inșă înzadar, că focul
A ars toate în tot locul,
Pân' cu a lor ameteală
După sfânta rânduială
S'au închis în sfânta casă
Carea îi și așteptasă.
Acuma era aproape
Sfârșitul ca să-i îngroape;
Și ei tot cu firea beată
De păcate îndemnată
Se nădăjduiesc în sine
De scăpare și de bine.
Un mincinos iar se scoală
De foame cu gura goală,
Dicând: „Oh neam sfânt și mare,
„Israil vestit și tare.
„Oh de Dumnezeu iubite!
„Tu spre raiu blagoslovite.
„Tu scii că a lumii ceată
„Prin tine e îndreptată.

„Dară așa ți se curmă
„Credința acum la urmă?
„Aibi nădejde! că vei scoate,
„Sfințitele tale gloate
„Din jugul robiei tale;
„Nu te teme, că ai cale.
„Angerul de lângă tine,
„Nu se duce, ci te ține.
„Așteaptă să vezi sub soare
„Cu ochii plini de plânsoare,
„Minune dumnezeiască,
„Că esci sēmânță cerească.*
Ei spre aceste cuvinte
Se împietresc toți la minte.
Nu gândesc de a se teme
Cum fù la trecuta vreme
Babiloneasca robie.
Cu credința prea târzie.
A sosit acuma ciasul*)
Să se împlinească glasul,
Care a strigat pierire
Din cereasca resplătire.
Ciasul, ce mărturisesce,
Că n'au vrut înțeleptesce,
A-și întoarce la credință
Sufleteasca folosință.
Ciasul, în care străinul
Infierbântat cu veninul
S'a făcut de îndemână
Unealtă în sfânta mână.

*) S'a aprins însași biserica în 8 zile August.

Care numai un tăciune
In biserică când pune
Aprinde casa cea sfântă,*)
Toată lumea se spăimântă
Ca Etna vestitul munte,
Când îi iese foc din frunte,
Varsă foc și fum boresce,
Care norii covârșesce;
Din fruntea cea găunoasă
Și neagră funinginoasă
Flacăra la ceriu ridică
Umplând locul tot de frică.
Intr'acest chip sfânta casă,
Când focul în ea întrasă.
Făcându-și vânt se ridică,
Iată locul plin de frică.
Fumul se înflăcărează
Funingile scânteiază.
Stâlpii cei de cedru încă
Ard cu văpae adâncă,
Aurul tot se topesce
Vale de pe ei pornesce.
Ovreei de spaimă mare,
Plâng într'a lor vătămare,
Răsbat ceriul cu răcnitul
Jeluindu-și tot pieritul. —
Tit vedând că sfânta casă
Toată în foc se băgasă

*) Imprejurul bisericei fiind multe căsuțe cu ferestri aurite, un Râmlean a aruncat pe o fereastră un tăciune, care apucând între nisce lemne s'au aprins, și numai decât a apucat flacăra în coperișul bisericei.

S'a pornit cu sgomot mare
Poruncesce foarte tare,
Pentru el să stîngă focul,
Unde n'a fost pus sorocul.
Și plîngînd se înfierbîntă
Căci arde casa cea sfîntă.
Și nimenea nu-l ascultă
Că era flacăra multă.
Intrînd Tit mai înainte
Intru a sfințelor sfinite *)
Alți Romani pe din afară
Făceau jafuri cu ocară.
Tot ochiul ocolind focul
Jaf căuta în tot locul.
Scoțînd săbiile taie
La lumina de văpaie,
Vărsînd sânge foarte foarte
Fac ucidere și moarte.
Intr'un chip tăia păgânul
Pe tinărul și bătrînul.
Atîta moarte se face,
Și atîta trup mort zace,
Cât stă hâlmuri multe foarte,
Și grămeți de stîrvuri moarte:

*) Scornise Egiptenii precum că Ovreii s'ar închina la asini și ar ține și chipul lui în biserică. Poate că pentru aceea a intrat Tit în sfînta sfințelor, ca să afle lucrul acesta; precum făcuse odinioară Pompeiu. Și așa s'au încredințat păgânii întru prepusul lor, că era în biserică o piatră asemenea unui cap de asin la chip: lângă aceasta aproape stau Ovreii rugîndu-se. Vădînd păgânii aceasta au creșut după cum au scornit.

Și curgea o vale mare
De sânge pe la altare.
Unii fugând de strînsoare
Sus în nisce foișoare,
La șase mii de persoane,
Ascunși și fugiți de goane.
Romanii vrînd să-i căsnească
Le-au dat foc să se topească,
De a căroră strigare
Resuna vîsduchul tare
De foc și de țipet âncă
Toată starea cea adîncă
De sub ceriu cu scuturare
Făcea zarvă foarte mare.
Ca Gomorul și Sodomul
Cînd s'au topit cu tot omul,
Și prin tot hotarul scoasă
Fumegare de pucioasă.
Așa s'au topit cu focul
Cu focul și nenorocul.
Casa cea dumnezeiască,
Să nu se mai pomenească,
In carea Isus vărsase
Lacrămi și la munci se dase,
Acum se vede topită
In cenușe risipită.
Acum în casa cea sfîntă
La altariu nu se mai cîntă,
Nici nu mai e fumegare
De tămâie la altare,
Ci hoit de stîrvuri miroasă
In loc de smirnă frumoasă.

Vistieria cea mare,
Păstrată de Ovrei tare,
A ajuns într'o păgână
Și ucigătoare mână.
Iată Iudeia ucisă
După cum se prorocisă *)
Dacă s'au stâns deodată
Lege veche sfărâmată
A început să domnească
Numai legea sufletească.
Tit, până când sfânta casă
Numai cenușe rămasă,**)

*) Insuși Isus a fost prorocit patima Ierusalimului. Mateiu cap 24; nisce semne neobicinuite încă s'au arătat, cari așa le scrie Iosif: 1. Mai sus pomenitul om Isus în șapte ani și 5 luni tot așa a strigat: Vai! vai Ierusalimului! mai pe urmă când se bătea cetatea strigând obicinuitele sale cuvinte, când a strigat odată așa: Vai și mie! atunci l-a lovit o piatră de pe zid și a murit. 2. Un luceafăr cu coadă în chipul unei săbii a stat într'un an deasupra cetății. 3. La serbătoarea azimelor, înaintea rescoalei, s'a făcut noaptea la 9 ceasuri o lumină mare, care a cuprins altariul și biserica, și era asemenea cu ziua, care a ținut o jumătate de ceas. 4. O vacă, ducându-o la jertvelnic, a fătat un miel în mijlocul bisericei. 5. Poarta bisericei cea mai din lăuntru, care era de aramă și așa de mare, cât 20 de oameni o încuiiau, s'a deschis singură noaptea la 6 ceasuri, măcar foarte tare a fost încuiată. 6. După Pasci, doar la 27 Maiu, s'au arătat pe ceriu fugind nisce oameni înarmați puțin înaintea apusului soarelui, deasupra cetății, și ca când s'ar bate unii cu alții. 7. În noaptea Rusaliilor, întrând preoții în biserică, ântâiu au auzit un sunet, apoi cuvinte curate așa: Să ne mutăm de aici.

**) Această slăvită biserică, așa scrie Iosif, că tocmai în ziua aceea s'a aprins de Râmleni, în carea odinioară

Jefuia ce putea strînge.
Lângă vărsare de sânge,
Ridicând cu slava minții
Steagurile biruinții.
Ceriului său se arată
Cu o jertfă sângerată.
Preoții, învățătorii
De rescoală 'ncepătorii
Se fac jertfă săbiilor
Cu prisosul casnicilor.
Poporul se veselesce,
Și cu voie jefuiesce. —
Acea patimă amară,
Și ovreiască ocară
N'a putut pe toți să-i strîngă
In robie, ca să plângă:
Că ei sabia ridică
Spre biruitori de frică,
Și făcând pârleaz și cale
Ei cu săbiile sale
Au fugit cu fugă mare
La Sion pentru scăpare,
Și cuprinzându-i cetatea
Vor să-și scoată dreptatea
Răsplătindu-și păgubirea
Cătrăniți fiind cu firea.
Tit le cumpênise plată
Ca să le dea deodată;

Navahodonosor împăratul a fost ars-o. Se numeră dela zidirea ei cea dintâiu, dela Solomon până aici, ani 1130, luni 7 și zile 15. Dela a doua zidire, care a îngăduit Kir a se începe, până la sfârșitul ei se numeră ani 639 și zile 45.

Insă tot fiind cu milă
Nu le face multă silă,
Și ca ei să nu se strice
Așa cuvinte le ȃice:
,Obraznicilor! acuma
,Ați săvârșit și voi gluma,
,Vi-s'a umplut acum gura
,De sânge cu beutura,
,Carea a voastră patridă
,O-au beut-o cu obidă.
,Nu-mi simțiți puterea încă,
,Și mânia cea adâncă?
,Dacă simțiți; ce-i pricina
,De nu vă cunoașteți vina?
,Nu vă cunoașteți păcatul
,Când vi-se vede stricatul?
,Ați stîns voi cu strâmbătatea
,Biserica și cetatea.
,Voi veți numai ca nebunii,
,A nu rămânea nici unii,
,Sunteți robi, poftiți viață;
,Vă dau grație de față.
,Puneți arma jos, și iată
,Mai trăiți încă odată,
,Să fiți sub aripa noastră
,Robi cu locuința voastră.*
,Bal bal strigau toți cu gura,
,Nu ne trebuie strînsura,
,N'am jurat că nici odată
,Să nu ne dăm să ne bată.
,Voivodule! dacă-ți place
,Nu poftim mai multă pace,

„Fără să ne lași afară
„La pustie fără țeară.
„Cu Sionul fă ce-ți place,
„Și nu ne da altă pace“.
Tit, care într'alte rânduri
Avea mai miloase gânduri,
Acum se aprinde foarte,
La toți vrând să le dea moarte.
„Nu va fi, ȳice, iertare
„La nice unul scăpare.“
Atunci oastea cea păgână
Imbărbătată la vână,
Incep cu grosul a-i stinge,
Scăldându-i pe ei în sânge.
Aprind Acra să o arză,
Cetatea de jos s'o piarză.
Ovreei și cu toți strinșii
Din Sion privesc la dînșii.
De zarvă începătorii
Ucid pe toți fugătorii.*)
Imi tremură și condeiu
In mână, scriind temeiu,
Din care atâta sânge
S'a vărsat de a se stinge.
Aici foc, dincoace moarte,
Dincolo foamete foarte.
Mulți fug și neavând unde
De moarte a se ascunde
Se băgau prin eșitoare,
Să scape dela strînsoare.

* * *
*) 8400 de Ovreei din prostime au fost uciși în
palatul cel împărătesc.

Tit de aicea pornesce
Cu oastea sa vitejesce.
Strigând: „Gată-te Sioane!
„Stăi Simone și Ioane!“
Sionul prea sfântul munte
Prea împodobit la frunte;
Zăcând crăiasca cetate
Pe pietroasele lui spate,
Pe poala cea mărmurită
Cetatea de sus zidită,
Zidurile ei zidite
De David alcătuite,
Cu turnuri înfrumșetate
Lui Dumnezeu închinete.
Tit vedându-se că poate
Le încungiură pe toate,
Și când încep turnurile
Căd în groapă turnurile,
Când Romanii se 'nferbântă
Toți Ovreei se spăimântă.
Și cuprinși fiind de silă
Fug la Tit să ceară milă.
Acesta măcar făcuse
Hotărîrea morții puse;
Tot spre a lor rugăciune,
Nu i-a pus la stricăciune,
Călcându-și mânia foarte
I-a scos pe ei dela moarte.*)

*) 40,000 de Ovreei a iertat Tit, cari s'au rugat lui. Intr'aceștia a fost un preot, care, ca să-și așteie viața, a dăruit lui două sfeșnice, o masă, pahare de aur și alte vase de jertfă, pe cari le-a dus el la Roma și le-a pus în palatium.

Atuncia rescolitorii,
Și de zarvă iubitorii
Se spăimântă și n'au unde
A fugi, a se ascunde:
Că Tit le-a închis cărarea,
N'au încătrău cu scăparea.
Intr'acestea zidurile
Cad jos cu temeiorile.
Ca Troada deodată
Când fù de Greci sfărîmată.
Așa și aici Romanii
Chinuesc pe cetățenii.
Nici un suflet nu rămâne
Ne ucis de mâni păgâne.
Steagurile vulturului
Ca lumina fulgerului
Stau de turnuri rădimate Cluj
Privind la sânghiuri vărsate.
Dacă toate zidurile
S'au sfărîmat cu turnurile,
Sculându-se praf din ele
I-au cuprins necazuri grele,
Cireadă de robi făcându-i,
In cătuși de fier bătându-i,
Unii vânduți, alții 'n lanțuri
S'au pus la muncă la șanțuri.
Unul zace mort de chinuri,
Altul cuprins de veninuri,
Aici va să pătimească
Sămânța cea ovțeiască
Blestemul, care-l postise
Când Isus se restignise,

A căruia sfântul sânge*)
A poftit pe ei a-i strînge.
Sfîrşindu-se prada toată
A început Tit cu gloată
A striga: „Din înălţime
„Să piei Ierusalimel“
Aşa Tit se învîrtesce
Ca un leu turbat pornesce.
Biserica, turnurile,
Cetatea şi zidurile
Stricându-le praf le face,
Isbândesce cum îi place.
Toată uliţa oblită
Cu marmoră pardosită

*) Când au judecat Ovreei pe Isus la moarte înaintea lui Pilat, au strigat: Sângele lui asupra noastră şi asupra fiilor nostri. S'a şi împlinit această poftă cu blăstem, precum se va vedea din cele următoare. În toată vremea resboiului s'au robît 97 de mii. Au murit 1.100,000 (după socoteala lui Usserie 1.332,490). Strîngându-se mai cu samă din toate părţile Iudeii poporul tot în Ierusalim, când a tăbărit Tit asupra-i, atîta mulţime la strîmtoare şi de foame a perit. Şi atîta mulţime se aduna acolo de Ovrei, încît numerînd odată Kest mieii Pascilor, a aflat 256,500, şi la tot mielul trebuia să fie măcar zece persoane curate; din unul mai mulţi de 20 n'au putut mânca. Afară de aceştia au fost cei necuraţi. Pe cei ce i-a închis Tit în cetate, au fost după socoteala lui Iosif 2.700,000. Iar un om procopsit aşa a socotit: A închis Tit 3,600,000, au perit în toată săptămîna cam 60,000, pe o poartă s'au scos 115,000 de stîrvuri, 600,000 s'au aruncat preste zid, în biserică s'au ucis 8600, iar 6000 au ars acolo, 2000 s'au aruncat în ieşitori, iar 97,000 s'au robît. Afară de aceştia au fost aceia, cari s'au vîndut şi s'au stricat de fiarele cele selbatece.

Au astupat, să oblească
Locul să nu se cunoască,
Apoi stîngîndu-se focul
Au arat cu plugul locul.
Acuma s'a stîns cu veste
Sionul și nu mai este
Al Domnului, că păcatul
I-au pricinuit stricatul.)*
Și s'a împlinit cuvîntul
Care a ȳis așa sfîntul:
Că piatră pe piatră stată
Nu va r m nea o dată.
Tit resboiul s v rșindu-și
Toți vitejii dăruindu-și,
F c  lui Mars**) o vestită
Jertfă pentru mulțamită.
Și-apoi cătră Roma pasă
Cu toți robii cătră casă,
Carii au pl ns și mai tare
In Cesaria cea mare.
Apoi au aflat o faptă
O privelisce nedreaptă

*) Măcar că Ierusalimul multe patimi a avut; tot se numer  acestea mai vrednice de pomenire: De patru ori s'a luat; de două ori s'a risipit. L-au luat: 1) Sisac, craiul egiptenesc, 1 Imp. 14. 2) Antioh Epifanie, 2 Mac. 5. 3) Pompeiu M. 4) Irod și Sosie. Și l-au risipit 1 Nabahodonosor, 2 Tit, în al doilea an al  mp r ției t t nes u, în 8 Sept. a lăsat trei turnuri întru pomenire, adecă: Hippicosul, Fasalul și Mariamnul. — Ziditorul lui cel dintâiu a fos Melchisedec, (așa scrie Iosif), iar cu vreme s'a imputerit de David  mp ratul.

**) Mars a fost un basi, căruia se închina păgânii, ca Dumneȳului oștilor.

De jocuri și lupte groase
Robilor nesănătoase.
Aici omul jertfuieste
Sărbătoare prăsnuieste,
Dumneșirii scornite
De păgâni deșert sfințite.
Tit om fiind încă-i place
După legea lui a face.
Pe robii săi și-i aduce
La priveliște la cruce,
Ca însuși să pătimească
Când vor să se jertfuiască.
Și scoțându-se afară
La selbategile fiară
S'au jertfuit cu mulțime
Pe altariu de păgânime. *)
Poporul cu bucurie
Privea la acea urgie
Doamne! aici ved că rană
Le-au dat pentru-a lor prihană
Prin Tit, ca să-i dea la fiară,
Pentru Mesia să piară;
Pe Tit îl îmbrățișează
Pentru firea cea vitează
Prea iubitul său părinte
Ducând triumf înainte.

*) Mai mulți de 2500 de robi s'au hotărît, ca să piară la această priveliște. Este mirare, că Tit de alte ori așa milostiv a fost, și acum cum a putut privi atâta moarte: însă ce nu face legea, dacă crede, că prin tiranie își poate slăvi pe Dumneșeful lui? Și atâta s'a desfătat Tit întru aceasta, cât a ridicat în Roma cel mai vestit amfiteatru, unde la toată sfințirea dintâiu au perit 5000 de selbategi.

Ca fu se îmbrățișează,
Ca viteaz se 'ncoronează.
Simon tîrît prin cetate.
Ioan pierе în lăcate,
Și toți robii pier la urmă,
Și tot neamul lor se curmă,
Iar când darurile scoate
In biserică pe toate
Lui Apollon le închină *)
Dumneдеire străină.
De au ajuns cele sfinte
La Apollon înainte,
La bozul și mincinosul
Tot nu i-a fost mult folosul,
Că făcându-se slăvită
Legea cea nouă sfințită,
I-s'au sfărîmat altariul
Creștinându-se Cesariul.
Tit surpând aceste toate **)
Deodată pace scoate.

*) Masa și sfeșnicele cele de aur le-a pus aici, și Vespasian a săpat chipul sfeșnicelor pe banii săi cu această scrisoare: S'a luat Ierusalimul.

**) Mai rămânând Erodionul și Mashirul, două cetăți tari, unde fugiseră mulți din Ovrei, tot le-au luat Tit prin solul său Vas. Iar în Massada mai era Eleazar, vătavul tâlharilor. Pe acesta ocolindu-l Flavie Silvie a dat foc cetății și o a luat. — S'au mai sculat unii în Egipt; însă obștea sculându-se asupra lor a ucis din ei 600, ceialalți s'au împrăștiat. Mai pe urmă, ca să nu aibă Ovreii unde se mai aduna, le-a închis biserica cea vestită Onia în veci.

Cântarea IX.

Cuprinsul.

Plângerea Ierusalimului. Ovreii iar se scoală asupra Romanilor, în zilele cesarilor Traian, Adrian și marele Constantin; însă totdeauna au pătimit mare vârsare de sânge. Apucându-se iar de zidirea bisericei în zilele lui Iulian, foarte minunat s'au împiedecat. Mai pe urmă s'au risipit.

Inflorind pe la hotară
Vremea cea de primăvară,
Cu verdețuri răsăritul
Miadă-și cu înfloritul
Apusul și miadă-noapte
Cu ierburi crude necoapte
Impodobea cu frumsețe
Pământul cu mândre fețe.
Munții și cu dealurile,
Văile și zghiaburile,
Tot cuprinsul dealurilor
De mulțimea sânghiurilor
Se înfrumsețea de grasă
Atâtea verdețuri iasă.
Vin paserile cu gloată,
Cu mulțimea lor cu toată
Dela Africa, de unde
Conteneau a se ascunde,

De zarvă și de 'ntrarmate
Resboaie nenumărate.
Se veseliau câmpurile
Din Egipt cu ierburile,
Roma și Siria toată
Au de a sălta cu gloată,
Fumegă Roma altare
De jertfă cu pompă mare,
Se veselesc cum le place
In vremea lor cea de pace,
Numai singurel Sionul
Rămăsese trist cu tronul.
Ca o văduvă săracă,
Ce în lacrimi se îneacă.
S'au uscat pomii cu jale
Preste măgurile sale,
Unde rodea mai nainte
Din vinele cele sfinte
Unt-de-lemn destul cu gloată
Indestulind obștea toată,
Acum acolo nici floare
Nici ramură roditoare,
Ci numai pustiu și jale
La rădăcinile sale.
Grădinile pustiite
Din temelie clătite
In locul casei cei sfinte
Ce strălucea mai 'nainte
Acum brazde sânt arate.
De plug negre resturnate.
Tot locul acuma tace
Și ca un câmp mut se face

Unde cânta cele sfinte
Lui Dumnezeu mai 'nainte.

* * *

Vedându-și Sionul jalea
Rătăcindu-și toată calea,
Simțea suspinând cu plânsul
Că 'n ceriu l-a urît pe dînsul.
Vedea că Dumnezeu sfântul
Cu ceriul și cu pământul
L-a urgisit, ce să facă?
Să plângă ca să nu tacă.
Așa plângend cu necazul
Și-a acoperit obrazul
Cu o perdea, și să zacă
Ca o văduvă săracă,
S'a pus cu fața ascunsă
Ca o lăsată și tunsă
Tristă sub un pom, ca lângă
Ierusalim să plângă,
Să plângă pe cea trudită
Cu pietrele risipită.
Odată la ceriu privesce,
Mai apoi se învârtesc
Cu ochii, cu lacrimi crunte,
La jalea cea de sub munte.
De necaz gândind să crepe
A striga așa începe:*)

*) Temeiul acestei scornite închipuiri este acesta: Tit biruind s'a întors primăvara din Siria la Roma; în care vreme toată firea era pe alte locuri împodobită, numai ținutul Ierusalimului rămăsese pustiu, de care foarte îi era milă. Intru pomenirea această jalnică a lui au

„Plângemă-ți cu tristă minte,
„Oh ceriule și pămîntel
„Oh Doamnel! mă rog de tine
„Fie-ți milă și de minel
„Oh inimă muritoare!
„De Dumneșeu temătoare,
„Lăcrămează împreună
„Oh soare! stele! și lună!
„Oh munți! păduri! văi! și dealuri!
„Plângeți ale mele valuri!
„Iordane! rar în lume,
„Strîngeți ale tale spume,
„Și le 'mpreună cu mine
„Că a plînge n'am cu cine
„Cum am rămas eu de sacă
„Văduva lumii săracă.
„Eu, care lumea cea multă
„Acum nu mă mai ascultă.
„Ca o roabă 'n lanț băgată
„Plîng acuma supărată.
„Scăpătând din sfântul bine
„S'a sfărâmat de sub mine
„Scaunul împărăției
„Pierdendu-mi schiptrul tăriei.

făcut Tit și tatăl său nisce bani. Pe banii lui Vespasian era pe o parte acest tipar: La rădăcina unei stălpări ședea o femeie acoperită la față cu o perdea, cu capul răzimat pe mâna sa, se vedeau a plînge, și împrejurul ei acestea scrise: IUDEA CAPTA, adică: Iudeia cea biruită. Iar la spatele ei se vedeau arme râmlesci. Pe celalalt ban era scris: IERUSALIMA CAPTA, pe al treilea: AI BIRUIT CESARULE! iproci. Tit asemenea făcuse cu așa scrisoare: 'ΙΟΥΔΑΙΑ 'ΕΛΛΟΚΥΓΗ, adică: Iudeia cea biruită. Să plîngă în chipul unei femei jalnice.

, Acum lumea cea mai multă,
, Care nu mă mai ascultă,
, Care mă sfințea cu bine
, Acuma rîde de mine.
, Oh Sioane! oh ce jale
, La necazurile tale!
, Ca o văduvă străină
, De necazul lumii plină
, Ai căzut cu slava toată,
, Care în noroiu înoată.
, Oh de ași umplea pămîntul
, Cu lacrăma și cuvîntul,
, Sau cu jalea cea amară
, Aceste triste hotară,
, Căci ale mele altare
, Zac acuma sub stricare.
, Unde ești, oh casă sfântă?
, Jalea ta mă înspăimîntă.
, Sfinți Preoți dela altare!
, Unde sînteți, oh stricare?
, Voi mi-ați făcut mie rană
, Prin pierirea cea tirană.
, Oh tu a sfinților ceată!
, Risipită și stricată.
, Israile risipite,
, Oh în veci nenorocite,
, Nu aduceți tămâiere
, Când vă rog ca o muiere?
, Cerescule împérate!
, Care nu faci strâmbătate,
, Așa poftesci să se vadă
, Sionul fără de rază?

, Cela ce mai înainte
 , M'ai iubit ca un părinte
, Așa vrăjmaș de vecie
 , Te-ai făcut acumă mie?
, Fie-ți milă și privesce
 , Fica ta cum se stîrșesce
, Sub plângerea și necazul
 , Zgăriindu-și tot obrazul.
, Nu mă lăsa sirimana!
 , Ci vindecă mie rana!
, Mai ridică deodată
 , Cetatea cea surupată,
, Cu ziduri și cu altare,
 , Să-ți faci slavă mai mare.
, Ridică-mă din țărîna!
 , Ia din mîna cea păgână
, Cele sfinte ale tale,
 , Ce le-au luat fără cale.
, Cum ai ridicat odată
 , Cetatea ta cea curată
, Din babiloneasca mîna
 , Ridicînd'o din țărîna.
, Fă și acum cu Sionul,
 , Fă! fă ca cu Babilonul.
, Oh proroace Eremie!
 , Vino și-mi ajută mie!
, Că iată în ce ocară
 , Am ajuns acumă iară!
, Vino! vino! și grăbesce,
 , Vino! și mai poftoresce
, Plângerea ta cea amară,
 , Să mă scoți din lanțuri iară.

„Vino de-mi mai veđi odată
„Cenuşa mea cea arată
„Şi de plug în brazde pusă
„In ce stare nu mai fusă.
„Oh! vai! strigă şi grăiesce
„La ceriu şi mă mântuiesce.
„Grăiesce: să-şi facă milă
„Domnul la această silă,
„Resplătindu-şi spre Râmlenii,
„De ce mi-au făcut viclenii,
„Să-i stîngă să nu mai strîngă
„Robii în cătuşi să plângă.
„Adună-mi fii încoace!
„Oh milostive proroace!
„Să prăznuim sərbătoare
„Pe altare sfîntitoare.
„Oh! Dumneđeule sfinte!
„Aduţi de mine aminte
„De-mi ajută şi mă scoală
„Din supărata mea boală.
„Dacă m'ai iubit mai tare,
„Decât pe lumea cea mare,
„Ridică-mi acuma jalea,
„Şi îmi îndreptează calea.“
Când aşa Sionul plînge
Şi în necazuri se strînge,
Dela ceriu i-se răspunde
Cu aşa tunet, de unde
Şi-a umplut urechea foarte
De o groază ca de moarte.*)

*) Cari vin de aici înainte, mai cu samă toate le-a fost spus Isus pentru Ierusalim. Mat. 23, Stich 31, iproci.

- „Sioane! Sioane! lasă
„Nu grăi de sfânta casă.
„Nu te osteni cu gura
„Lipsindu-ți învățătura.
„Ai întârziat a plânge
„A-ți șterge vărsatul sânge;
„Că e vreme deodată
„A-ți lua părinții plată
„Pentru păcatul cel mare,
„Care ție mic îți pare;
„Că câte blestemuri cere
„A vel pentru-a sa durere,
„Și vărsat al altor sânge
„La pedeapsă de a-i strânge;
„Atâtea cad spre isbândă
„Pe Sion întru osândă.
„Dumnezeul tău te lasă
„Pângărind voi sfânta casă.
„Mai mult nu mai este tată
„La ucigași deodată.
„Din robia cea adâncă
„A Babilonului încă
„Am scos poporul pe cale
„Și-a făcut prin plâns și jale.
„Dar Voievozii tăi la fire
„Au fost cu sëlbatăcire.
„Ei pentru învățatură
„Mi-au strigat toți cu o gură,
„Ca să mă vinovățească,
„Morții să mă osândească.
„Tu scii, că cu câtă milă
„Spre a filor tăi silă

, M'am muncit, ca cătră mine
, Să-i întorc pentru-al lor bine.
, Iar ei pentru-a mea voire
, Mi-au dat aspră respătire,
, Pe cruce m'au dat spre moarte,
, Făcându-mi cumplită soarte.
, Sioane! să scii tu bine,
, De ai fi privit la mine,
, Nu ai şedeă după uşe,
, Şi pârilit într'o cenuşe,
, N'ai fi într'acea furtună
, Cu biserica 'mpreună.
, Dacă nu ți-a fost de tine
, Primesce în loc de bine,
, Blestemul, care 'mpreună
, L-ai poftit ca o nebună.
, Acuma așa înoată,
, Cu sămânța ta cu toată
, Într'această jale mare,
, Să nu mai aveți scăpare.
, Nepoții tēi vor tot geme
, În vecinica voastră vreme;
, Mai mult împērat și țeară
, Nu veți avea, ci ocară".
Ca Eva când îi grăise
Dumneḃeu și-i poruncise
Să iase din raiu afară
Blăstēmând-o cu ocară,
Ea a început a plânge
Sub pedeapsă a se strînge:
Așa și Sionul încă
Cu gemerea cea adâncă

A tremurat și cu sânge
Incepù apoi a plânge.
Iar mai apoi cu păcatul
Scornindu-și întărâtatul,
S'a împietrit și se scoală
Impotrivă cu rescoală,
Și-a strîns fiii la olaltă
Cu o privire înaltă,
Invățându-i să pornească,
Și jugul să și-l zdrobească.
Dicînd: „Fiii mei! nu plângeți,
„Ci cu inima vă strîngeți
„Să ne câștigăm noi slava
„Ne mai ocolind zăbava.
„S'a mîniat Domnul, dară
„Se va 'ntoarce spre noi iară.
„Veniți să sdrobim robia
„Cu toată puternicia,
„Să ne ridicăm cetatea
„Scoțîndu-ne dreptatea.
„Să risipim noi cu silă
„Dajdea cea fără de milă,
„Care Roma ne încarcă,
„Și cu noi cumplire cearcă,*
„Și așa vom scăpa 'ndată
„De cumplirea lui cea dată.“

*) După stîngerea Ierusalimului a silit Vespasian pe Ovrei, ca să plătească drahmele, sau după banii noștri 60 de bani, cari căuta să plătească tot bărbatul dela 20 de ani până la 50, după cum scrie la ieșire 2 Moise, Cap 30, St. 13. Sub nume de dajdie căuta să plătească în visteria Romei, care era în biserica idolului Die.

Ei spre aceste cuvinte
Sar cu armă înainte,
Când Traian Cesar se puse,
Și când stăpân se făcuse.
Ca un leu turbat se scoală
Jalnicii întru rescoală
Tot Ovreiul se înfrânge
Inotând în lac de sânge.
Cu doi Voievođi împreună*)
Făcând rescoală nebună.
Ah mă cutremur a scrie
Aspra lor sēlbătăcie.
Atâtea trupuri omoară,
Cât gândea de sus că doară
Le ajută, ca să bată
Toată râmleneasca ceată.
Atâta sânge se varsă,**)
Cât toți cu inima arsă
Așa încep a se plânge,
Cu gâtlejul plin de sânge:
,N'ar fi mai fost nici odată
,Lui Tit biruința dată
,Decât cu atâtea chinuri
,Să plângem și cu suspinuri.

*) Andreiu și Artemie au fost aceia. Acela ucidea pe Romani și pe Greci, iar acesta pe Chiprieni. Făcea groaznice tiranii în Egipt, în Livia și în alte locuri. Această zarvă nouă s'a sculat după primejdia Ierusalimului cu 46 de ani.

***) Dion a socotit mai mult ca la 200,000, cari s'au ucis de Ovrei. Iar în ostrovul Chipriei au tăiat aceia, cari se povățuiau de Artemie, 24,000.

„Că veninul stârvurilor
„Pe fața mormânturilor
„S'a vărsat, ca să se stingă
„Biruatorii, să plângă.
„S'au sculat robii să bată
„Pe Domnii săi deodată.“
Vărsări de sânge și frică
Până Traian se ridică
Spre zarva cea ovreiască
Ca de grab să-și isbândească,
Inspăimântându-i cu sânge
Pe ei iar în jug îi strînge.

* * *

Ca sêlbatecul junc, care
Dela jug cu fugă sare
Ca pe domnul său să 'mpungă
Și scăpând să nu-l ajungă!
Așa Ovreii se scoală
Din jug fac altă rescoală,
Când era cesariu puternic
Adrian un Domn cucernic.
Varhohav Voivod năprasnic
Cu minciuni pe ori ce casnic
Inșela ca să ridice
Arma când așa le dice:
„Fiii lui Israil iată,
„Că Dumneșeu deodată
„De voi i-s'a făcut milă
„A vă mai lăsa în silă
„Ca în jug să vă mai strîngeți,
„Că v'a audit cum plângeți.

,Iată! pentru-al vostru bine.
,M'a trimis de sus pe mine,
,Ca povățuind odată
,Pe voi ceata scăpătată,
,Să vă ridic iarăși țeara,
,Ce s'a fost topit ca ceara.
,Eu sânt Mesia, pricepeți;
,Și a-mi dice sfânt începeți.
,Din semânta cea curată
,A lui Iacov deodată,
,Din care o stea răsare*)
,Din Israil un om mare.
,Sânt eu, de care grăesce
,Scriptura și prorocesce.
,Jețul meu mi se ridică
,Ca să-mi scie toți de frică.
,Voiu să supuiu pe Râmlenii,
,Să ridic Israiltenii.
,A Sionului cetate,
,Acele ziduri stricate,

*) Acest înșelător Varhohav s'a numit pe sine fiul stelei, luând asupra sa ce este scris: la cartea Număr. Cap 24, Stich 17, resărirea o stea din Iacov și se va scula un om din Israil. Aceasta a fost prorocit Christos, Mat. 24, Stich 24. Că se vor scula Christoși mincinoși și proroci mincinoși, și vor da semne mari și minuni. Și acesta, ca să poată înșela poporul, vërșă flacără din gură, precum fac și astăzi unii. Iar fiind-că Varhohav a pricinuit Ovreurilor mare stricare, așa l-au numit pe el cu vreme Var-hazav sau fiul minciunilor, împreună cu tovarășul său Acviva Ovreiu. De atunci cer Ovreii pe Mesia, și și așteaptă unul ca acela, care să-i slobođească pe ei din jugul Romanilor, și ducându-i iar în pământul Canaan toate neamurile vor supune.

„Altarele cele sfinte
„Să le înalț înainte.
„Să supunem sub picioare
„Neamurile cu strînsoare
„Când la strungă le vom strînge
„Vărsându-le grasul sânge
„Foc spre Râm să se ridice
„Și Adrian să se strice,
„Să nu schimbe sfântul nume
„Al Sionului din lume.
„Ierusalimul încă
„Să scape dintr'a lor brîncă.
„Elia să nu se chieame*)
„De dînșii nici într'o vreme.
„Dumnezeu va să-și adune
„Fiii Iudei cu minune
„Resturnând cu groază mare
„Idolescile altare.
„Și când la Sion cântare
„Vom face toți cu săltare,
„Ne vom veselî cu pace
„Păzind legea cum ne place.“
Ovrei sar înainte
Credînd acestor cuvinte,
Cred, că Mesia-i învață
Cu prea o sfântă povață,

*) Elia Capitolina a numit cesarul Adrian orașul cel nou, care l-a zidit în locul Ierusalimului, închinându-l idolului Zefs, ca să se șteargă pomenirea lui. Și a făcut un porc de marmoră în poarta de către Vitfleem, care a făcut pe Ovrei așa de zavistnici, încât n'au putut suferi să nu înceapă iar rescoală.

Și se cumpătă cu firea
Orbi începând resvrătirea.
Fac rescoală deodată
Cu o zarvă sângerată.
Orașul Viftir se scoală *)
Cu ucigașe rescoală.
Adrian cât înțelege
Ostași aspri își alege,
Și încungiuând orașul
Va să le strice sălașul.
Ca un nor cu fulger mare
Când tunând resună tare :
Așa încep ca să-i bată
Pân' la firea cea stricată.
In trei ani și jumătate
Tot bat la acea cetate.
Și cât surpându-le strică
Băscile lor, se ridică
De sânge așa o vale,
Cât ce îi eșia în cale
Tot ducea făcând noroaie
Sângele cel din resboaie.
Adrian așa îi bate,
Cât nice sat, nici cetate,
Nice Ovrei în picioare
N'au rămas dela strînsoare. **)
După-a sângelui vërsare
S'a făcut o jale mare :

*) Viftir, un oraș aproape de Ierusalim.

**) Așa scriu dascălii cei ovreiesci, precum atunci s'au ucis de două ori pe atâția, decât câți au fost ieșit din Egipt. Scriu că râul cel de sânge ar fi dus pietrile

Că Adrian, ca să-i strice
Așa pravilă le dice:
Plata Ovreilor este
O moarte fără de veste,
Care va intra odată
In Ierusalim îndată.
Numai opt zile pusese
In care era să iese
A-și vedea și de a-și plânge
Patrida 'ngropată 'n sânge*)
Așa cei ce slobodie
Căutau cu sumeție
Au cădūt în și mai mare
Robie și rea stricare.
Adrian tot isbândire
Face cu groaznica fire.
Că și aceia de frică,
Carii n'au greșit nimică,
Ancă i-au simțit prihana
Măniei sale și rana**)

* * *

în mare preste 40 de mile. Iar Adrian și-ar fi îngrădit o vie de 18 mile de lungă cu stârvuri, ca cu un gard. Dar aceasta nu e de cređut. Scrie Dion, că s'au ucis 50,000, s'au pustiit 50 de orașe și 185 de sate; și așa mai toată Iudeia s'a pustiit. — Inșelătorul Mesia Varhohav prinđându-se s'a pedepsit cu moarte.

*) Aceasta era în 10 zile August, în carea cu vreme adunându-se multe mii de bărbați, muieri și prunci în muntele Maslinilor; de acolo își plângea stricarea Ierusalimului.

**) Se vede că Adrian nu numai pe Ovrei, ci și pe creștini a vrut să-i depărteze de Ierusalim. Că în locul unde a înviat Christos a ridicat pe idolul Zefs. Iar unde

Sângele cel cu mulțimea
A umilit ovreimea,
Dar ca porcul cel sêlbatec
La inimă cu jeratec
Simțindu-și a sa tirană
Dela vânătoriu rană,
Se mai moaie și așază
Ca nici să nu se mai vadă.
Iar dacă rana cea mare
Se vindecă, iară sare
Și cumplit iasă afară
Spre pagubă la hotară.
Așa Ovreei pân' rana
I-a muiat pentru prihana,
S'au așezat pe rescoale
Având inimă mai moale.
Iar venindu-și iar în fire
Intr'a lor sêlbătăcire
S'au sculat iar să ridice
Rescoală, zarvă și price.
Se sculau ca să zidească
Casa cea dumnezeiască
Adunându-se cu gloată
Cu sêmânța lor cu toată
S'au apucat de zidire,
Crescea zidul preste fire.

s'a restignit a pus chipul Afroditei, în locul în care s'a născut în Vitfleem a zidit o capisce lui Adonis, și doar pentru aceea a făcut el aceea, ca să șteargă pomenirea lui Christos. — Acești idoli i-a sdrobot cu vreme marele împărat Constantin, și în locul unde s'a restignit Christos a zidit o biserică frumoasă; iar maică-sa Elena a zidit biserici atât în Vitfleem cât și în muntele Maslinilor.

Iar Constantin împăratul
Auzindu-le păcatul,
S'a sculat cu sgomot mare
Gonindu-i ca un mai tare
Le-a risipit munca toată
A zidi să nu mai poată.*)
Oh cerescule Stăpâne,
Nici acuma nu rămâne
O piatră pe altă piatră
Intr'a Ovreilor vatră.

* * *

Atâtea rane cumplite
Pân' aicea suferite
Tot li-se mai vindecară
La ovreiasca ocară,
Până Iulian se puse
Impărat în rând cum fuse.
Ovrei cu oarbă fire
Iar s'apucă de zidire.
Iulian, care ajută
La zidirea începută,
Nu căuta să gândească
La porunca cea cerească.

*) La unii din Ovrei le-a tăiat urechile, pe unii i-a înfierat ca să-i spăimânteze și pe ceilalți Ovrei; și tot s'au sculat ei iar în zilele fiului său; însă îndată s'au risipit. Așa cu tirănie erau ei spre creștini, cât de se creștina vr'un Ovreu, arunca cu pietrii după el, făcând și alte tirării. Pentru care punându-se pravilă: Ca să se ardă Ovreiul acela, care va face aceea mai mult. Așa s'au stămpărat.

Ci le deschide lor cale
Cătră zidirile sale,
Dicând: „Israile! dară
„Așa te temi acum iară,
„Aceasta este rușine
„A te prea lăsa de tine,
„Cutează cu multă fire
„Că sfânta Dumneđeire
„Iubindu-te nu te lasă,
„Ci să-i zidesci sfânta casă,
„Strângeți fiii cei de frunte
„Intr'al Sionului munte,
„Și pietrile ți-le strânge
„Măcar cu sudori de sânge,
„Și zidesce sfânta casă,
„Dacă Dumneđeiu te lasă,
„Arată-ți, că 'ntr'a ta vatră
„Va să stea piatră pe piatră.
„De este adevărată
„Că ai fost tu deodată
„A acelui de sus turmă,
„Nici acuma mai pe urmă
„Crucea cui-va nu te strică,
„Nu te teme tu nimică.
„Mergeți și zidiți, că iată
„Vă dau și bani deodată.“*)

*) Impăratul Iulian Apostata pentru aceea a îngăduit Ovreurilor zidirea Ierusalimului, ca să zătignească prorocia lui Christos și ca să se împutereze Ovreurii preste creștini. Acesta n'a vrut dintâiu lumnat a gonî pe creștini, ci întru ascuns, când a închis școalele și le-a stricat bisericile și le-a luat averile; și apoi jeluindu-se cătră dînsul îi batjocoria pe ei cu aceste ale lui Christos

După aceste cuvinte
Sar Ovreei înainte
Cu faptă nemilostivă
Puindu-se împotriva
Lui Christos ca o furtună
Cu Iulian împreună.
Bărbați, femei, prunci aleargă
Strângând averii să meargă
A căra pietri și alte
Să facă zidiri înalte.
Ca la Babilon odată
Incepând sumeața ceată
A zidi turnul cel mare
Cu păcătoasa lucrare.
Așa face ovreimea
Lucrând cu toată mulțimea
Pun pietri una pe altă,
Fac biserică înaltă.
Cântă toți cu bucurie
Asudând cu nebulie.
Și înoindu-se toate
Glas până la ceriu se scoate.
Inșă nici aici nu are
Pecatul a sa scăpare.

cuvinte: Fericiți sînt cei săraci cu duhul. Apostata sau lăpădător de lege se numia, pentru că lăpădând legea cea creștinească s'a întors la păgânătate. Incepînd resboiu asupra Perșilor s'a legat, că de va birui va șterge toată creștinătatea de pe pămînt. Dar aceea nu a îngăduit Dumnezeu lui să facă, că în resboiu a căpătat o rană de moarte, și curgîndu-i sîngele ridică mîinile cătră ceriu și așa striga: Biruitu-m'ai acum Galileane! Biruitu-m'ai! (Galileanul era Christos).

Că odată... oh! oh fire!
Spăimântă-te omenire!
O putere tăinuită
De Dumnezeu rânduită
A scuturat tot pământul,
Precum poruncise sfântul,
Și au căzut zidurile
Din toate temeiturile.
Și piatra cea veche încă
Din temelia adâncă
A sărit de tot afară
Să nu se mai vadă iară
Una pe alta să zacă,
Nice zid să nu se facă.
Ziditorii fug de moarte
Infricoșindu-se foarte.
Și la pământ cad pe față
Și a nu zidi învăță,
Însă tot apoi cu firea
Nu părăsesc ei zidirea,
Dicând, că numai din fire
S'a făcut acea clătire.
Și așa s'apucă iară
De zidirea cea amară.
Pân' Dumnezeu cel puternic
Cătră neamul necucernic
Și-a arătat o minune
Cătr'a lor deșertăciune.
Că pentru a lor greșală
Ridicând o noureală
A trimis așa un tunet,
Cât când a căzut cu sunet

Le-a zdrobit toată zidirea;
N'a lucrat atuncea firea.*)
Vedând fulgerul cu focul
Uneltele în tot locul
Aprinse trăzneau să ardă,
Și tot lucrul să se piardă.
Fugeau Ovreei de tunet
Spăimântați de acel sunet:
Până gura creștinească
S'a rugat să contenească.
Așa Ovreei de frică
Ne-mai începând nimică
'S'au împrăștiat în lume
Micșorându-și fostul nume.
Că vedea vărsându-și plânsul
Că de sus îl bat pe dînsul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

* * *

*) Aceste întâmplări țin unii că ar fi numai scornite, însă se dovedește adevărul de acolo, precum că nu numai creștinii, ci și păgânii, ba încă și Ovreei aduc pomenirea lor înainte în scrisorile lor. Aminian Marchelie un scriitor păgân scrie în cartea sa 24 la început așa: »Fiind Alipie diregătorul lui Iulian foarte sîrguitor la lucrul acesta și ajutând diregătorul țerei la temelie, s'au pornit glonțurile cele înflăcărâte, și mare groază de multe ori a căzut, și arzând de vr'o câteva ori, s'a făcut locul neapropiat; și așa bătându-i focul neîncetat înapoi, s'a contenit lucrarea cea începută. Scrie și un Ravvi așa: Acest împărat (Iulian) a poruncit, ca să înoiască zidirea casei atât spre laudă, cât spre podoabă, și a dat cheltuială din visteria cea de obște; însă din ceriu s'a împiedecat zidirea, ca să nu se săvîrșească omorîndu-se împăratul, când bătea resboiu asupra Perșilor.

Așa ale lor păcate
Vedând pe Sion, îi bate,
S'au împrăștiat cu toții
Pribegind cu toți nepoții,
Și aceasta le aduce
Păcatul cel dela cruce.
Iși jelesce a sa vatră,
N'a rămas piatră pe piatră.
Străini s'au făcut la nume,
Urgisiți de toți în lume.
Iși așteaptă mântuirea
Prin deșearța lor credință,
Până vor veni la cale
Din rătăcirile sale.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

